

ศึกษาการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านตะไละ
ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา

ฐิตานันท์ นาคแก้ว

หนังสือนี้เป็นสมบัติของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยทักษิณ
การยืม/ใช้/ทำซ้ำโดยไม่ขออนุญาต
ผู้พบเห็นกรุณาแจ้งสำนักหอสมุดด้วย อีเมล: lib@ru.ac.th

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาไทยคดีศึกษา
มหาวิทยาลัยทักษิณ

ใบรับรองวิทยานิพนธ์
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาไทยคดีศึกษา
มหาวิทยาลัยทักษิณ

ชื่อวิทยานิพนธ์ : ศึกษาการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านตะไล๊ะ
ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา

ชื่อ-ชื่อสกุลผู้ทำวิทยานิพนธ์ : นางสาวฐิติดานันท์ นาคแก้ว

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ประธานที่ปรึกษา

(อาจารย์ ดร.ฉันทัส ทองช่วย)

กรรมการที่ปรึกษา

(รองศาสตราจารย์นพพร ด้านสกุล)

มหาวิทยาลัยทักษิณอนุมัติให้รับรองวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาไทยคดีศึกษา ของมหาวิทยาลัยทักษิณ

(รองศาสตราจารย์ประดิษฐ์ มีสุข)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำเร็จการศึกษา เมื่อวันที่19..... เดือนพฤษภาคม..... พ.ศ.2๖๖1.....

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยทักษิณ

บทคัดย่อ

การศึกษาศึกษาการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านตะไล๊ะ ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเตาะ จังหวัดสงขลา ผู้วิจัยมุ่งศึกษาใน 3 ประเด็น คือ ปัจจัยการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยว วิธีการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยว และผลกระทบจากการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยว โดยการเก็บข้อมูลภาคสนามด้วยวิธีการสังเกต สัมภาษณ์ ประชุมกลุ่มย่อย และถ่ายภาพประกอบ แล้วนำเสนอผลการศึกษาค้นคว้าด้วยวิธีพรรณนาวิเคราะห์และมีภาพประกอบบางตอน ผลการศึกษาศรूपได้ดังนี้

การเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านตะไล๊ะ ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเตาะ จังหวัดสงขลา มีปัจจัยที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยวทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ปัจจัยภายในเกิดจากการมีผู้นำที่มีความรอบรู้ เป็นผู้รู้จักคิดและรู้วิธีการบริหารงานให้เกิดความก้าวหน้า ซึ่งจะส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชน ทำให้เกิดการตื่นตัวที่จะพัฒนาชุมชนร่วมกัน มีการจัดการที่ดีและพัฒนาความรู้อย่างต่อเนื่อง ส่วนปัจจัยภายนอก คือ การส่งเสริมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งจากชาวบ้านในชุมชนและหน่วยงานภาครัฐ รวมถึงกระบวนการประชาสัมพันธ์อาศัยการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน และการได้รับรู้ข่าวสารจากสื่อต่างๆ อันมีผลทำให้การจัดการการท่องเที่ยวพัฒนาขึ้น ในด้านวิธีการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านตะไล๊ะ สามารถดำเนินการมาได้ตามลำดับโดยอาศัยการอบรมเชิงปฏิบัติการจากเจ้าหน้าที่ที่เข้ามาให้การอบรม และมีการไปศึกษาดูงานที่ชุมชนศิ่วง ตำบลกำโลน อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช และชุมชนเกาะยอ ตำบลเกาะยอ อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา ทำให้ชาวบ้านเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง อีกทั้งมีการจัดเวทีชาวบ้านเพื่อหาข้อสรุปของกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ซึ่งก่อให้เกิดการทดลองการจัดการการท่องเที่ยวครั้งแรกตามมา ในด้านผลกระทบจากการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านตะไล๊ะ จำแนกได้เป็น 3 ด้าน คือ ด้านเศรษฐกิจ ทำให้ชาวบ้านเกิดการเรียนรู้ในการพัฒนาชุมชน มีการสร้างอาชีพและรายได้ ทำให้สมาชิกมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ด้านสังคมและวัฒนธรรม ทำให้สมาชิกในชุมชนเกิดความรักความห่วงใยและภูมิใจในมรดกวัฒนธรรมท้องถิ่นมากขึ้น และด้านสิ่งแวดล้อม การท่องเที่ยวทำให้ชุมชนเกิดการพัฒนาและสมาชิกในชุมชนได้รู้จักจัดการกับแหล่งท่องเที่ยว อันจะส่งผลให้แหล่งท่องเที่ยวมีความน่าอยู่ และเกิดการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติไปพร้อมๆ กัน

ABSTRACT

For the study of the learning of tourism management by the Ban Taloa community in Padang Besar Sub-district, Sadao District, Songkhla Province, the researcher focused on three points as follows: factors of the learning of tourism management, ways of learning tourism management, and impacts of the learning of tourism management. Field data were collected by means of observation, interview, small-group meeting, and photographic illustration. The findings of the research study were presented by descriptive analysis with some illustrations, which may be summarized as follows.

The learning of tourism management referred to above contained internal and external factors leading to such learning. **The internal factors** arose from versatile leadership, with leaders who knew how to think and to administer for progress, which affected participation by community members, causing the awakening of a desire for togetherness in community development, with good management and continuous development of knowledge. **The external factors** had to do with the following. Support came from agencies concerned and community people, with a civic process that counted on participation by community people and access to information through media, thus causing tourism management to develop. As for ways of learning tourism management of the community, these evolved through workshops by training personnel and study tours of Khiriwong Community, Kumloan Sub-district, Lansaka District, Nakornsrihammaraj Province, and of Kaw Yaw Community, Kaw Yaw Sub-district, Meuang District, Songkhla Province, so that the people kept on learning. Public forums were also held to draw conclusions from the Conservation Tourism group, leading to the first tryout of tourism management. Regarding the impacts of the said learning of tourism management, three aspects were involved. Economically, the community people learned about community development, with occupations and incomes generated, so that the members enjoyed better livelihood. Socially and culturally, the community members treasured the local cultural heritage and were proud of it all the more. Environmentally, tourism caused the community to develop and the community members to know the management of tourist sites, thus making these sites attractive to live in and at the same time effecting natural-resource maintenance.

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จเรียบร้อยลงได้ด้วยดีจากผู้มีพระคุณหลายฝ่าย ผู้วิจัยขอกราบ
ขอบพระคุณอาจารย์ ดร.ฉันท สทองช่วย ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ
รองศาสตราจารย์นพพร ด้านสกุล กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาชี้แนะ
และสละเวลาตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จเรียบร้อยดี

ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.ประมาณ เทพสงเคราะห์ และอาจารย์พรศักดิ์
พรหมแก้ว กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม ที่ได้กรุณาสละเวลาตรวจสอบและแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ
จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณอาจารย์ผู้สอนไทยคดีศึกษาทุกท่านที่กรุณาถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์
ตลอดจนแนวคิดในการทำวิจัย ทำให้ผู้วิจัยมีความรู้และสามารถทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้สำเร็จ

ขอขอบคุณอาจารย์อำนาจ ศรีระแก้ว และอาจารย์ตฤณ สุขนวน ผู้ให้คำปรึกษาและ
คำแนะนำที่ดีเสมอมา เกี่ยวกับแนวคิดและมุมมองใหม่ๆ ในการทำวิทยานิพนธ์

ขอขอบคุณคุณอรัญญา สุวรรณรักษา นายกองค้การบริหารส่วนตำบลป่าดงเบขาร์และ
สมาชิกชุมชนบ้านตะล๊ะะต่างๆ ท่าน ที่ได้ให้ความช่วยเหลือและดูแลเป็นอย่างดีเสมอเหมือนผู้วิจัย
เป็นหนึ่งในสมาชิกในชุมชน

ขอขอบคุณเพื่อนนิสิตปริญญาโท วิชาเอกไทยคดีศึกษา รุ่นปีการศึกษา 2546 ทุกคนที่
คอยให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยด้วยดีตลอดมา

ขอขอบคุณคุณศุภพัฒน์ นาคแก้ว คุณฐากร นาคแก้ว และอัจริษุมุด หากมูสา ที่คอย
ให้กำลังใจและให้ความช่วยเหลือในทุกๆ ด้านแก่ผู้วิจัย จนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จด้วยดี

ขอขอบคุณคุณก้อริก หากมูสา ที่คอยให้กำลังใจและความห่วงใยเป็นอย่างดีเสมอแม้จะ
ผ่านทางสายโทรศัพท์ก็ตาม

ขอขอบคุณทุกท่านที่ทำให้การทำวิทยานิพนธ์นี้เต็มไปด้วยประสบการณ์แห่งการเรียนรู้ที่
มีอาจหาได้เพียงลำพัง

คุณค่าและประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตัญญูตเวทิตาแต่บิดา
มารดา ครูบาอาจารย์ของผู้วิจัย ตลอดจนผู้อันเป็นที่รักและผู้มีพระคุณของผู้วิจัย

ฐิตานันท์ นาคแก้ว

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	6
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	6
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	7
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	8
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยวของ ชุมชน	10
เอกสารที่เกี่ยวกับบ้านตะไละ หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา	19
3 การเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านตะไละ ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา	25
ปัจจัยการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยว	25
ปัจจัยภายในชุมชน	26
ปัจจัยภายนอกชุมชน	44
วิธีการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยว	52
การอบรมเชิงปฏิบัติการ	52
การศึกษาดูงาน	61
การจัดเวทีชาวบ้าน	64
การทดลองจัดการท่องเที่ยว	69
ผลกระทบจากการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยว	77
ด้านเศรษฐกิจ	77

บทที่	หน้า
ด้านสังคมและวัฒนธรรม	82
ด้านสิ่งแวดล้อม	90
4 บทย่อ สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	97
บทย่อ	97
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	97
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	97
วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า	98
สรุปผล	99
อภิปรายผล	106
ข้อเสนอแนะ	109
บรรณานุกรม	110
บุคลากร	113
ภาคผนวก	122
ภาคผนวก ก แผนที่แสดงพื้นที่การทำวิจัย	123
ภาคผนวก ข สำเนาเอกสารโครงการส่งเสริมศักยภาพกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ชุมชนบ้านตะไล๊ะ เสนอต่อองค์การบริหารส่วนตำบลป่าดงเบงชาร์ท	127
ภาคผนวก ค แนวทางการศึกษา	139
ภาคผนวก ง รายชื่อผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ของกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ชุมชนบ้านตะไล๊ะ	145
ประวัติย่อของผู้วิจัย	177

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 น้ำตกโตนลูหมุน หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเตาะ จังหวัดสงขลา	35
2 อ่างเก็บน้ำที่เกิดจากการทำเหมืองแร่เก่า หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเตาะ จังหวัดสงขลา	36
3 เส้นทางสายน้ำประวัติศาสตร์ หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเตาะ จังหวัดสงขลา	36
4 สมาชิกกลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนบ้านตะไล้ะร่วมกันสรุปผลงานการทดลองการ จัดการการท่องเที่ยว ณ บ้านผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเตาะ จังหวัดสงขลา	41
5 ความอุดมสมบูรณ์ของป่าชุมชนบ้านตะไล้ะ หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเตาะ จังหวัดสงขลา	45
6 การร่วมกันสำรวจเส้นทางทางการท่องเที่ยวระหว่างเจ้าหน้าที่ขององค์การบริหาร ส่วนตำบลปาดังเบซาร์กับชาวบ้านชุมชนบ้านตะไล้ะ หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเตาะ จังหวัดสงขลา	48
7 แกนนำกลุ่มการท่องเที่ยวร่วมกันเตรียมพื้นที่และกำหนดจุดพักบริเวณน้ำตก โตนลูหมุน หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเตาะ จังหวัดสงขลา	48
8 อาจารย์อำนวยการ ศิริระแก้ว นักวิชาการจากสำนักงานพัฒนาชุมชน จังหวัดสงขลา มาให้การอบรม เรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวโดย ชุมชน ณ ที่ทำการกิจกรรมกลุ่มการท่องเที่ยวบ้านตะไล้ะ หมู่ที่ 8 ตำบล ปาดังเบซาร์ อำเภอสะเตาะ จังหวัดสงขลา	54
9 บรรยากาศระหว่างการเข้าร่วมการอบรม เรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการ จัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน ณ ที่ทำการกิจกรรมกลุ่มการท่องเที่ยวบ้านตะไล้ะ หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเตาะ จังหวัดสงขลา	55
10 แผนผังความคิดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนโดยชุมชน	59
11 การฟังการบรรยายเชิงปฏิบัติการที่ชุมชนคีรีวง ตำบลกำโลน อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช	60

ภาพประกอบ

หน้า

12	การแบ่งกลุ่มเขียนแผนผังความคิดหลังการอบรมเชิงปฏิบัติการที่ชุมชนศิรัวง ตำบลกำโลน อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช	61
13	ผู้นำชุมชนร่วมพูดคุยเรื่องความต้องการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวของกลุ่มการ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ณ ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน เลขที่ 30/1 หมู่ที่ 8 ตำบล ปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา	66
14	สมาชิกกลุ่มการท่องเที่ยวร่วมกันกำหนดเส้นทางการท่องเที่ยวบริเวณน้ำตก โตนลูหมุน ณ บ้านเลขที่ 31 หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา	66
15	การทดลองการจัดการการท่องเที่ยวครั้งแรกบริเวณน้ำตกโตนลูหมุน หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา	70
16	กลุ่มนักท่องเที่ยวร่วมเดินทางในการจัดการการท่องเที่ยวครั้งแรก บริเวณน้ำตก โตนลูหมุน หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา	71
17	แผนที่เส้นทางน้ำตกโตนลูหมุน	75
18	ห้องพักริเวณอ่างเก็บน้ำ หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัด สงขลา	76
19	การประกอบอาชีพปอกตากปลา อาชีพเสริมที่เกิดขึ้นตามกระแสการจัดการการ ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชนบ้านตะไล๊ะ หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอ สะเดา จังหวัดสงขลา	80
20	สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินทรงเยี่ยม โรงเรียนตระเวนชายแดนบ้านบาโรย หมู่ที่ 11 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา	86
21	บอร์ดกิจกรรมการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านตะไล๊ะ ณ ห้องสมุดโรงเรียนตระเวนชายแดนบ้านบาโรย หมู่ที่ 11 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา	86
22	ทำน้ำสำหรับลงเรือเพื่อชมธรรมชาติในอ่างเก็บน้ำ หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา	93
23	แผนที่บ้านตะไล๊ะ	124

ภาพประกอบ

หน้า

24	แผนที่เส้นทางบ้านตะโล๊ะ - น้ำตกโตนลูหมุน	125
25	แผนที่แสดงแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติของตำบลปาดังเบซาร์	126

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การท่องเที่ยวโดยชุมชนมีแนวโน้มที่จะเติบโตมากขึ้น ทั้งนี้รูปแบบของการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนได้รับการคาดหวังว่าเป็นวิธีการจัดการการท่องเที่ยวแบบหนึ่งที่มีศักยภาพ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการและสนับสนุนการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ขณะเดียวกันก็เกิดประโยชน์ต่อเศรษฐกิจของคนในชุมชนอีกทางหนึ่งด้วย แนวความคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวโดยชุมชนหรือการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หรือการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ หรือการเรียกชื่อในลักษณะที่คล้ายกันอีกหลายชื่อ ได้มีการนำมาใช้เป็นส่วนในการโฆษณาประชาสัมพันธ์ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเมื่อกระแสดังกล่าวที่ต้องการที่จะท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ และต้องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืน ในขณะที่การท่องเที่ยวโดยชุมชนได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐและจากหน่วยงานอื่นของรัฐและท้องถิ่นอย่างกว้างขวาง จึงมีการเปิดแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนแห่งใหม่มากขึ้น โดยมุ่งเน้นการพัฒนาให้คนในชุมชนจัดการการท่องเที่ยวเป็นสิ่งสำคัญ การท่องเที่ยวโดยชุมชนไม่เพียงแต่ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวเท่านั้น แต่ยังสามารถพัฒนาศักยภาพของคนในชุมชน โดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ภูมิทัศน์ทางธรรมชาติและวัฒนธรรมของชุมชน นอกจากนี้ยังทำให้คนในชุมชนมีความภาคภูมิใจในความเป็นเจ้าของชุมชน อย่างไรก็ตามการท่องเที่ยวโดยชุมชนมักจะมองกันเพียงด้านบวกโดยเน้นเรื่องรายได้และความเจริญเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งในด้านตรงกันข้ามได้ส่งผลกระทบต่อฐานทรัพยากรสิ่งแวดล้อม สังคมและวัฒนธรรมของกลุ่มคนที่อาศัยอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวอีกด้วย

ในขณะที่มีการผลักดันให้มีแผนพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นนโยบายระดับชาติ เพื่อนำนโยบายดังกล่าวไปสู่การปฏิบัติจริง จึงกำหนดให้มีคณะกรรมการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแห่งชาติเป็นองค์กรที่ทำหน้าที่พิจารณากลับกรองการดำเนินงาน และวางแผนปฏิบัติการด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในประเทศไทย เพื่อให้มีความสอดคล้องในทิศทางเดียวกัน ดังที่ ศักดิ์ทิพย์ ไกรฤกษ์¹ ได้กล่าวถึงแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน สรุปได้ว่า กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาเป็นหน่วยงานที่สำคัญของรัฐบาลในการผลักดันให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางในการท่องเที่ยว โดยมีหน้าที่หลักคือการส่งเสริมสนับสนุนและอำนวยความสะดวกรวมถึงการ

¹ ศักดิ์ทิพย์ ไกรฤกษ์. ประชาคมท้องถิ่น. 2547. หน้า 60-62.

ดูแลความปลอดภัยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องซึ่งต้องดำเนินการและได้รับความพึงพอใจจากการให้บริการ รวมทั้งกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยจัดให้มีการบริหารจัดการ รัฐบาลได้มีนโยบายการกระจายอำนาจลงไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งในส่วนของความรับผิดชอบและงบประมาณ เพื่อให้ประสบความสำเร็จตามนโยบายของรัฐบาล ต้องอาศัยความร่วมมือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชน รวมถึงภาคประชาชน ในส่วนของปัญหาก็จะมีในเรื่องของการพัฒนาบุคลากร จึงมีความเร่งด่วนในการพัฒนาองค์ความรู้ในเรื่องของการท่องเที่ยว ซึ่งทางกระทรวงได้เน้นในเรื่องการฝึกอบรมและสัมมนา จึงได้มีโครงการฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการท่องเที่ยวให้กับบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน เพราะคนที่ไม่เคยทำจะทำให้ทำเลยก็จะเป็นไปไม่ได้ โดยจะเน้นในเรื่องของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว หากมุ่งพัฒนาโดยไม่คำนึงถึงผลกระทบก็จะมีปัญหาตามมาทั้งในเรื่องของสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมและวิถีชีวิตของคนในชุมชน ซึ่งจะก่อให้เกิดปัญหาความเสียหายขึ้นได้ การกระจายอำนาจลงไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเรื่องการท่องเที่ยวนั้น กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาได้เข้ามาทำหน้าที่เป็นที่เลี้ยงให้ ทำให้เกิดความร่วมมือกันและจะทำงานในเชิงรุกเพราะการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่สร้างรายได้ให้กับประเทศได้ดี

ในขณะที่พื้นที่ที่มีการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว แต่ก็จะมีผลเกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมในรูปแบบต่างๆ ตามมา เนื่องจากการท่องเที่ยวมักจะมีพื้นฐานการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งระบบนิเวศ สัตว์ป่า และวัฒนธรรมของชุมชน จึงต้องมีการวางแผนการควบคุมเพื่อหลีกเลี่ยงการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมในระดับที่ไม่เหมาะสม ดังที่ อุดร วงษ์ทับทิม¹ ได้กล่าวถึงเรื่องนี้สรุปได้ว่า จากประสบการณ์ในการบริหารจัดการ พบว่าการท่องเที่ยวเป็นการเรียนรู้ที่ช่วยให้คนในชุมชน สามารถจัดการทรัพยากรและนำความรู้ไปสู่การพัฒนาตนเองต่อไปด้วย เช่น เข้าใจสภาพภูมิศาสตร์ ระบบนิเวศท้องถิ่น ตระหนักถึงปัญหาผลกระทบจากการท่องเที่ยว การเรียนรู้วิธีการรักษาแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติรวมทั้งการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีและภูมิปัญญาดั้งเดิมของท้องถิ่น การเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนควรจัดให้มีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านมาฝึกอบรมให้ความรู้แก่คนในชุมชน และทดลองปฏิบัติจริงตามความเหมาะสมของแต่ละชุมชน

¹อุดร วงษ์ทับทิม. การท่องเที่ยวโดยชุมชน แนวคิดและประสบการณ์. 2545. หน้า 42.

การจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีองค์ประกอบหลายด้านด้วยกันดังที่ พจนา สนวนศรี¹ ได้กล่าวถึงเรื่องนี้สรุปได้ว่า องค์ประกอบของการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน เช่น ชุมชนมีฐานทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์ มีปราชญ์หรือผู้มีความรู้และทักษะในเรื่องต่างๆ หลายด้าน มีองค์กรในการทำงานเพื่อจัดการท่องเที่ยว และลักษณะของกิจกรรมการท่องเที่ยวสามารถสร้างการเรียนรู้ ความเข้าใจในวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชน การให้ความเพลิดเพลิน การเรียนรู้ และเกิดความรู้ คนในชุมชนจะต้องมีส่วนร่วมในการดูแลและรักษาทรัพยากรการท่องเที่ยวของชุมชน ปัจจุบันมีชุมชนหลายแห่งให้ความสนใจที่จะพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชน เพื่อเป็นเวทีของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ให้ความรู้แก่ผู้สนใจเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาต่างๆ รวมทั้งวิถีชีวิตของคนในชุมชนแก่ผู้มาเยือน และเพื่อเป็นการควบคุมดูแลการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่เหมาะสม

ชุมชนบ้านตะไละ ตั้งอยู่ในพื้นที่ตำบลป่าดงเบขาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา มีสภาพแวดล้อมที่งดงามและสภาพค่อนข้างสมบูรณ์ มีศักยภาพที่จะดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ เช่น น้ำตกโตนลูหมุน หรือเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า น้ำตกสายรุ้ง อ่างเก็บน้ำ (เหมืองแร่เก่า) เส้นทางศึกษาธรรมชาติ รอยสักต้วป่า พืชสมุนไพร และยังมีเส้นทางน้ำที่ทหารญี่ปุ่นสร้างขึ้น เป็นเส้นทางน้ำที่ใช้หล่อเลี้ยงธรรมชาติบริเวณน้ำตกโตนลูหมุน และยังมีเอื้อสำหรับใช้ประโยชน์ในชุมชนอีกด้วย สมาชิกในชุมชนเลยคิดเอาน้ำตกโตนลูหมุนและอ่างเก็บน้ำ มาใช้เป็นจุดเด่นที่ทำให้เกิดแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน โดยมีประวัติความเป็นมาที่น่าสนใจที่สามารถนำเรื่องราวมาบอกเล่าให้กับนักท่องเที่ยวได้อีกด้วย นอกจากนี้ หมัดเดิน หมาดทองอ่อน² ได้กล่าวถึงเรื่องนี้ไว้สรุปได้ว่า แนวความคิดด้านการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านตะไละนั้น เกิดจากการที่นักท่องเที่ยวเข้ามายังแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนมีจำนวนมากขึ้น ซึ่งทางสมาชิกชุมชนได้คำนึงถึงความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว เนื่องจากเส้นทางการท่องเที่ยวอยู่ห่างจากชุมชนและยังมีสภาพที่สมบูรณ์มาก สมาชิกในชุมชนจึงรวมตัวกันจัดตั้งกรรมการกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านตะไละขึ้นเพื่อร่วมกันดูแลรักษาสภาพแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน รวมถึงคอยดูแลความปลอดภัยให้แก่นักท่องเที่ยวด้วย และต้องการให้สมาชิกในชุมชนทำความเข้าใจในเรื่อง

¹พจนา สนวนศรี. คู่มือการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน. 2546. หน้า 15.

²หมัดเดิน หมาดทองอ่อน เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, รูดานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 31 หมู่ที่ 8 บ้านตะไละ ตำบลป่าดงเบขาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 16 ธันวาคม พ.ศ. 2547.

การจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนมากยิ่งขึ้น จึงได้จัดทำโครงการเสริมศักยภาพกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านตะไละขึ้น และได้เสนอไปยังองค์การบริหารส่วนตำบลปาดังเบซาร์ซึ่งโครงการนี้จะเน้นในเรื่องของการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชน ให้ความรู้แก่สมาชิกในชุมชน และร่วมกันปลูกป่า อนุรักษ์พันธุ์พืชที่หลงเหลืออยู่ เพื่อให้พื้นที่เหล่านี้ได้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับคนในชุมชนและนักท่องเที่ยวที่มาเยือน

ความรู้ในสังคมไทยนั้นมีอยู่อย่างหลากหลาย กล่าวคือ มีอยู่ทั้งในตัวคนชุมชน ธรรมชาติและวัฒนธรรมของทุกหนทุกแห่ง เพียงแต่การจัดการความรู้ยังไม่ได้ดำเนินการอย่างจริงจัง การเข้าถึงองค์ความรู้ของชุมชน และความลุ่มลึกในองค์ความรู้ของสังคมไทย เป็นกุญแจสำคัญในการสร้างพลังความเข้มแข็งของสังคม อันจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงสังคมให้มีความยั่งยืน เมื่อสมาชิกในชุมชนบ้านตะไละมีความต้องการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนเองแล้วทำให้สมาชิกในชุมชนต้องการความรู้ในเรื่องการจัดการการท่องเที่ยว นอกเหนือจากความรู้เดิมที่สมาชิกในชุมชนมีอยู่แล้ว จึงต้องมีกิจกรรมเพื่อให้ได้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยว ซึ่งสมาชิกของชุมชนบ้านตะไละได้จัดทำโครงการเสริมศักยภาพกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านตะไละ เพื่อพัฒนาศักยภาพของสมาชิกกลุ่ม ส่งเสริมการเรียนรู้ของสมาชิกกลุ่มการท่องเที่ยว ซึ่งมีกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้ กิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการ ในเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชน และการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน กิจกรรมการศึกษาดูงานบ้านคีรีวง ตำบลกำโลน อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช กิจกรรมการจัดเวทีชาวบ้าน เป็นการประชุมกลุ่มหาข้อสรุป และมีกิจกรรมการทดลองจัดการการท่องเที่ยว ซึ่งสมาชิกกลุ่มการท่องเที่ยวและสมาชิกชุมชนบ้านตะไละร่วมกันดำเนินกิจกรรมขึ้น ดังที่ อรัญ สุวรรณรักษา¹ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลปาดังเบซาร์ ได้กล่าวถึงโครงการเสริมศักยภาพกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านตะไละ สรุปได้ว่า การที่ชุมชนเกิดความต้องการและเห็นความสำคัญของด้านต่างๆ ของชุมชน ก่อให้เกิดความคิดที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับสมาชิกในชุมชนขึ้น เป็นสิ่งที่ดีที่เกิดขึ้นในชุมชน เพราะเป็นความคิดของคนในชุมชนเอง ซึ่งสมาชิกชุมชนได้ร่วมกันระดมความคิดในการจัดทำโครงการพัฒนาศักยภาพ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของสมาชิกในชุมชน ต้องการส่งเสริมให้ชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลปาดังเบซาร์ได้

¹อรัญ สุวรรณรักษา เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วิฑิตนันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่องค์การบริหารส่วนตำบลปาดังเบซาร์ ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน พ.ศ. 2547.

ให้การสนับสนุนในเรื่องการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านตะไล้ตามความต้องการของชุมชน และได้ นำเรื่องการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เข้าสู่แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา 3 ปี (2549 - 2551) ขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าดงเบขาร์อีกด้วย ชุมชนบ้านตะไล้เป็นชุมชนที่เข้มแข็ง เนื่องจากประชาชนมีส่วนร่วมในเรื่องต่างๆ ของชุมชน มีความรัก ความสามัคคี มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และสมาชิกชุมชนมีแนวความคิดที่จะให้มีเครือข่ายการจัดการการท่องเที่ยวในตำบลป่าดงเบขาร์อีกหลายหมู่บ้าน ซึ่งก็ตรงกับแนวคิดของคณะทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าดงเบขาร์ ที่จะมุ่งดำเนินการส่งเสริมการท่องเที่ยวของตำบลป่าดงเบขาร์ ให้เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้การเป็นแหล่งการค้าชายแดนไทย – มาเลเซีย ที่นักท่องเที่ยวรู้จัก ตำบลป่าดงเบขาร์ยังมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่ต้องการจะแนะนำอีกหลายแหล่งท่องเที่ยว ดังที่ ก้อริก หากมูสา¹ ได้กล่าวถึงการส่งเสริมการท่องเที่ยวขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าดงเบขาร์ สรุปได้ว่า สมาชิกกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านตะไล้ได้เสนอโครงการเสริมศักยภาพกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านตะไล้ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชน ตรงกับแนวคิดของคณะทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าดงเบขาร์ที่กำลังดำเนินการส่งเสริมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติของตำบลป่าดงเบขาร์ เช่น น้ำตกไถ่ชน ถ้ำนางพญาเลือดขาว และจุดชมทิวทัศน์เขาวัว โดยองค์การบริหารส่วนตำบลป่าดงเบขาร์จะส่งเสริมให้เกิดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกับชุมชนอื่นๆ ที่มีแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกของชุมชนในตำบลป่าดงเบขาร์ได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาศักยภาพของสมาชิกเพื่อชุมชนของตนเองได้เข้มแข็งต่อไป

การเรียนรู้เป็นกุญแจสำคัญที่จะนำไปสู่ความเจริญรุ่งเรือง การเรียนรู้ยังเป็นกลไกที่จะ นำพาให้คนพัฒนาคุณภาพของตนอยู่เสมอ และการเรียนรู้ยังส่งเสริมความกลมเกลียวของสังคม พัฒนาสังคม การเรียนรู้ของชุมชนที่มีประสิทธิภาพนั้น จึงควรเป็นการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม โดยผ่านกิจกรรมกลุ่มที่มีการจัดตั้งจากสมาชิกของชุมชนที่มีความพร้อมทางความคิดระดับหนึ่ง และชุมชนบ้านตะไล้เป็นชุมชนหนึ่งที่มีกิจกรรมการเรียนรู้โดยมุ่งเน้นการถ่ายทอดความรู้ เพื่อให้ เกิดความรู้ด้านการปฏิบัติที่ก่อให้เกิดบรรยากาศการช่วยกันคิดช่วยกันทำ ผลสำเร็จของการจัด กิจกรรมการเรียนรู้จะอยู่ที่การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของสมาชิกที่มีความรู้ต่างระดับกันสามารถ

¹ก้อริก หากมูสา เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จูิดานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ องค์การบริหารส่วนตำบลป่าดงเบขาร์ ตำบลป่าดงเบขาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อ วันที่ 29 มิถุนายน พ.ศ. 2548.

ประสานและช่วยเหลือกันตามศักยภาพของบุคคล เกิดความสุขที่จะร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยวของชุมชน จึงจำเป็นต้องคำนึงถึงการสร้างและการสานสัมพันธ์ของสมาชิกให้มีบทบาทที่เหมาะสม เพื่อเพิ่มศักยภาพของสมาชิกให้เกิดความรู้ตามความต้องการและสามารถนำมาปรับใช้กับชุมชน จากที่สมาชิกของชุมชนบ้านตะไละได้ร่วมกันจัดกิจกรรมการเรียนรู้ขึ้นภายในชุมชน เพื่อหารูปแบบและสามารถจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนได้ ด้วยเหตุดังกล่าว ผู้วิจัยได้เล็งเห็นว่า ชุมชนบ้านตะไละได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ในการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนขึ้น เพื่อนำความรู้ที่ได้มาพัฒนาศักยภาพของสมาชิกในชุมชน พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน และหารูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชน จึงมีความสนใจที่จะศึกษา เรื่อง การเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านตะไละ ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเตาะ จังหวัดสงขลา ผลจากการศึกษาจะเป็นข้อมูลที่มีประโยชน์ต่อชุมชนบ้านตะไละ องค์การบริหารส่วนตำบลปาดังเบซาร์ ตลอดจนนักวิชาการ และผู้สนใจทั่วไปที่จะนำเอาข้อมูลต่างๆ เหล่านี้ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน และก่อให้เกิดประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ของชุมชนนี้ และชุมชนอื่นๆ ที่คล้ายคลึงกันต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยมีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านตะไละ ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเตาะ จังหวัดสงขลา ในประเด็นดังต่อไปนี้

1. ปัจจัยการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยว
2. วิธีการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยว
3. ผลกระทบจากการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยว

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีความสำคัญดังนี้

1. ได้รูปแบบและแนวทางการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านตะไละ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมให้ชุมชนอื่นๆ นำไปปรับใช้จัดการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนต่อไป
2. ใช้เป็นแนวทางการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนในเขตพื้นที่อื่นๆ ต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาค้นคว้าไว้ดังต่อไปนี้

1. ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1.1 ข้อมูลเอกสาร เป็นข้อมูลที่ได้จากเอกสารที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยวของชุมชน ได้แก่ เอกสารเกี่ยวกับการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน และ เอกสารเกี่ยวกับชุมชนที่ศึกษา

1.2 ข้อมูลภาคสนาม เป็นข้อมูลที่ได้จากการสังเกต สัมภาษณ์ การประชุมกลุ่มย่อย และการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านตะไละทุกกิจกรรม

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านเนื้อหาโดยศึกษาการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านตะไละ โดยจำแนกประเด็นศึกษาดังนี้

2.1 ปัจจัยการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยว

2.1.1 ปัจจัยภายในชุมชน

2.1.2 ปัจจัยภายนอกชุมชน

2.2 วิธีการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยว

2.2.1 การอบรมเชิงปฏิบัติการ

2.2.2 การศึกษาดูงาน

2.2.3 การจัดเวทีชาวบ้าน

2.2.4 การทดลองจัดการการท่องเที่ยว

2.3 ผลกระทบจากการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยว

2.3.1 ด้านเศรษฐกิจ

2.3.2 ด้านสังคมและวัฒนธรรม

2.3.3 ด้านสิ่งแวดล้อม

นิยามศัพท์เฉพาะ

การเรียนรู้ หมายถึง การที่ทำให้สมาชิกในชุมชนได้ประสบการณ์เพิ่มหรือเปลี่ยนแปลงประสบการณ์หรือพฤติกรรมที่ควบคู่ไปกับการปฏิบัติจริง

การจัดการการท่องเที่ยวของชุมชน หมายถึง การที่ชุมชนมีแหล่งท่องเที่ยวที่ชุมชนเป็นเจ้าของเป็นผู้จัดการในด้านการอนุรักษ์และการพัฒนา นำไปสู่การจัดการการท่องเที่ยวที่ใช้ประโยชน์ จากทรัพยากรธรรมชาติ สังคมและวัฒนธรรม ให้มีความยั่งยืนต่อไป

ปัจจัยการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยว หมายถึง องค์ประกอบต่างๆ ของการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านตะไล๊ะ ปัจจัยที่สำคัญ ได้แก่ ปัจจัยภายในชุมชน และปัจจัยภายนอกชุมชน

วิธีการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยว หมายถึง วิธีการและขั้นตอนการเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านตะไล๊ะ ซึ่งประกอบด้วย การอบรมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน การจัดเวทีชาวบ้าน และการทดลองจัดการการท่องเที่ยว

ผลกระทบจากการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยว หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นหลังการจัดให้มีการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านตะไล๊ะ ได้แก่ ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและวัฒนธรรม และด้านสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามลำดับดังต่อไปนี้

1. ขั้นสำรวจและศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยใช้วิธีสำรวจและศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่ให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่ศึกษาจากแหล่งเอกสารต่างๆ เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐาน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดกรอบความคิดเขียนเค้าโครงวิทยานิพนธ์ และใช้เป็นข้อมูลประกอบการ ศึกษา

2. ขั้นเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่ให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่ศึกษา และเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามด้วยการสังเกต สัมภาษณ์ การศึกษาดูงานในแหล่งข้อมูลจริง การประชุมกลุ่มย่อย และถ่ายภาพประกอบกิจกรรมการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านตะไล๊ะ โดยผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มบุคคลที่จะสัมภาษณ์ไว้ดังนี้

2.1 เจ้าหน้าที่ของรัฐและผู้นำชุมชนที่เกี่ยวข้องกับชุมชนบ้านตะไล๊ะ ไม่น้อยกว่า 5 คน

2.2 สมาชิกกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านตะไล๊ะ ไม่น้อยกว่า 10 คน

2.3 สมาชิกในชุมชนบ้านตะไล๊ะ ไม่น้อยกว่า 15 คน

3. ชั้นจัดกระทำกับข้อมูล

3.1 นำข้อมูลที่ได้จากแหล่งข้อมูลเอกสารมาศึกษา มาสรุปสาระสำคัญตามขอบเขตของเนื้อหา

3.2 นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และการประชุมกลุ่มย่อยมาสรุปสาระสำคัญตามขอบเขตเนื้อหา

3.3 นำข้อมูลตามข้อ 3.1 ข้อ 3.2 และข้อมูลจากการสังเกตมาตรวจสอบความสมบูรณ์ และเก็บข้อมูลเสริมส่วนที่ขาดความสมบูรณ์ ให้ได้เนื้อหาตรงตามขอบเขตด้านเนื้อหาที่กำหนดไว้

3.4 นำภาพมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของภาพ และจำแนกภาพประกอบตามขอบเขตด้านเนื้อหา

3.5 นำข้อมูลเนื้อหาทั้งหมดมาศึกษาวิเคราะห์ และจัดภาพประกอบตามขอบเขตด้านเนื้อหา

4. ชั้นนำเสนอผลการศึกษาค้นคว้า

ผู้วิจัยเสนอผลการศึกษาค้นคว้าด้วยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) และมีภาพประกอบบางตอน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านตะไล๊ะ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแยกประเด็นนำเสนอตามลำดับดังนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยวของชุมชน
2. เอกสารเกี่ยวกับบ้านตะไล๊ะ หมู่ที่ 8 ตำบลป่าดงเบงชาร์ท อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยวของชุมชน

1. ความหมายของการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชน

นักวิชาการได้ให้ความหมายของการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนไว้หลายทรวงศ์ ซึ่งพอจะประมวลได้ดังนี้

สินธุ์ สโรบล¹ ได้ให้ความหมายของการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชน สรุปได้ว่าการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชน เป็นทางเลือกในการจัดการการท่องเที่ยวที่ชุมชนเข้ามากำหนดทิศทางของการท่องเที่ยวบนฐานคิดที่ว่าชาวบ้านทุกคนเป็นเจ้าของทรัพยากร โดยนำเอาทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาใช้เป็นทุน รวมทั้งพัฒนาศักยภาพของคนในชุมชนให้มีความรู้ความสามารถในการดำเนินงานตั้งแต่การตัดสินใจ การวางแผน การดำเนินงาน การสรุปผล และมุ่งเน้นให้เกิดความยั่งยืนสู่คนรุ่นลูกรุ่นหลาน และเกิดประโยชน์ต่อท้องถิ่น

พจนนา สนวนศรี² ได้ให้ความหมายของการจัดการท่องเที่ยวของชุมชน สรุปได้ว่าการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชน คือ การท่องเที่ยวที่คำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม สังคมและวัฒนธรรม จัดการของชุมชนกำหนดทิศทางโดยชุมชน เพื่อชุมชนและชุมชนมีบทบาทเป็นเจ้าของ มีสิทธิในการจัดการดูแล เพื่อให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้มาเยือน

¹สินธุ์ สโรบล. “การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน,” ใน ประชาคมวิจัย. 2547. หน้า 17.

²พจนนา สนวนศรี. คู่มือการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน. 2546. หน้า 14.

สมมาตร ศิริวงศ์¹ ได้ให้ความหมายของการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชน สรุปได้ว่าการที่ชุมชนมีแหล่งท่องเที่ยว ประชาชนในท้องถิ่นในชุมชนนั้นๆ จะต้องมีส่วนร่วมในการวางแผนในการจัดการและร่วมกันรับผิดชอบ และจะต้องได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวในพื้นที่ของเขา โดยเฉพาะ ในเรื่องของการสร้างอาชีพและการกระจายรายได้

สมชาย เลี้ยงพรพรรณ² ได้ให้ความหมายของการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชน สรุปได้ว่า เป็นการจัดการท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อแหล่งธรรมชาติ มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และมีแหล่งวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมและแหล่งท่องเที่ยว โดยมีวิธีการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อมุ่งให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

อดิศร ศักดิ์สูง³ ได้ให้ความหมายของการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชน สรุปได้ว่าการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชน จัดขึ้นเพื่อให้สมาชิกในชุมชนมีบทบาทในการนำเที่ยวในท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งจะให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยวและการจัดกิจกรรมด้านต่างๆ โดยสมาชิกในชุมชนเอง

จากทฤษฎีของนักวิชาการดังกล่าวพอสรุปได้ว่า การจัดการการท่องเที่ยวของชุมชน คือ การจัดการท่องเที่ยวที่ชุมชนเป็นเจ้าของและผู้จัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว ซึ่งจะเกี่ยวกับการอนุรักษ์และการพัฒนาชุมชน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อดูแลรักษาทรัพยากรทางธรรมชาติของชุมชนเพื่อให้มีรายได้มาจากการท่องเที่ยว การจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนต้องให้ความสำคัญในเรื่องของสิ่งแวดล้อม ความเข้าใจ ความพึงพอใจและการอนุรักษ์วัฒนธรรมของชุมชน

2. ทฤษฎีการเรียนรู้

นักวิชาการได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับทฤษฎีการเรียนรู้ไว้หลายทฤษฎี ซึ่งพอจะประมวลได้ดังนี้

¹สมมาตร ศิริวงศ์. การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในภาคใต้. 2540. หน้า 20.

²สมชาย เลี้ยงพรพรรณ. การศึกษาศักยภาพของแหล่งทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในบริเวณทะเลสาบสงขลา. 2547. หน้า 17.

³อดิศร ศักดิ์สูง. “ประวัติศาสตร์ : การศึกษาเพื่อการท่องเที่ยว,” ใน วารสารปริทัศน์. 17(1) : 79 ; เมษายน-กันยายน 2547.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ¹ ได้กล่าวถึงทฤษฎีการเรียนรู้ สรุปได้ว่าเป็นการถ่ายทอดความรู้ที่เพิ่มขึ้นและวิวัฒนาการอยู่ตลอดเวลา เพื่อเป็นการเพิ่มพูนทั้งความรู้ ทักษะ และเจตคติของตน โดยอาศัยวิธีเรียนรู้ใน 4 แบบ ได้แก่

1. การเรียนเพื่อรู้ การฝึกฝนให้วิธีที่จะเข้าใจเพื่อประโยชน์จากการศึกษาไปจนตลอดชีวิต
2. การเรียนรู้เพื่อปฏิบัติจริง เพื่อจะได้สามารถสร้างสรรค์สิ่งต่างๆ ที่แวดล้อมเราอยู่เป็นการเรียนรู้โดยอาศัยประสบการณ์
3. การเรียนรู้เพื่อที่จะอยู่ร่วมกัน เพื่อสามารถมีส่วนร่วม โดยชี้ให้เห็นถึงความหลากหลาย ความเข้าใจอันดีต่อกัน
4. การเรียนรู้เพื่อชีวิต เพื่อจะได้ปรับปรุงบุคลิกภาพของตนได้ดีขึ้นในด้านความจำ การใช้เหตุผล และทักษะในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น

พรชัย ลิขิตธรรมโรจน์² ได้กล่าวถึงทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม สรุปได้ว่า บุคคลทุกคนสามารถเรียนรู้โดยการสังเกตและการเรียนรู้จากประสบการณ์ ซึ่งประกอบด้วย 4 กระบวนการ ได้แก่

1. กระบวนการความสนใจ เกิดการเรียนรู้จากความประทับใจ มีประโยชน์ มีความสำคัญต่อตัวเราหรือมีลักษณะที่คล้ายกับตัวเรา เป็นต้น
2. กระบวนการความจำ ซึ่งทำให้บุคคลสามารถจดจำการกระทำต่างๆ แม้ว่าจะมีระยะเวลาไม่นานก็ตาม
3. กระบวนการแสดงออก หลังจากได้สังเกตพฤติกรรมต่างๆ แล้ว ก็สามารถนำมากระทำตามพฤติกรรมนั้นได้
4. กระบวนการเสริมแรง พฤติกรรมที่ได้รับการเสริมแรงก็จะทำให้เกิดความตั้งใจ เกิดการเรียนรู้ และมีการปฏิบัติบ่อยขึ้น

ปารีชาติ วลัยเสถียร และคณะ¹ ได้กล่าวถึงทฤษฎีการเรียนรู้ในการศึกษาตลอดชีวิตมีสาระสำคัญ 4 ประการ คือ

¹สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. การเรียนรู้ : ชุมทรัพย์ในตน. 2540. หน้า 107-108.

²พรชัย ลิขิตธรรมโรจน์. พฤติกรรมองค์การ (ORGANIZATIONAL BEHAVIOR). 2545. หน้า 39.

1. การเรียนรู้เพื่อรู้ เป็นการเรียนรู้วิธีการเรียนรู้เพื่อให้ได้ประโยชน์
2. การเรียนรู้เพื่อทำ คือ การฝึกหัดเพื่อพัฒนาความสามารถ
3. การเรียนรู้เพื่อเป็น ทุกคนจำเป็นต้องมีการตัดสินใจที่ถูกต้อง และมีความรู้สึก
รับผิดชอบต่อการทำงานของตน
4. การเรียนรู้เพื่ออยู่ร่วมกัน ต้องเข้าใจผู้อื่นและเข้าใจธรรมเนียม ประเพณี และ
จิตใจของผู้อื่น

ทรวงคณะของนักวิชาการดังกล่าวสรุปได้ว่า ทฤษฎีของการเรียนรู้เกิดจากความสนใจสู่
การเรียนรู้ ซึ่งสามารถจดจำและนำไปสู่การแสดงพฤติกรรม พัฒนาความสามารถ และการ
เรียนรู้เพื่อจะอยู่ร่วมกับผู้อื่น เพื่อสามารถมีส่วนร่วมกับบุคคลอื่น กล่าวคือ ทฤษฎีการเรียนรู้เป็น
ทฤษฎีที่ยอมรับการเรียนรู้จากความสนใจ และให้ความสำคัญกับการปฏิบัติเพื่อพัฒนา
ความสามารถที่เกิดจากการเรียนรู้

3. ปัจจัยการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยว

นักวิชาการได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยวไว้
หลายทรวงคณะ ซึ่งพอจะประมวลได้ดังนี้

พระมหาสุทิตย์ อากาศโร² ได้กล่าวถึงปัจจัยการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยว พบว่ามี
ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการเรียนรู้ของชุมชน สรุปได้ว่า

1. ปัจจัยการเรียนรู้ภายในชุมชน ที่มีผลต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชน ได้แก่
การมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชน จิตสำนึกต่อส่วนรวมของบุคคล การมีผู้นำที่มีความรู้
ความสามารถ การมีระบบการบริหารจัดการที่มีระบบ มีการจัดการและการพัฒนาความรู้อย่าง
ต่อเนื่องและการมีกิจกรรมที่ต่อเนื่อง

2. ปัจจัยการเรียนรู้ภายนอกชุมชน ได้แก่ การส่งเสริมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การมี
เวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ขบวนการประชาสังคม และสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดการรวมกลุ่ม
ของสมาชิก เช่น เหตุการณ์ทางธรรมชาติ สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน เป็นต้น

¹ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ. กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา.
2546. หน้า 254.

²พระมหาสุทิตย์ อากาศโร. เครือข่าย : ธรรมชาติ ความรู้ และการจัดการ. 2547.
หน้า 149.

อุทัย ดุลยเกษม และอรศรี งามวิทยาพงศ์¹ ได้กล่าวถึงปัจจัยการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยว สรุปได้ดังนี้

1. ชุมชนที่มีสภาพรวมกันเป็นปึกแผ่นอย่างแน่นแฟ้น พึ่งพาอาศัยและร่วมมือกันจัดกิจกรรม ต่างๆ ของชุมชน
2. ชุมชนมีศักยภาพที่พึ่งพิงตนเองได้ระดับสูง โดยมีทุน แรงงาน ทรัพยากร เพื่อการยังชีพพื้นฐานของครอบครัว
3. ชุมชนที่สามารถควบคุมและจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นได้ด้วยตนเอง โดยอาศัยอำนาจความรู้ และกลไกภายในชุมชน และกำหนดแนวทางของการแก้ไขปัญหา โดยอาศัยความร่วมมือภายในชุมชนเป็นหลัก
4. ชุมชนที่พัฒนาศักยภาพของตนเอง จะต้องอาศัยการเรียนรู้ สร้างภูมิปัญญาของตนเองในด้านต่างๆ ทั้งเศรษฐกิจ การบริหารจัดการ การปกครอง วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม เทคโนโลยี

สุวิทย์ ทองศรีเกตุ และคณะ² ได้ศึกษาวิจัยและพัฒนากระบวนการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบยั่งยืนของชุมชนบ้านวังลุง ตำบลทอนหงส์ อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการวิจัย พบว่า องค์ประกอบของชุมชนที่ส่งผลให้เกิดปัจจัยการเรียนรู้ในการจัดการด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชน แยกประเด็นได้ดังนี้

1. ประชาชนมีศักยภาพเพียงพอ พร้อมทั้งจะดำเนินการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะมีทุนหรือมีปัจจัยที่สำคัญ สมาชิกของชุมชนในวัยทำงานทุกครัวเรือนมีงานทำ มีการร่วมมือกันทำกิจกรรมต่างๆ
2. แกนนำของชุมชนได้รวมตัวกันเป็นคณะกรรมการชมรมอนุรักษ์ธรรมชาติบ้านวังลุง ทำหน้าที่ป้องกันการตัดไม้ทำลายป่า ป้องกันสิ่งมีชีวิตทุกชนิดในป่า รักษาต้นน้ำลำธาร และสร้างความปลอดภัยภายในชุมชน

¹อุทัย ดุลยเกษม และอรศรี งามวิทยาพงศ์. ระบบการศึกษากับชุมชน. 2540.

หน้า 9.

²สุวิทย์ ทองศรีเกตุ และคณะ. การวิจัยและพัฒนากระบวนการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบยั่งยืนของชุมชนบ้านวังลุง ตำบลทอนหงส์ อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช. 2546. หน้า 83.

จากทฤษฎีของนักวิชาการดังกล่าวสรุปได้ว่า ปัจจัยการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยวของชุมชน ประกอบด้วย ปัจจัยการเรียนรู้ภายในชุมชน ได้แก่ การมีผู้นำที่มีความรู้ การมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชน การมีการจัดการและการพัฒนาความรู้อย่างต่อเนื่อง ปัจจัยการเรียนรู้ภายนอกชุมชน ได้แก่ การส่งเสริมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กระบวนการประชาสัมพันธ์ และบริบทอื่นๆ

4. วิธีการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยว

นักวิชาการได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ วิธีการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยวไว้หลายทฤษฎี ซึ่งพอจะประมวลได้ดังนี้

นันทิยา หุตานุวัตร และณรงค์ หุตานุวัตร¹ ได้กล่าวถึงวิธีการเรียนรู้ของชุมชน สรุปได้ว่า

1. มีเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ภายในชุมชน
2. การเชิญวิทยากรมาส่งเสริมความรู้ โดยมีการจัดปรับเปลี่ยนความรู้ให้เหมาะสมกับสภาพของชุมชนนั้น
3. การศึกษาดูงาน จากชุมชนที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน
4. การทดลองจัดกิจกรรม โดยนำข้อผิดพลาดมาปรับปรุงให้เหมาะสมกับกิจกรรมที่กำหนดไว้ โดยมีเวทีแลกเปลี่ยนหลังการทดลองปฏิบัติแล้ว

คณะทำงานฝ่ายส่งเสริมกระบวนการชุมชน² ได้กล่าวถึงวิธีการการเรียนรู้ของชุมชนสรุปได้ดังนี้

1. สถานการณ์การเรียนรู้
 - 1.1 การจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยร่วมกันวิเคราะห์หาสาเหตุที่แท้จริงของปัญหาอุปสรรค และระดมสมองหาแนวทางแก้ไข นำแนวทางแก้ไขปัญหาไปปฏิบัติ

¹นันทิยา หุตานุวัตร และณรงค์ หุตานุวัตร. “การพัฒนากลุ่ม/องค์กรชุมชนและเครือข่าย : ขั้นตอนการทำงานกับเกษตรกรโดยกระบวนการกลุ่ม,” ใน การพัฒนาองค์กรชุมชน. 2546. หน้า 119-121.

²คณะทำงานฝ่ายส่งเสริมกระบวนการชุมชน สำนักงานอนุกรรมการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน. การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนเพื่อเผชิญปัญหาวิกฤต. 2542. หน้า 44-45.

1.2 การจัดการศึกษาดูงาน การสาธิต

1.3 หลังการร่วมกันเรียนรู้ ชุมชนที่ประสบปัญหาอุปสรรคหรือข้อจำกัดดังกล่าว ร่วมกันหาแนวทางแก้ไขไปปฏิบัติในชุมชนตน และวัดผลที่เกิดขึ้นโดยสมาชิกของชุมชนเอง

1.4 คณะทำงานรวบรวมขั้นตอนและผลการจัดสถานการณ์การเรียนรู้เพื่อการ แก้ปัญหา

2. กิจกรรมเพื่อการเรียนรู้

2.1 การจัดผู้ทรงคุณวุฒิที่เหมาะสมให้ไปร่วมแก้ไขปัญหากับชุมชน

2.2 การจัดทำสื่ออุปกรณ์ อธิบายขั้นตอนวิธีการเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่ใช้ในการแก้ไขปัญหา

ธฤชวรรณ นนทพุทธ¹ ได้ศึกษาการพัฒนากระบวนการเรียนรู้โดยชุมชนในการจัดการ ท้องเที่ยวเชิงนิเวศ : กรณีศึกษาป่าชุมชนเขาหัวช้าง ตำบลตะโหมด อำเภอตะโหมด จังหวัด พัทลุง ผลการวิจัย สรุปได้ดังนี้

กิจกรรมการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของชุมชนเขาหัวช้างประกอบด้วย การจัดการ อบรมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน การทดลองจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และการจัดเวที ชาวบ้านตามลำดับ พบว่า การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้แก่ สมาชิกในชุมชน เกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยการเรียนรู้ของสมาชิกใน ชุมชนตะโหมดเกิดขึ้นกับกลุ่มบุคคล 3 กลุ่มคือ คณะกรรมการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คณะกรรมการป่าชุมชนเขาหัวช้าง และสมาชิกในชุมชน โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้ดังกล่าวและ จะถ่ายทอดผ่านเวทีของชุมชน

จากทรรศนะของนักวิชาการดังกล่าวพอจะสรุปได้ว่า วิธีการเรียนรู้การจัดการ การท่องเที่ยว ได้แก่ การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน การจัดเวทีชาวบ้าน แลกเปลี่ยน เรียนรู้ภายในชุมชน และการทดลองจัดการการท่องเที่ยว

¹ธฤชวรรณ นนทพุทธ. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้โดยชุมชนในการจัดการท่องเที่ยว เชิงนิเวศ : กรณีศึกษาป่าชุมชนเขาหัวช้าง ตำบลตะโหมด อำเภอตะโหมด จังหวัดพัทลุง.

5. ผลกระทบจากการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยว

นักวิชาการและหน่วยงานได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยวไว้หลายทรรคนะ ซึ่งพอจะประมวลได้ดังนี้

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย¹ ได้กล่าวถึงผลกระทบจากการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยวไว้ สรุปได้ดังนี้

1. ด้านสิ่งแวดล้อม

1.1 เกิดจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มีการจัดการและการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน

1.2 เกิดการวางแผนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

1.3 นักท่องเที่ยวและชาวบ้านมีแนวร่วมในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ

2. ด้านวัฒนธรรม

2.1 ชุมชนเกิดความภาคภูมิใจในวัฒนธรรม ประเพณี รู้จักคุณค่าในสิ่งที่ตนมีอยู่

2.2 เกิดการฟื้นฟูและสืบทอดทางวัฒนธรรมจากรุ่นอาวุโสสู่คนหนุ่มสาว

3. ด้านสังคม

3.1 ทำให้คนในชุมชนร่วมคิด แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เกิดการทำงานร่วมกัน

3.2 เกิดความร่วมมือในการแก้ปัญหา ลดช่องว่างระหว่างรัฐกับชุมชน

3.3 มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นให้กับชุมชน เช่น ถนน น้ำประปา

โทรศัพท์

3.4 ชาวบ้านมีคุณภาพชีวิตและระบบคิดที่ดีขึ้น

3.5 เกิดเครือข่ายการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยว

3.6 ทำให้เกิดทัศนคติและพฤติกรรมการท่องเที่ยวที่เน้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และเคารพคนในท้องถิ่นมากขึ้น

4. ด้านเศรษฐกิจ

4.1 ชาวบ้านมีรายได้เพิ่มขึ้น

4.2 ชุมชนมีกองทุนในการพัฒนาหมู่บ้าน

¹การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. เอกสารการประชุมเชิงปฏิบัติการด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศภายใต้โครงการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 2545. 2545. หน้า 85.

4.3 ลดค่าครองชีพในครัวเรือน ลดต้นทุนค่าใช้จ่ายในการบริการด้านอาหารแก่นักท่องเที่ยวและในครัวเรือน ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียง

อุทัย ดุลยเกษม และอรศรี งามวิทยาพงศ์ ได้กล่าวถึงผลกระทบจากการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยวไว้ สรุปได้ดังนี้

1. การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับชุมชนที่จะเป็นตัวกำหนดความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้น
2. ระบบเศรษฐกิจแบบพึ่งตนเอง ซึ่งขึ้นอยู่กับความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติในชุมชน
3. ทำให้สมาชิกในชุมชนมีวิธีการเรียนรู้ การอ่าน การฟัง การทดลอง การเลียนแบบ การคิดไตร่ตรอง และการถ่ายทอดความรู้

4. มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และความเอื้อเฟื้อและเมตตาต่อกัน

ลีสึก ฤทธิ์เนติกุล และคณะ² ได้ศึกษาการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนบ้านห้วยน้ำริน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนส่งผลให้เกิดผลกระทบจากการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยว ผลการวิจัย สรุปได้ดังนี้

1. ทำให้สมาชิกชุมชนบ้านห้วยน้ำรินมีรายได้เพิ่มขึ้นและสม่ำเสมอตลอดปี
2. การประสานงานกับองค์กรภายนอก มีการจัดส่งสมาชิกของชุมชนเข้ารับการประชุม การอบรมและสัมมนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับองค์กรต่างๆ
3. วิถีชีวิตของชุมชนมีการเปลี่ยนแปลงเนื่องมาจากวัฒนธรรมภายนอกเข้ามา แต่ชุมชนยังคงสืบทอดพิธีกรรมตามประเพณีดั้งเดิมของชุมชนไว้
4. การจัดเวทีชาวบ้าน สมาชิกส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ดีกับการพัฒนาการท่องเที่ยว มี ✓
การจัดการเกี่ยวกับขยะ มีการรวมกลุ่มและพัฒนากลุ่มต่างๆ ตามลำดับ

จากทรรศนะของนักวิชาการและหน่วยงานดังกล่าวพอสรุปได้ว่า ผลกระทบจากการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยว ได้แก่ ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ ผลกระทบด้านสังคมและวัฒนธรรม และผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม

¹อุทัย ดุลยเกษม และอรศรี งามวิทยาพงศ์. ระบบการศึกษากับชุมชน. 2540. หน้า 11-33.

²ลีสึก ฤทธิ์เนติกุล และคณะ. การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนบ้านห้วยน้ำรินอำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่. 2547. หน้า 33-78.

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับบ้านตะไละ หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา

1. ประวัติความเป็นมา

ก้อริก หากมูสา¹ ได้กล่าวถึงประวัติความเป็นมาของชุมชนบ้านตะไละ สรุปได้ว่า ที่มาของชื่อบ้านตะไละมาจาก เดิมประเทศไทยในอดีตเป็นที่รู้จักในนามประเทศสยาม ระบบการปกครองของประเทศแบ่งเป็นหัวเมืองต่างๆ เช่น หัวเมืองนครศรีธรรมราช หัวเมืองสงขลา เป็นต้น แต่ละหัวเมืองก็มีพระยาเป็นผู้ปกครองหัวเมือง (เหมือนผู้ว่าราชการจังหวัดในปัจจุบัน) เจ้าพระยาผู้ปกครองหัวเมืองสงขลาขณะนั้นคือ เจ้าพระยาวิเชียร มีอาณาเขตการปกครองติดอยู่กับประเทศมาเลเซีย ซึ่งมีท่านสุลต่าน ฮาหมัด เป็นผู้ปกครองรัฐเคดาห์ ได้ร่วมตกลงกันในการดำเนินงานปักหลักเขต ในขณะนั้นบุคคลในพื้นที่ที่ได้รับการคัดเลือกคือ นายสาหมัน มีภรรยาชื่อนางสะ ร่วมชี้แนวปักหลักเขตแดน ซึ่งต่อมานายสาหมันได้รับความดีความชอบได้รับการแต่งตั้งเป็นท่านหมื่นเข้าทำงานในวังของเจ้าพระยาวิเชียร แต่ในการดำเนินการปักหลักเขตแดนก็มีปัญหามากมายหลายอย่าง เพราะพื้นที่บริเวณเขตแดนเป็นเนินและภูเขา พื้นที่เป็นป่าที่บสลับกับทุ่งหญ้า และมีลำคลองเป็นตัวขัดขวางการดำเนินงาน กลุ่มเจ้าหน้าที่ทั้งสองประเทศจึงได้กำหนดจุดที่ปักฝั่งไทยขึ้นที่บ้านตะไละ (ปัจจุบัน) เพื่อใช้เป็นศูนย์กลางในการดำเนินงาน ฉะนั้นเวลาทำงานเจ้าหน้าที่ของประเทศมาเลเซียก็ต้องเดินทางมาที่ศูนย์ดังกล่าว ซึ่งมีลำคลองสายหนึ่งกั้นขวางทางอยู่ การจะมาที่ศูนย์ของเจ้าหน้าที่ประเทศมาเลเซีย ก็ต้องเดินข้ามลำคลองมาโดยผ่านบ้านท่าคลอง ซึ่งอยู่ริมฝั่งคลองด้านที่ติดกับเขตแดนหมู่บ้านท่าคลอง ในขณะนั้นมีบ้านเรือนอยู่ไม่กี่หลังคาเรือน อยู่มาวันหนึ่งขณะที่เจ้าหน้าที่ของประเทศมาเลเซียมาทำงานที่ศูนย์ เกิดฝนตกหนักตั้งแต่ตอนกลางวันจนถึงค่ำไม่มีท่าทีว่าจะหยุด น้ำในลำคลองเพิ่มมากขึ้น เจ้าหน้าที่ของประเทศมาเลเซียไม่สามารถข้ามกลับไปได้ พอพลบค่ำก็ได้ให้เจ้าหน้าที่ที่มาทำงานจุดได้ ไปไล่ดูน้ำในลำคลองว่าสามารถข้ามกลับไปได้หรือไม่ คำว่าไละ เป็นภาษาพูดของคนพื้นบ้าน ซึ่งมีความหมายว่า สองดู และในสมัยนั้นมีผู้นำที่มีความรู้เก่งกล้าทางไสยศาสตร์ ชื่อว่า ทวดพรานหรั่ง ซึ่งเป็นพระอาจารย์ของเจ้าพระยาวิเชียร และท่านสุลต่าน ฮาหมัด ได้ฝากเตือนไว้ก่อนตายว่า ถ้าไม่มีท่านแล้วเกิดอะไรขึ้นที่บ้านท่าคลองก็ให้อพยพโยกย้ายข้ามลำคลองไปอยู่อีกฝั่งหนึ่ง ต่อมาไม่นานจึงเกิดโรคระบาดขึ้นกับราษฎรที่มีอยู่ไม่กี่หลังคาเรือน จึงอพยพข้าม

¹ก้อริก หากมูสา. แนะนำทำความรู้จักกับบ้านตะไละ ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. (ม.ป.ป.)

ถ้าคลองมาแล้วเรียกหมู่บ้านใหม่ว่า บ้านโละ ตามคำพูดที่เจ้าหน้าที่ของประเทศมาเลเซียให้เจ้าหน้าที่ไปโละคูน้ำ ต่อมาเปลี่ยนแปลงเรียกกันว่า บ้านตะโละ จนถึงปัจจุบัน

2. ที่ตั้งและสภาพภูมิศาสตร์

อรัญ สุวรรณรักษา¹ ได้กล่าวถึงที่ตั้งและสภาพภูมิศาสตร์ของชุมชนบ้านตะโละ ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา สรุปได้ว่า ชุมชนบ้านตะโละในอดีตเป็นภูเขาสูงป่าทึบ และมีทุ่งหญ้าผืนใหญ่เชื่อมต่อกับประเทศมาเลเซีย มีสัตว์ป่าอาศัยอยู่ชุกชุม มีลำห้วยลำคลอง และหนองน้ำหลายแห่ง แต่สภาพปัจจุบันพื้นที่ป่าบางส่วนถูกประชาชนบุกรุกแล้วแผ้วถางทำสวนยางพาราและทำสวนผลไม้ ส่วนบริเวณทุ่งหญ้าก็ได้มีการปรับสภาพเป็นพื้นที่ทำนาของประชาชนในหมู่บ้าน ลำคลอง ห้วย หนอง ก็ได้ตื่นเงิน ลำคลองในอดีตที่กั้นระหว่างบ้านท่าคลองกับบ้านตะโละก็ตื่นเงินจนกลายเป็นลำห้วยเล็กๆ

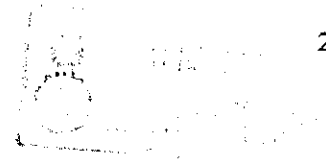
สภาพภูมิอากาศของชุมชนบ้านตะโละ จะมีอากาศแบบร้อนชื้น มี 2 ฤดู คือ ฤดูร้อนและฤดูฝน ฤดูร้อนจะเริ่มตั้งแต่ประมาณปลายเดือนธันวาคมจนถึงเดือนเมษายน และฤดูฝนเริ่มประมาณเดือนพฤษภาคมจนถึงเดือนธันวาคม แต่โดยรวมมักจะมีฝนตกทั้งปี

แหล่งน้ำที่มีอยู่ในชุมชนบ้านตะโละ พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ใช้น้ำจากบ่อน้ำต้นสระน้ำ และน้ำประปาหมู่บ้าน ส่วนน้ำที่ใช้ในการเพาะปลูกเพื่อทำการเกษตร ได้จากน้ำประปาภูเขา สระน้ำและจากฝายกั้นน้ำ ส่วนน้ำจากลำคลองและลำห้วยนั้นใช้ในช่วงฤดูฝน

ชุมชนบ้านตะโละ มีเนื้อที่ทั้งหมดประมาณ 13,100 ไร่ อยู่ห่างจากตัวเมืองจังหวัดสงขลา ประมาณ 90 กิโลเมตร และอยู่ห่างจากตัวอำเภอสะเดาไปทางทิศตะวันตก ประมาณ 27 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้

- ทิศเหนือ ติดต่อกับหมู่ที่ 11 บ้านบาโรย ตำบลปาดังเบซาร์
- ทิศใต้ ติดต่อกับรัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย
- ทิศตะวันออก ติดต่อกับหมู่ที่ 6 บ้านเขารูปช้าง ตำบลปาดังเบซาร์
- ทิศตะวันตก ติดต่อกับจังหวัดสตูล

¹อรัญ สุวรรณรักษา. การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษาบ้านตะโละ หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. 2545. หน้า

3. สภาพทางสังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ

อรัญ สุวรรณรักษา¹ ได้กล่าวถึงสภาพทางสังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ สรุปได้ดังนี้

ประชากรส่วนใหญ่ของชุมชนบ้านตะไล้ะ ประกอบอาชีพการทำสวนยางพารา เป็นอาชีพหลัก มีการเลี้ยงสัตว์ ทำนา ค่าขายและรับจ้างทั่วไปเป็นอาชีพเสริม รายได้เฉลี่ยส่วนใหญ่จะอยู่ระหว่าง 50,000-90,000 บาทต่อปี พื้นที่ส่วนใหญ่ใช้ในการทำสวนไม่ว่าจะเป็นสวนยางพารา สวนผลไม้ สวนปาล์ม และมีพื้นที่ทำนายน้อยที่สุด ในแต่ละปีแรงงานในหมู่บ้านออกไปทำงานต่างหมู่บ้านบ้างแต่เป็นส่วนน้อย

ประชากรในชุมชนบ้านตะไล้ะ มีชีวิตความเป็นอยู่ที่เรียบง่ายเหมือนกับหมู่บ้านชนบททั่วไป ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม ประมาณร้อยละ 80 ของจำนวนประชากรทั้งหมด และนับถือศาสนาพุทธ ประมาณร้อยละ 20 บ้านตะไล้ะมีงานบุญประเพณีหลายอย่างที่ ได้กระทำติดต่อกันมาหลายชั่วอายุคน อาทิเช่น ในเดือนเมษายนและเดือนพฤษภาคม จะมีงานบุญรายาฮัจยี และงานบุญเมาลิด ส่วนเดือนธันวาคมก็มีงานบุญออกบวช (การเลิกถือศีลอด) เป็นต้น มีการนับถือ ผู้อาวุโส เคารพยกย่องคนที่ทำความดี มีสถานที่ท่องเที่ยวของหมู่บ้าน เนื่องจากพื้นที่รอบๆ หมู่บ้านเป็นภูเขา จึงมีน้ำตกโดนลูหมุน (น้ำตกสายรุ้ง) อ่างเก็บน้ำ (เหมืองแร่เก่า) และฝายกั้นน้ำขนาดใหญ่ของกรมชลประทาน นอกจากนี้แล้วประชากรในหมู่บ้านยังมีบุคคลที่มีความรู้แตกฉานในแขนงสาขาวิชาต่างๆ ตามที่บรรพบุรุษถ่ายทอด ซึ่งความรู้ดังกล่าวก็คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่ในหมู่บ้าน ซึ่งที่เด่นๆ มีดังนี้ คือ

1. ภูมิปัญญาด้านเกษตรกรรม เช่น มีความเชี่ยวชาญด้านการขยายพันธุ์พืช คือ นายตะเหล็บ หมัดไล้ะ และนายดาแซะ มะเส้นสะ
2. ภูมิปัญญาด้านหัตถกรรม เช่น มีความเชี่ยวชาญด้านจักสาน ด้านทอเสื่อ คือ นายดาแซะ มะเส้นสะ และนางมานิ ใจดี
3. ภูมิปัญญาด้านการแพทย์แผนไทย เช่น มีความเชี่ยวชาญด้านนวดแผนโบราณ ยาแผนโบราณ และสมุนไพรไทย คือ นายบุสหมาน จิตรตรง และนายสาและ สะเหละไล้ะ

¹อรัญ สุวรรณรักษา. การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษาบ้านตะไล้ะ หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. 2545. หน้า 47-48.

4. ภูมิปัญญาด้านศิลปกรรม เช่น มีความเชี่ยวชาญด้านการเป่าปี่ เป่าใบไม้ให้เป็นเพลง เชี่ยวชาญด้านการวาดภาพ คือ นายอาแซะ สะแหละไล่ะ และนายสมใจ วิเชียรฉาย
5. ภูมิปัญญาด้านปรัชญา ศาสนาและประเพณี เช่น มีความเชี่ยวชาญด้านศาสนาอิสลาม คือ นายจิตร จิตรตรง นายตะเหล็บ หมัดไล่ะ และนายจรัญ นานช้า
6. ภูมิปัญญาด้านโภชนาการ มีความเชี่ยวชาญด้านอาหารอิสลาม คือนางหลงนะ หมอชื่น

4. ศักยภาพของชุมชนที่รองรับการจัดการการท่องเที่ยว

องค์การบริหารส่วนตำบลปาดังเบซาร์ ได้กล่าวถึงศักยภาพของชุมชนที่รองรับการจัดการการท่องเที่ยว สรุปได้ดังนี้

1. ศักยภาพของคน ชุมชนบ้านตะไละ จากสภาพพื้นที่เดิมที่เป็นป่าทึบคนที่อพยพเข้ามาอาศัยทำมาหากิน นอกจากต้องมีความขยันเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว แต่ละคนต้องมีความสามัคคีกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกันทั้งในงานส่วนตัวและส่วนรวม มีความเอื้ออาทร ในระดับหมู่บ้านดูแลซึ่งกันและกัน ภายในหมู่บ้านมีการจัดกิจกรรมใดๆ ก็จะช่วยเหลือเกื้อกูลกันเป็นอย่างดี ทุกครอบครัวมีอาชีพการเกษตรที่สามารถเลี้ยงครอบครัวได้ เช่น ทำสวนยางพารา สวนผลไม้ ค้าขาย และรับจ้าง นอกจากนี้แล้ว ชาวบ้านตะไละมีความจริงจัง มีความซื่อสัตย์ รักการศึกษา รักการเรียนรู้ ทุกครอบครัวให้ความสำคัญในเรื่องของการศึกษา จึงกล่าวได้ว่าโดยทั่วไปแล้ว ศักยภาพของคนในชุมชนบ้านตะไละมีศักยภาพในการสร้างสรรคงานและการพัฒนาตน พัฒนาชุมชนและพร้อมในการพัฒนาทุกรูปแบบโดยเฉพาะพยายามที่จะพัฒนาในเรื่องของการท่องเที่ยวที่ชุมชนดำเนินการอยู่

2. ศักยภาพด้านกลุ่ม/องค์กร ชุมชนบ้านตะไละมีองค์กรชุมชนที่จัดว่าเข้มแข็งหลากหลายองค์กร เช่น กลุ่มกองทุนหมู่บ้าน กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มอสม. กลุ่มสหกรณ์สวนยาง กลุ่มร้านค้าชุมชน กลุ่มแพทย์แผนโบราณ กลุ่มกีฬาเยาวชน และกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ นอกจากกลุ่มดังกล่าวแล้วนี้ มีองค์กรช่วยเหลือเด็ก สตรี คนชรา คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส โดยองค์กรภายในชุมชนให้ความช่วยเหลือ และองค์กรภายนอกหน่วยราชการให้ความช่วยเหลือคนชราและคนพิการ ผู้ด้อยโอกาส ได้รับความช่วยเหลือจาก

กรมประชาสงเคราะห์มอบเงินเบี้ยยังชีพ ภายในชุมชนช่วยเหลือเด็กโดยมอบทุนการศึกษาให้เด็ก คนชราที่มอบของขวัญเพื่อสร้างกำลังใจในโอกาสวันสำคัญทางศาสนา ในส่วนขององค์กรชุมชนชาวบ้านบอกว่าบ้านตะไละ มีผู้นำที่จัดได้ว่ามีความยุติธรรม ร่วมกันแก้ไขปัญหาของชุมชน

3. ศักยภาพด้านทรัพยากร ในพื้นที่ชุมชนบ้านตะไละมีสภาพภูมิศาสตร์ที่เอื้ออำนวยในการท่องเที่ยว ผืนดินอุดมสมบูรณ์ น้ำอุดมสมบูรณ์และเพียงพอในการเกษตร ป่าไม้อุดมสมบูรณ์พืชดั้งเดิมและไม้ผลอุดมสมบูรณ์ มีความหลากหลายทางชีวภาพ จากลักษณะสภาพทางภูมิศาสตร์ที่เป็นภูเขา เขิงเขา และที่ราบ ทำให้มีทิวทัศน์ที่สวยงาม ปัจจุบันชุมชนโดยภาคเอกชนได้จัดจุดพักผ่อน เล่นเรือ พร้อมทั้งพักบริเวณอ่างเก็บน้ำ ที่ผู้มาเยือนต่างประทับใจในความงามตามธรรมชาติของพื้นที่บ้านตะไละ จากสภาพภูมิศาสตร์ดังกล่าวและมีป่าบริเวณน้ำตกโตนลูหมุนจึงเป็นต้นกำเนิดของสายน้ำตามเส้นทางน้ำประวัติศาสตร์ (ทหารญี่ปุ่นได้สร้างไว้) เพื่อชื่นชมไม้ใหญ่และไม้ป่า และสัตว์น้อยใหญ่ที่พึ่งพิงกันตามธรรมชาติ ตลอดเส้นทางเดินล้วนแต่สวยงามสมบูรณ์แบบตามธรรมชาติ เป็นมรดกที่ตกทอดมาจากคนรุ่นเก่าได้รักษาไว้ ประชาชนโดยรวมหวังว่าจะได้เล็งเห็นความสำคัญของธรรมชาติมากขึ้น มีจิตสำนึกในการนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ให้คุ้มค่าที่สุด รู้สึกรักและหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ และเกิดการหาแนวทางในการนำทรัพยากรมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และถูกทำลายให้น้อยที่สุด การส่งเสริมให้มีการปลูกป่าไม้ทดแทนและห้ามล่าสัตว์ เพื่อให้อยู่กับธรรมชาติและมีการปรับปรุงให้มีสภาพที่สมบูรณ์คงเดิมมากที่สุด

4. ศักยภาพด้านการเรียนรู้ร่วมกัน ชุมชนบ้านตะไละมีเครือข่ายขององค์กรย่อยภายในชุมชน เช่น องค์กรกลุ่มปลูกผักปลอดสารพิษ มีองค์กรที่เป็นแหล่งความรู้เสริมการประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิตในชุมชนบ้านตะไละ มีองค์กรมาให้ความรู้ในการประกอบอาชีพ และการดำเนินชีวิต เช่น เกษตรอำเภอมารให้ความรู้ในด้านการเกษตร พัฒนาชุมชนจังหวัดมาให้ความรู้ในเรื่องของการมีส่วนร่วม แนวทางเศรษฐกิจพอเพียง อสม. ให้ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพ ในส่วนขององค์กรภายนอกชุมชนที่เชื่อมโยงกับองค์กรภายในชุมชน จะมีหน่วยงานราชการระดับท้องถิ่น คือ องค์กรบริหารส่วนตำบลป่าดงเบขาริได้ผลักดันให้ชาวบ้านได้รับการเรียนรู้ในกิจกรรมการท่องเที่ยว ร่วมกันหาแนวทางพัฒนาความร่วมมือในการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชน ศึกษารูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่เหมาะสมกับสภาพของชุมชน ร่วมกันหาแนวทางในการจัดการอนุรักษ์พื้นที่ป่า แหล่งน้ำของชุมชน เพื่อส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน

การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวมาแล้ว ทำให้ผู้วิจัยมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับเรื่องที่ศึกษา และสามารถนำความรู้นี้มาใช้ประโยชน์ดังนี้

1. การกำหนดชื่อเรื่อง
2. การเขียนภูมิหลังและการกำหนดความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า
3. การกำหนดขอบเขตด้านเนื้อหา
4. การเขียนเค้าโครงการวิจัย
5. ใช้เป็นแนวทางในการนำเสนอข้อมูลการวิจัย
6. การเขียนบทอภิปรายผล

บทที่ 3

การเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านตะไล๊ะ ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเตาะ จังหวัดสงขลา

การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ซึ่งกำลังเป็นที่นิยมอยู่ในปัจจุบัน ได้สร้างกระแสความตื่นตัวเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวของชุมชนหลายๆ ชุมชนที่มีความพร้อมด้านทรัพยากรธรรมชาติ ทำให้ชุมชนมีการพัฒนาและปรับสภาพความเป็นอยู่ในหมู่บ้านให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตที่ต้องอยู่ร่วมกับธรรมชาติ ชุมชนมีการเรียนรู้และรักษาทรัพยากรธรรมชาติด้วยตัวเอง โดยการพัฒนาตามแบบของชุมชนตัวอย่างที่มีการพัฒนาแล้ว เช่น ชุมชนบ้านคีรีวง จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นต้น ชุมชนบ้านตะไล๊ะ ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเตาะ จังหวัดสงขลา เป็นอีกชุมชนหนึ่งที่มีสภาพธรรมชาติและทรัพยากรธรรมชาติที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาให้เกิดเป็นแหล่งท่องเที่ยว โดยเน้นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เพื่อรักษาทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในชุมชนให้คงอยู่เหมือนเดิมไปพร้อมๆ กับการพัฒนา เพื่อให้ชุมชนเกิดการพัฒนากิจการ จึงต้องเริ่มต้นจากการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยวตามรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวและตามความเหมาะสมกับสภาพสังคม การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้จำแนกประเด็นการศึกษาออกเป็น 3 ประเด็น ได้แก่ ปัจจัยการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยว วิธีการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยว และผลกระทบจากการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยว ผลจากการศึกษามีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ปัจจัยการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยว

ในปัจจุบันรูปแบบการท่องเที่ยวมีหลากหลายรูปแบบและมีวิธีการจัดการการท่องเที่ยวที่แตกต่างกันตามรูปแบบของการจัดการท่องเที่ยวต่างๆ โดยเฉพาะการจัดการท่องเที่ยวของชุมชน ถือว่ายังเป็นการท่องเที่ยวในรูปแบบใหม่ โดยให้ชุมชนเข้ามาเป็นผู้ดูแลและรับผิดชอบในโครงการที่ชุมชนเป็นเจ้าของ ชุมชนจึงต้องอาศัยปัจจัยการเรียนรู้การจัดการท่องเที่ยว เพื่อให้การจัดการท่องเที่ยวมีความสมบูรณ์และยั่งยืนขึ้น ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ในการจัดการท่องเที่ยวของชุมชน ประกอบด้วย ปัจจัยภายในชุมชนและปัจจัยภายนอกชุมชน ดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ปัจจัยภายในชุมชน

ชุมชนมีทรัพยากรธรรมชาติอันทรงคุณค่าอยู่ในชุมชนของตนเองถือได้ว่าเป็นความภาคภูมิใจอันหนึ่ง การพัฒนาทรัพยากรให้เกิดเป็นแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนนั้นจึงต้องอาศัยปัจจัยการจัดการหลายๆ ด้าน โดยเฉพาะการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านตะไละ ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยภายในชุมชนประกอบด้วย การมีผู้นำที่มีความรอบรู้ การมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชน และมีการจัดการและพัฒนาความรู้อย่างต่อเนื่อง ผลการศึกษารายกวดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 การมีผู้นำที่มีความรอบรู้

การจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนของชุมชนบ้านตะไละ เรียกได้ว่าเป็นโครงการที่กำลังเริ่มต้นและมีการพัฒนาไปตามลำดับอย่างต่อเนื่อง การพัฒนาโครงการนั้นผู้นำที่มีความรอบรู้จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ดังที่ ก้อริก หากมูสา¹ รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลป่าดงเบขาร์ ได้กล่าวไว้สรุปได้ว่า การที่จะพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่ในชุมชนให้เจริญก้าวหน้าทัดเทียมกับชุมชนอื่นๆ ผู้นำจำเป็นต้องเป็นผู้ที่มีความรอบรู้ สอดคล้องกับที่ ประเสริฐ พูลกลาง² กำนันตำบลป่าดงเบขาร์ ได้กล่าวไว้สรุปได้ว่า ผู้นำที่มีความรอบรู้ย่อมที่จะรู้จักการพัฒนา การหาประสบการณ์และรู้จักไปดูงานที่อื่นๆ เพื่อที่จะกลับมาพัฒนาชุมชนให้มีความเจริญก้าวหน้า และรู้จักการวางแผนการทำงานอย่างเป็นระบบ

ชุมชนบ้านตะไละมีผู้นำที่ได้รับการคัดเลือก โดยเป็นบุคคลที่มีคุณสมบัติ คือ มีความเสียสละต่อส่วนรวม อดทน ซื่อสัตย์ และมีความเมตตากรุณา จากการสังเกตพบว่าผู้นำของชุมชนบ้านตะไละยังมีบุคลิกภาพที่รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รวมทั้งยังให้ความสำคัญกับความเป็นสังคมเครือญาติ จึงทำให้ได้รับความไว้วางใจจากสมาชิกในชุมชน การดำเนินงานในหลายๆ ด้าน จะเห็นได้ว่านอกจากผู้นำจะมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาแนวทางการดำเนินการด้านต่างๆ แล้ว การมีผู้นำที่เป็นศูนย์รวมจิตใจของชุมชน ยังทำให้สมาชิกเกิดความรู้สึกที่จะร่วมแรงร่วมใจ

¹ก้อริก หากมูสา เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ฐิตานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 48 หมู่ที่ 5 ตำบลป่าดงเบขาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 20 กันยายน พ.ศ. 2548.

²ประเสริฐ พูลกลาง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ฐิตานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 239/2 หมู่ที่ 2 ตำบลป่าดงเบขาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 20 กันยายน พ.ศ. 2548.

กันดำเนินกิจกรรมต่างๆ ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ดังนั้นการมีผู้นำที่มีความรอบรู้ต้องประกอบ ด้วยปัจจัยหลายๆ ด้านอันประกอบด้วยรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1.1 เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ การทำงานเพื่อการพัฒนาและปรับปรุงการจัดการ การท่องเที่ยวของชุมชนบ้านตะลี๊ะ ต้องอาศัยภาวะผู้นำที่มีประสบการณ์สูงทั้งในด้าน ประสบการณ์ชีวิตและประสบการณ์ด้านการงานเพื่อให้งานพัฒนาโดยไม่ทำลายป่าชุมชน ดังที่ ชัยัน วงษ์ใหญ่¹ คณะกรรมการกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านตะลี๊ะและ หาด หมอขึ้น² คณะกรรมการกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านตะลี๊ะ ได้กล่าวถึงภาวะผู้นำไว้สอดคล้องกัน สรุปได้ว่า ผู้นำที่มีความรู้ย่อมเป็นผู้ที่รู้จักวิธีคิดและพัฒนาชุมชนให้เกิดความเจริญ และอีกส่วน หนึ่งผู้นำก็ต้องมีประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องต่างๆ ทั้งประสบการณ์ในด้านการดำเนินชีวิตและการ ทำงานโดยเฉพาะประสบการณ์ที่เกิดจากการเรียนรู้จากป่าของชุมชนบ้านตะลี๊ะในอดีต ซึ่งเป็น ส่วนหนึ่งจะเป็นแหล่งข้อมูลในการพัฒนาป่าชุมชนให้ดำเนินไปในทิศทางที่ควรจะเป็น โดยไม่เป็นการ พัฒนาที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับการทำลายประวัติศาสตร์ของป่าชุมชน เพื่อให้ป่าชุมชนยังคงอยู่ เหมือนเดิม จากการสัมภาษณ์ อรัญ สุวรรณรักษา³ นายกองดีการบริหารส่วนตำบล ปาดัง เบซาร์ ได้กล่าวถึงผู้นำไว้สอดคล้องกัน สรุปได้ว่า การที่ผู้นำเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ด้าน การทำงานก็ถือว่าเป็นข้อดีอีกประการหนึ่ง เพราะการรู้จักวิธีการทำงานจะทำให้ผู้นำเข้าใจ วิธีการทำงาน รู้รูปแบบการทำงาน ทำให้งานสามารถดำเนินไปได้โดยไม่ติดขัดผู้นำที่มี ประสบการณ์ด้านการงานจะรู้จักวิธีการบริหารจัดการการอยู่ร่วมกันภายในชุมชน โดยเฉพาะ การบริหารงานด้วยความยุติธรรม มีคุณธรรม และนำพาชุมชนให้สามารถร่วมกันแก้ปัญหาของ ชุมชนโดยเน้นการพูดคุย ปรึกษาหารือกันภายในสมาชิกของชุมชนหรือมีแนวคิดที่ต่อการพัฒนา ชุมชนของตนเอง เช่น การจัดตั้งกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านตะลี๊ะขึ้นเพื่อส่งเสริมการ

¹ชัยัน วงษ์ใหญ่ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วิฑิตานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ บ้านเลขที่ 28/2 หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 20 กันยายน พ.ศ. 2548.

²หาด หมอขึ้น เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วิฑิตานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ บ้านเลขที่ 24 หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 20 กันยายน พ.ศ. 2548.

³อรัญ สุวรรณรักษา เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วิฑิตานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ บ้านเลขที่ 64 หมู่ที่ 3 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 20 กันยายน พ.ศ. 2548.

ท่องเที่ยวในชุมชน ต้องการให้ชุมชนเป็นแหล่งการเรียนรู้ให้กับเด็กในชุมชน และนักท่องเที่ยวที่จะเข้ามาท่องเที่ยว เป็นแนวคิดที่ชุมชนได้ร่วมกันคิดขึ้นมาเองโดยการประสานงานของผู้นำเป็นหลัก

1.1.2 เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ ในปัจจุบันการจัดการการท่องเที่ยวได้มีรูปแบบการจัดการที่เปลี่ยนแปลงไปตามภาวะของสังคม การมีผู้นำที่มีความรู้ความสามารถจึงเป็นหลักประกันปัจจัยการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านตะไละให้พัฒนาขึ้นไปอีก ดังที่ กอแจ่ม ระยี่¹ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านบ้านนา ได้กล่าวไว้สรุปได้ว่า ผู้นำที่มีความรู้ย่อมรู้จักวิธีคิด ปรับปรุง พัฒนาและหาข้อมูลใหม่ๆ มาปรับใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านตะไละ ความรู้ความสามารถของผู้นำจะมีความสำคัญยิ่งไม่เพียงเท่านั้นทีมงานที่มีความรู้ความสามารถก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่จะเป็นพลังการพัฒนา และจากการสัมภาษณ์ ข้อดีเหย้าะ ล่าเม้าะ² ผู้ช่วยเลขานุการกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านตะไละได้กล่าวถึงลักษณะของผู้นำไว้สอดคล้องกัน สรุปได้ว่า ผู้นำที่มีความรู้จะเป็นที่ยอมรับของสมาชิกในชุมชน และมีความสามารถจะจัดกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนได้เป็นอย่างดี รวมไปถึงการจัดตั้งกลุ่มต่างๆ ในชุมชน เช่น กลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านตะไละ ก็เกิดมาจากการมีผู้นำที่มีความรู้ความสามารถ และยังทำให้คนในชุมชนเกิดความรัก ความสามัคคี ประองคองกัน เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ช่วยเหลือกันในการดูแลรักษาป่าของชุมชน สร้างจิตสำนึกให้กับคนในชุมชนให้รู้จักดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมของชุมชน รวมถึงทำให้สมาชิกในชุมชนเกิดการพัฒนาคความรู้ในเรื่องของการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านตะไละได้

1.1.3 เป็นผู้มึ่วิธีการวางระบบการทำงาน เป็นวิธีการแนะแนวทางปฏิบัติ ช่วยเสนอขั้นตอนการทำงานเพื่อให้กลุ่มได้ทำงานไปสู่เป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังที่ นิคม สุขมาก³ สมาชิกกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านตะไละ ได้กล่าวถึงวิธีการวางระบบการทำงาน

¹กอแจ่ม ระยี่ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ฐิตานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 114/1 หมู่ที่ 5 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 20 กันยายน พ.ศ. 2548.

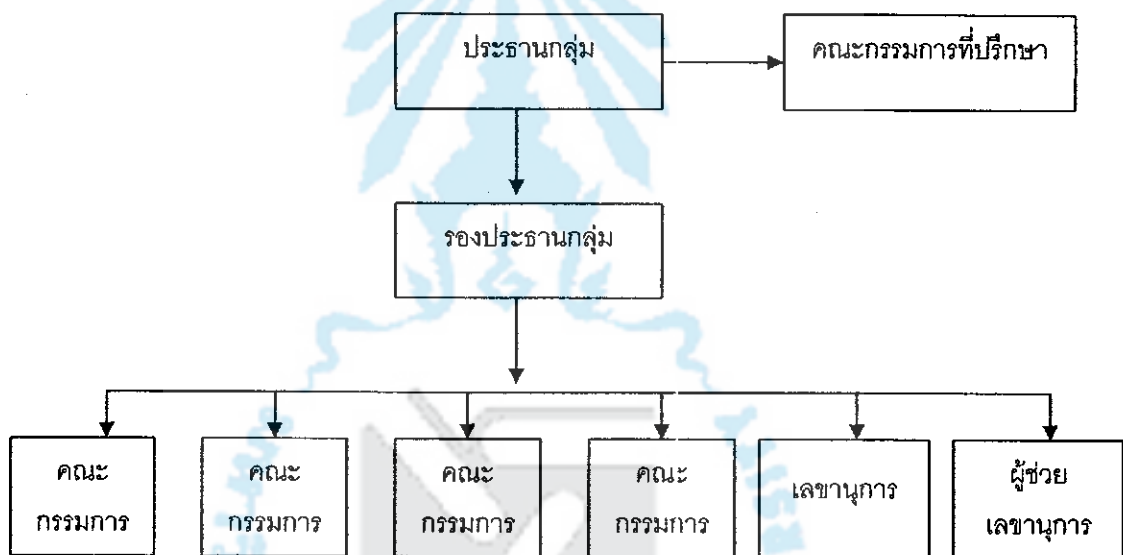
²ข้อดีเหย้าะ ล่าเม้าะ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ฐิตานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 100 หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 20 กันยายน พ.ศ. 2548.

³นิคม สุขมาก เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ฐิตานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 95/1 หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 20 กันยายน พ.ศ. 2548.

ของผู้นำชุมชนบ้านตะไล๊ะ สรุปได้ว่า ในการทำงานของแต่ละกลุ่มจะมีรูปแบบการวางระบบอย่างเป็นขั้นตอนตั้งแต่การเริ่มจัดตั้งกลุ่มผู้นำจะเป็นผู้เรียกสมาชิกในชุมชนมาร่วมปรึกษาหารือจัดระบบการทำงาน โดยให้สมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมและคัดเลือกสมาชิกที่มีความเหมาะสมในการทำงานขึ้นมาทำหน้าที่ ได้แก่ ประธานกลุ่ม รองประธานกลุ่ม คณะกรรมการ เลขานุการ และผู้ช่วยเลขานุการ นอกจากนี้ได้เชิญผู้ทรงคุณวุฒิและผู้ที่ได้รับการยอมรับมาเป็นคณะกรรมการที่ปรึกษา ดังปรากฏในแผนผังแสดงระบบการทำงาน

โครงสร้างคณะกรรมการกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านตะไล๊ะ

ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา

การมีโครงสร้างการบริหารงานจะทำให้งานมีระบบและง่ายต่อการประสานงาน เกิดความเข้าใจและมีความรับผิดชอบงานที่ไม่ทับซ้อนกัน

1.1.4 เป็นผู้ที่มีรู้จักสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน เป็นการสร้างแรงจูงใจกระตุ้นให้เกิดความกระตือรือร้น สร้างความพอใจต่องานและต่อกลุ่ม ให้ทุกคนมีความรู้สึกเป็นกลุ่มพวกเดียวกัน และช่วยให้สมาชิกได้ตอบสนองความต้องการของตนในกลุ่ม ดังที่ หรือหมื่น หมอชื่น¹ ได้กล่าวถึงผู้นำกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านตะไล๊ะ ไว้สรุปได้ว่า นายหมัดเด็น หมัดทองอ่อน ตำแหน่งประธานกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เป็นคนที่มีความเข้มแข็ง มี

¹หรือหมื่น หมอชื่น เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วิฑานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ บ้านเลขที่ 33/6 หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 20 กันยายน พ.ศ. 2548.

เหตุผล ไม่รู้วาม เป็นคนเสมอต้นเสมอปลาย มีความกระตือรือร้นอยู่เสมอ และมักจะนำข่าวสารหรือเรื่องราวที่มีประโยชน์มาบอกกล่าวแก่สมาชิกในกลุ่มอยู่เสมอ สอดคล้องกับที่ มีดีน หมอชื่น¹ ได้กล่าวถึงผู้นำกลุ่มการทอเย็บเชิงอนุรักษ์ ไว้สรุปได้ว่า ผู้นำกลุ่มเป็นคนที่มีความกระตือรือร้นที่จะพัฒนาหมู่บ้าน และต้องการให้สมาชิกในชุมชนช่วยกันดูแลรักษาทรัพยากรในชุมชน ไม่ว่าจะ เป็นป่าไม้ ต้นน้ำของชุมชนเพื่อให้คงอยู่อย่างสมบูรณ์ จึงได้ร่วมกันจัดกิจกรรมการทอเย็บ เพื่อจะได้ให้สมาชิกในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลรักษาทรัพยากรให้ยั่งยืน เพื่อลูกหลานของคนในชุมชนต่อไป และจากลักษณะของผู้นำที่ได้กล่าวมาแล้วก็สอดคล้องกับที่ ขอดีเยาะ แสงมาก² ได้กล่าวถึงลักษณะของผู้นำชุมชนบ้านตะไละ ไว้สรุปได้ว่า ผู้นำชุมชนจะมีลักษณะที่คล้ายคลึงกันทั้งผู้นำชุมชนบ้านตะไละ ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล (อ.บ.ต.) และประธานกลุ่มต่างๆ ซึ่งทุกคนจะเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเข้มแข็ง มีเหตุผล มีความกระตือรือร้นที่จะพัฒนาความเป็นอยู่ให้กับสมาชิกในชุมชน และพร้อมที่จะทำประโยชน์ให้แก่ชุมชนอย่างเต็มความสามารถ ผู้นำชุมชนบ้านตะไละจึงเป็นที่ยอมรับของสมาชิกในชุมชน และสามารถเข้าถึงทุกกลุ่มของสมาชิกในชุมชน ทำให้สามารถดูแลและรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกในชุมชนได้อย่างทั่วถึง

จากการสัมภาษณ์และการสังเกตผู้นำชุมชนพบว่า ผู้นำชุมชนเป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้นในการทำงานอย่างจริงจัง ทำให้ชุมชนบ้านตะไละมีบรรยากาศการทำงานที่มีความสุข ชาวบ้านมีความสามัคคี เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ส่งผลให้สามารถจัดตั้งกลุ่มองค์กรต่างๆ ได้ภายในระยะเวลาเพียงไม่นาน

1.1.5 เป็นผู้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และนำเสนอข้อมูลใหม่ๆ ผู้นำที่ดีจะต้องรู้จักคิดและหาข้อมูลใหม่ๆ มานำเสนอแก่สมาชิกกลุ่ม ช่วยให้กลุ่มมีความคิดริเริ่มในการทำงาน

¹มีดีน หมอชื่น เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ฐิตานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ บ้านเลขที่ 23 หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 20 กันยายน พ.ศ. 2548.

²ขอดีเยาะ แสงมาก เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ฐิตานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ บ้านเลขที่ 24/4 หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 20 กันยายน พ.ศ. 2548.

ร่วมกันหาแนวทางปฏิบัติ ดังที่ อรัญ สุวรรณรักษา¹ นายองค์การบริหารส่วนตำบลปาดังเบซาร์ ได้กล่าวถึงการก่อตั้งกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านตะโล๊ะ สรุปได้ว่า ชาวบ้านตะโล๊ะมีผู้นำที่มีความคิดริเริ่ม รู้จักคิดสิ่งใหม่ๆ ทำให้ชุมชนเห็นความสำคัญของป้าธรรมชาติและสิ่งต่างๆ ในชุมชน เกิดความคิดจัดตั้งกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านตะโล๊ะขึ้น และเป็นสิ่งที่ดีที่เกิดขึ้นในชุมชนเพราะเกิดจากความต้องการของคนในชุมชน จากนั้นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลของบ้านตะโล๊ะได้เขียนโครงการความต้องการของหมู่บ้านขึ้น และการส่งเสริมให้ชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ก็อยู่ในโครงการนั้นด้วย จากจุดเริ่มต้นดังกล่าวทำให้เกิดการเดินทางสำรวจเส้นทางน้ำตกโตนลูหมุน ซึ่งกลุ่มจะส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านตะโล๊ะ เพราะมีแหล่งของการเรียนรู้มากมายที่สามารถนำมาเสนอให้กับนักท่องเที่ยว เช่น พันธุ์ไม้ต่างๆ พืชสมุนไพร แหล่งน้ำที่มีประวัติความเป็นมาที่ยาวนานคู่กับบ้านตะโล๊ะมากกว่า 300 ปี ทางองค์การบริหารส่วนตำบลปาดังเบซาร์จึงให้การสนับสนุนในเรื่องการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของบ้านตะโล๊ะตามความต้องการของชุมชน ซึ่งต่อไปจะมีเครือข่ายในตำบลปาดังเบซาร์ โดยเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น การสำรวจบริเวณเส้นทางน้ำตกโตนลูหมุนในครั้งนั้นได้มอบหมายให้นายก่อริก หากมูสา รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลปาดังเบซาร์ร่วมสำรวจเส้นทางกับสมาชิกกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านตะโล๊ะ

จากที่ได้สังเกตตามสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นภายในชุมชน พบว่าหลังจากผ่านการอบรมมาแล้วผู้นำมีความคิดที่ดี รู้จักการนำเสนอข้อมูลใหม่ๆ ส่งผลให้ชุมชนเกิดการตื่นตัว มีการทำงานเป็นกลุ่ม ชุมชนเกิดความเข้มแข็ง ประชาชนมีส่วนร่วมในเรื่องต่างๆ เช่น การนำเสนอความคิดเห็น และการเข้าร่วมการจัดการการท่องเที่ยว เป็นต้น

1.1.6 เป็นผู้มีการประเมินผลการทำงาน อันที่จะช่วยให้กลุ่มได้ติดตามผลการทำงานและได้ข้อสรุปจากการประเมินผลงานอย่างถูกต้อง ดังที่ ตฤณ สุขนวล² ได้กล่าวถึงผู้นำชุมชนบ้านตะโล๊ะ สรุปได้ว่า ผู้นำที่มีความตระหนักต่อวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านตะโล๊ะ สรุปได้ดังนี้

¹อรัญ สุวรรณรักษา เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ฐิตานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 64 หมู่ที่ 3 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 20 กันยายน พ.ศ. 2548.

²ตฤณ สุขนวล เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ฐิตานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 64 หมู่ที่ 3 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 20 กันยายน พ.ศ. 2548.

1. กระตุ้นให้สมาชิกในชุมชนตระหนักในความสำคัญ ของการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม
2. สมาชิกสามารถวางแผนจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และสามารถออกกฎระเบียบของชุมชนเกี่ยวกับการท่องเที่ยวได้
3. เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ อย่างมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชน
4. เพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนและบุคคลภายนอกชุมชน

จากวัตถุประสงค์ของโครงการที่เกิดจากการจัดตั้งกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ผู้วิจัยสังเกตแล้วพบว่า หลังการจัดตั้งโครงการมีการประเมินโครงการ ซึ่งการดำเนินการเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ได้วางไว้ค่อนข้างเห็นได้ชัด มีการเรียกประชุมคณะกรรมการร่วมประเมินโครงการ โดยมีผู้นำเป็นแกนนำ ซึ่งก็ขึ้นอยู่กับโครงการที่จัดขึ้นแต่ละครั้งและระยะเวลาของการจัดโครงการ โดยแต่ละโครงการยังไม่ถือว่าประสบความสำเร็จ เช่น โครงการจัดการการท่องเที่ยวครั้งแรก มีสมาชิกเข้าร่วมโครงการดังกล่าวหลายคนปรากฏว่า ผลการประเมินโครงการยังไม่เป็นที่น่าพอใจ และต้องมีการปรับปรุงในอีกหลายๆ ด้าน เช่น การบริการนักท่องเที่ยว การกล้าแสดงออกของสมาชิกโครงการ เป็นต้น

โครงการแต่ละโครงการที่อยู่ในกิจกรรมของกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านตะไละ จึงดำเนินการตามความจำเป็นของกลุ่มก่อน แต่จะทำให้ได้ในทุกโครงการเพื่อให้เป็นไปตามความต้องการของชุมชน ซึ่งในขณะนี้ได้ดำเนินการบ้างแล้วในส่วนของ การปลูกป่า การอนุรักษ์พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ป่าที่หลงเหลืออยู่ การขุดลอกคูคลอง ห้วยหนองที่ตื้นเขิน เพื่อให้พื้นที่เหล่านี้ได้เป็นแหล่งท่องเที่ยว และแหล่งเรียนรู้สำหรับชุมชนต่อไป

ดังนั้นจึงสามารถสรุปผลการศึกษาดูงานการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านตะไละ ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเตาะ จังหวัดสงขลา ได้ว่าการจัดการดังกล่าวสามารถดำเนินไปได้นั้น เพราะมีปัจจัยด้านผู้นำ ซึ่งต้องมีความรอบรู้ในด้านต่างๆ คือเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์ มีวิธีการวางระบบการทำงาน การสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และนำเสนอข้อมูลใหม่ๆ และมีระบบการประเมินผลการทำงาน

1.2 การมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชน

ผลการศึกษาพบว่าชุมชนบ้านตะไละเป็นชุมชนหนึ่งที่กำลังอยู่ระหว่างการดำเนินการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่มีอยู่ในท้องถิ่น สมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเป็นอย่างดี ดังปรากฏในข้อมูลต่อไปนี้

1.2.1 การสำรวจสภาพชุมชน อันเป็นจุดเริ่มต้นในการจัดการการท่องเที่ยวที่ จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากชาวบ้านและคณะกรรมการชุมชนเพื่อจัดการกับทรัพยากร ท้องถิ่นตามความเห็นชอบ ดังที่ หลงหมั่น จิตรตรง¹ ได้กล่าวถึงสภาพทั่วไปของบ้านตะโล๊ะ สรูปได้ว่า ในอดีตชุมชนบ้านตะโล๊ะเป็นภูเขาสูง ป่าทึบและทุ่งหญ้าผืนใหญ่เชื่อมต่อกับประเทศ มาเลเซีย มีสัตว์ป่าอาศัยอยู่ชุกชุม มีลำห้วย ลำคลอง และหนองน้ำหลายแห่ง แต่สภาพ ปัจจุบันพื้นที่บางส่วนได้ทำเป็นสวนยาง สวนผลไม้ แต่ยังมีเหลืออยู่พอสมควร บริเวณทุ่งหญ้าก็ ปรับเป็นพื้นที่ทำนา ลำคลองในอดีตก็ตื้นเขินจนเป็นลำห้วยเล็กๆ จากสภาพทั่วไปในอดีตทำให้ ชาวบ้านเห็นความแตกต่างที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมจึงหันมาร่วมกันอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในชุมชนให้คงอยู่ตลอดไป โดยการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการกับ ทรัพยากรธรรมชาติ

จากการสำรวจสภาพชุมชนทำให้ชาวบ้านรู้ถึงสภาพที่แท้จริงของทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน อันที่จะนำไปกำหนดแนวทางในการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนต่อไป

1.2.2 การให้ความรู้แก่สมาชิกในชุมชน คือ การนำแนวคิดและข้อมูลต่างๆ มา อธิบายให้กับสมาชิกในชุมชนได้รับทราบ เพื่อให้เกิดความตระหนักต่อเรื่องดังกล่าว พร้อมทั้งมี การนำเสนอ ปรับปรุง และแสดงความเห็นชอบโดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น

ชุมชนบ้านตะโล๊ะได้ดำเนินโครงการดังกล่าวมาตามลำดับ แล้วจึงเกิดความเห็นชอบจาก สมาชิกในชุมชน ดังที่ หมัดเด็น หมาดทองอ่อน² ได้กล่าวถึงความเป็นมาของการจัดการ การท่องเที่ยวของชุมชนบ้านตะโล๊ะ ไว้สรุปได้ว่า กลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรบ้านตะโล๊ะได้ก่อตั้งเมื่อ ปี พ.ศ. 2547 โดยเริ่มจากชุมชนบ้านตะโล๊ะเป็นชุมชนท้องถิ่นอยู่ใกล้ชิดกับธรรมชาติ จึงต้อง รักษาทรัพยากรธรรมชาติให้เกิดความยั่งยืน เนื่องจากชุมชนได้รับผลประโยชน์จากทรัพยากรของ ชุมชนโดยตรง เช่น เป็นแหล่งอาหาร ยารักษาโรค เป็นแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร จากความ เป็นมาของชุมชนทำให้สมาชิกในชุมชนมีความรู้สึกเป็นพวกเดียวกัน เป็นญาติพี่น้องกัน มีความ รักความสามัคคี เห็นอกเห็นใจกัน เอื้ออาทรต่อกัน ทำให้เกิดความเข้าใจกันและง่ายต่อการ

¹หลงหมั่น จิตรตรง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ฐิตานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ บ้านเลขที่ 30/1 หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 20 กันยายน พ.ศ. 2548.

²หมัดเด็น หมาดทองอ่อน เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ฐิตานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 33/8 หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 20 สิงหาคม พ.ศ. 2548.

รวมกลุ่ม ทุกคนมีจิตสำนึกที่จะร่วมกันดูแลรักษาและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนให้คงสภาพไว้เหมือนเดิม โดยที่อาศัยความร่วมมือกันของสมาชิกในชุมชน นอกจากนี้สมาชิกของชุมชนจะมีเวลาปรึกษาหารือกันรวมถึงการแก้ไขปัญหาต่างๆ ของชุมชนเป็นประจำ ส่วนใหญ่จะใช้เวลาว่างช่วงหัวค่ำหลังจากที่ทุกคนปฏิบัติภารกิจประจำวันเสร็จ เช่น หลังละหมาด โดยใช้สถานที่ของมัสยิด บ้านของผู้ใหญ่บ้าน ศาลาประจำหมู่บ้าน ร้านน้ำชา เป็นต้น สำหรับการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และเป็นการสร้างควมสามัคคีของสมาชิกในชุมชนอีกทางหนึ่ง

ในช่วงปี พ.ศ. 2545 นายอรัญ สุวรรณรักษา เป็นบัณฑิตอาสา เข้าไปศึกษาการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองโดยศึกษาพื้นที่บ้านตะโล๊ะ และได้พูดคุยกับสมาชิกของชุมชนในเรื่องของทรัพยากรที่อุดมสมบูรณ์ของชุมชนบ้านตะโล๊ะ ซึ่งตรงกับแนวความคิดของสมาชิกในชุมชนที่เห็นถึงความสำคัญของทรัพยากรเหล่านั้น จึงรวมกลุ่มกันเพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรของชุมชนขึ้น โดยมีนายร่วมหลี หมอชื่อน ได้ไปดูพื้นที่ของแหล่งน้ำและป่าไม้ของชุมชน เมื่อพบว่าบางส่วนโดยตัดทำลายไปก็ได้ร่วมกับสมาชิกในชุมชนบางส่วนขึ้นไปปรับปรุงและปลูกป่าเพิ่มเติม ในการขึ้นไปปรับปรุงดูแลสภาพป่าของชุมชนนั้น ก็จะมีสมาชิกของชุมชนซึ่งเป็นผู้ใหญ่ ในชุมชนขึ้นไปด้วย เพื่อเป็นการปลูกฝังแนวความคิดให้เด็ก คนรุ่นใหม่ได้ช่วยกันดูแลรักษาและรักชุมชนไปพร้อมกันด้วย

จากการอยู่ร่วมกันภายในชุมชนและเกิดความใกล้ชิดกับธรรมชาติ ทำให้แนวความคิดการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เกิดขึ้นมาอย่างรวดเร็ว และสมาชิกในชุมชนก็ให้ความร่วมมือกันเป็นอย่างดี การให้ความรู้แก่สมาชิกในชุมชนจึงเกิดขึ้น ซึ่งจากการสังเกตพบว่าการจัดการให้ความรู้แก่สมาชิกในชุมชน สมาชิกชุมชนได้ร่วมกันนำเสนอแนวทางการพัฒนาชุมชนไว้เป็นประเด็นต่างๆ เพื่อเป็นแนวคิดในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เพื่อต้องการให้สมาชิกในชุมชนรู้สึกรักและหวงแหนบ้านเกิด ได้อยู่ร่วมกับธรรมชาติภายในท้องถิ่น โดยไม่ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงต่อทรัพยากรธรรมชาติ นอกจากนั้นต้องการให้สมาชิกในชุมชนรู้สึกตระหนักต่อความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ ป่าไม้ น้ำ น้ำตก เป็นต้น เพื่อให้สิ่งต่างๆ คงอยู่ต่อไปไม่เปลี่ยนแปลง ความสำคัญของวิถีชีวิตของประชาชนในหมู่บ้านที่มีความรักพวกพ้อง เป็นพี่น้องกัน ซึ่งจะก่อให้เกิดความเข้มแข็งภายในชุมชนมากขึ้น ความสำคัญต่อประเพณีและวัฒนธรรม ซึ่งมีความสำคัญอันจะเป็นสิ่งที่แสดงถึงตัวตนของชุมชนและยังก่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนที่จะทำให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็ง สมาชิกในชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้น สิ่งอำนวยความสะดวกก็มีขึ้นมาตามลำดับ

ชุมชนบ้านตะโล๊ะมีศักยภาพที่จะจัดการท่องเที่ยวในหลายด้าน ดังที่ มาหมาดกอเอ็ม ตะแลหมัน¹ ได้กล่าวถึงศักยภาพของชุมชนบ้านตะโล๊ะ ไว้สรุปได้ว่า ชุมชนบ้านตะโล๊ะมีศักยภาพในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ 3 ประเด็น คือ พื้นที่ คน และกลุ่มองค์กร

1.2.2.1 พื้นที่ พื้นที่ของชุมชนบ้านตะโล๊ะมีธรรมชาติที่น่าศึกษา ทั้งป่าไม้ น้ำตก ถ้ำ ขุนเขา ที่จะทำให้ผู้ที่มาเยี่ยมชมเกิดความประทับใจได้ ประวัติศาสตร์ของชุมชนที่มีเส้นทางน้ำที่กองทัพญี่ปุ่นได้สร้างขึ้น เหมือนแร่เก่า เป็นอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ มีความสวยงามไม่แพ้อ่างเก็บน้ำตามธรรมชาติ รูปแบบการจัดการน้ำที่ทำให้ชุมชนมีน้ำใช้ตลอดปี การตั้งหลักแหล่งของชุมชนที่มีประวัติความเป็นมาที่ยาวนาน

ภาพประกอบ 1 น้ำตกโตนลูหมุน หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา (ถ่ายเมื่อวันที่ 12 เมษายน พ.ศ. 2548)

¹มาหมาดกอเอ็ม ตะแลหมัน เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, สฐิตานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 27 หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 18 สิงหาคม พ.ศ. 2548.

ภาพประกอบ 2 อ่างเก็บน้ำที่เกิดจากการทำเหมืองแร่เก่า หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์
อำเภอสะเตาะ จังหวัดสงขลา (ถ่ายเมื่อวันที่ 12 เมษายน พ.ศ. 2548)

ภาพประกอบ 3 เส้นทางสายน้ำประวัติศาสตร์ หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเตาะ
จังหวัดสงขลา (ถ่ายเมื่อวันที่ 12 เมษายน พ.ศ. 2548)

1.2.2.2 คน ลักษณะเด่นของคนในชุมชนบ้านตะโล๊ะ โดยชาวบ้านจะมีความสัมพันธ์กันเป็นระบบเครือญาติ ทำให้คนในชุมชนมีความสามัคคีและร่วมมือกันเป็นอย่างดี แต่ขณะเดียวกันชุมชนบ้านตะโล๊ะยังขาดบุคลากรที่มีความรู้ในด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ที่จะให้ความรู้แก่ชาวบ้านและนักท่องเที่ยวอย่างจริงจัง

1.2.2.3 กลุ่มองค์กร ความสามัคคีของชุมชนบ้านตะโล๊ะส่วนหนึ่งเกิดมาจากกลุ่มองค์กรที่เกิดขึ้นมาภายในชุมชน ทั้งกลุ่มที่เป็นของชุมชนและกลุ่มที่เป็นของทางราชการ กลุ่มที่เป็นของชุมชนได้แก่ กลุ่มสหกรณ์ร้านค้า กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มสตรี กลุ่มกะลา กลุ่มปลูกผักปลอดสารพิษ กลุ่มกองทุนหมุนเวียน และกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เป็นต้น ซึ่งจัดตั้งขึ้นมาจากความเห็นชอบและความพร้อมของชุมชน ส่วนกลุ่มที่เป็นของทางราชการ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบล ป่าไม้ ศาสนสถาน เป็นต้น ซึ่งเป็นแรงเสริมหนึ่งที่จะทำให้สมาชิกในชุมชนเกิดการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่างๆ

ในการให้ความรู้แก่สมาชิกในชุมชน ผู้นำชุมชนและคณะกรรมการชุมชนจะได้นำเสนอแนวทางการปฏิบัติงานให้สมาชิกในชุมชนได้รับทราบ ดังที่ ห่อหีม หมัดโล๊ะ¹ และ อหลี ล่าเมาะ² ได้กล่าวถึงการทำงานของกลุ่มองค์กรชุมชนบ้านตะโล๊ะไว้สอดคล้องกัน สรุปได้ว่าการปฏิบัติงานตามโครงการพัฒนาชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ต้องประกอบด้วยขั้นตอนการทำงานที่เริ่มต้นจากการประชุมชุมชน การเลือกคณะกรรมการเข้ามาเป็นตัวแทนชุมชน ทำแผนการท่องเที่ยว ซึ่งจะต้องให้สมาชิกชุมชนได้รับการศึกษาดูงานจากที่อื่นๆ ก่อนแล้วจึงนำมาประยุกต์ใช้ การจัดการการท่องเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยว การประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และขยายเครือข่ายการท่องเที่ยวไปสู่ชุมชนอื่นๆ เพื่อความเจริญก้าวหน้า และสามารถเกิดขึ้นจริงได้ในอนาคต

การให้ความรู้แก่สมาชิกในชุมชนจะต้องเริ่มต้นจากสมาชิกในชุมชนที่มีความตระหนักและรู้วัตถุประสงค์ของการจัดการการท่องเที่ยวอย่างชัดเจน และมีหลักการปฏิบัติที่เป็นขั้นตอนแล้วนำ

¹ห่อหีม หมัดโล๊ะ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ภูิดานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 124/1 หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 18 สิงหาคม พ.ศ. 2548.

²อหลี ล่าเมาะ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ภูิดานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 100 หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 18 สิงหาคม พ.ศ. 2548.

ความรู้ไปเผยแพร่แก่สมาชิกในชุมชน ทำให้สมาชิกในชุมชนเกิดความเห็นชอบและยินดีร่วมลงมือปฏิบัติซึ่งสิ่งนี้เป็นข้อดีของสมาชิกในชุมชนบ้านตะไล๊ะ

การพัฒนาชุมชนที่สามารถดำเนินไปตามลำดับขั้นต่อนั้น เป็นแนวทางการดำเนินงานที่สามารถที่จะพัฒนาชุมชนได้ เพราะกระบวนการจัดการที่ดีจะนำไปสู่ความสำเร็จในการปฏิบัติงาน

1.2.3 การเลือกตัดสินใจในการดำเนินงาน หมายถึง การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการเลือกดำเนินกิจกรรมที่นำมาใช้แก้ปัญหาหรือพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของตนเอง ชาวชุมชนบ้านตะไล๊ะพัฒนาชุมชนโดยใช้หลักการประชาธิปไตย และความพร้อมทางด้านทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน ดังที่ บุษมาน จิตรตรง¹ ได้กล่าวถึงการจัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรบ้านตะไล๊ะ ไว้สรุปได้ว่า ในช่วงที่เริ่มการจัดตั้งจะต้องสร้างความตระหนักในความสำคัญของการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและทุกคนก็เห็นด้วย แล้วก็เริ่มมีสมาชิกเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ปัจจุบันมีสมาชิก 24 คน และกลุ่มอื่นๆ ก็เช่นกันต้องได้รับความเห็นชอบจากสมาชิกในชุมชน เพราะถ้าขาดความเห็นชอบงานแต่ละอย่างก็ไม่สามารถดำเนินต่อไปได้

หมัดเดิน หมาดทองอ่อน² ได้กล่าวถึงการเขียนโครงการของชุมชนไว้สรุปได้ว่า เมื่อกลุ่มหรือชุมชนมีความต้องการสิ่งใดก็จะมีการประชุมและเขียนโครงการเสนอไปยังองค์การบริหารส่วนตำบลปาดังเบซาร์ สมาชิกในชุมชนก็ได้ร่วมกันเสนอความต้องการต่างๆ ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรของชุมชน เพื่อให้สมาชิกในชุมชนเห็นความสำคัญของทรัพยากรในหมู่บ้าน และร่วมกันจัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรบ้านตะไล๊ะขึ้น เพื่อให้มีกลุ่มที่ดูแลและประสานงานได้ง่ายขึ้น และทางกลุ่มได้ร่วมเสนอความต้องการและดำเนินการด้านต่างๆ เช่น การขุดคู คลอง ห้วยที่ตื้นเขิน การปลูกป่า ทำการปรับปรุงเส้นทางในพื้นที่น้ำตกโดนลูหมุน เส้นทางในพื้นที่อ่างเก็บน้ำ (เหมืองแร่เก่า) และเส้นทางพื้นที่ถ้าข้างผู้ที่ยังร่วมกันดูแลและป้องกันการบุกรุกทำลายป่า

¹บุษมาน จิตรตรง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ฐิตานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 22 หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 16 ธันวาคม พ.ศ. 2548.

²หมัดเดิน หมาดทองอ่อน เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ฐิตานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 38/8 หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม พ.ศ. 2548.

ร่วมหลี่ หมอชื่น¹ ได้กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับอนุรักษ์ไว้สรุปได้ว่า เมื่อคนในชุมชนเกิดความสนใจที่จะอนุรักษ์และปลูกฝังให้เด็กเกิดความรักในธรรมชาติ ในธรรมชาติยังเป็นแหล่งอาหารที่สามารถเก็บหาได้แต่ชาวบ้านก็ไม่ทำลาย ปล่อยให้เป็นไปตามธรรมชาติ มีแต่จะปลูกเพิ่มเติมโดยมีแนวคิดที่ว่าหากธรรมชาติสมบูรณ์ชุมชนก็จะอุดมสมบูรณ์ด้วย

การจัดตั้งกลุ่มต่างๆ ต้องเริ่มต้นจากความเห็นชอบของสมาชิกในชุมชนก่อนทุกครั้ง เมื่อทุกคนเห็นชอบความประสงค์อื่นๆ ก็จะตามเข้ามาหาชาวบ้านเอง ส่วนการจัดตั้งกลุ่มอื่นๆ ภายในหมู่บ้านก็ล้วนแต่ได้รับความเห็นชอบจากผู้นำและสมาชิกในหมู่บ้านทุกกลุ่ม ทำให้การเลือกตัดสินใจในการดำเนินงานสามารถดำเนินไปได้ด้วยดีและมีความเจริญก้าวหน้าตามลำดับ

1.2.4 การดำเนินงาน การดำเนินงานของการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านตะโล๊ะ จะเห็นการทำงานอย่างเป็นระบบและเป็นกระบวนการ เพราะงานทุกงานจะดำเนินไปได้นั้นจะต้องดำเนินไปตามขั้นตอนและมีหลักการที่ชัดเจน สมาชิกในชุมชนจึงเห็นชอบและให้ความร่วมมือด้วยความสมัครใจ จากการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานต่างๆ ของสมาชิกในชุมชนแล้ว หน่วยงานรัฐก็ยังเข้ามาส่วนร่วมด้วยเช่นกัน

วิชุดา หมายทองอ่อน² ได้กล่าวถึงการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ไว้สรุปได้ว่า ในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ คณะกรรมการชุมชนได้กำหนดจุดประสงค์การจัดไว้อย่างชัดเจน คือ เพื่อธรรมชาติจะได้อยู่กับชุมชนไปนานๆ มีความยั่งยืน รวมไปถึงสร้างจิตสำนึกต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน

สระหรี หมอชื่น³ ได้กล่าวถึงวิธีการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ไว้ สรุปได้ว่า การดำเนินการจัดการการท่องเที่ยวนี้จะต้องมีวิธีการจัดการที่เป็นรูปแบบชัดเจน คือ สมาชิกใน

¹ร่วมหลี่ หมอชื่น เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ฐิตานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 24 หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน พ.ศ. 2547.

²วิชุดา หมายทองอ่อน เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ฐิตานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 33/8 หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 10 กรกฎาคม พ.ศ. 2550.

³สระหรี หมอชื่น เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ฐิตานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 24 หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 10 กรกฎาคม พ.ศ. 2550.

ชุมชนต้องมีส่วนร่วมและร่วมกันจัดการอย่างเป็นระบบ มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ทั้งที่เป็นหมู่คณะและทั้งชุมชน

นอกจากนั้น สมชาย สันหมัน¹ ได้กล่าวถึงการจัดการกับแหล่งท่องเที่ยวไว้ สรุปได้ว่า เมื่อจะจัดการท่องเที่ยวแล้ว ชุมชนจะต้องหันมาให้ความสำคัญกับชุมชนในทุกด้าน ไม่เพียงแต่สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติเท่านั้น เอกลักษณะท้องถิ่นและวัฒนธรรมของชุมชนก็ต้องให้ความสำคัญเช่นเดียวกันกับสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ

เขวงศักดิ์ สะติ² ได้กล่าวถึงการวางแผนการทำงานของจัดการการท่องเที่ยวไว้ สรุปได้ว่า หลังจากมีการกำหนดแนวคิดและศักยภาพของชุมชนแล้ว จะต้องมีการวางแผนการทำงานโดยมีการเชิญสมาชิกในชุมชน ร่วมปรึกษาหารือ ตั้งกฎเกณฑ์การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ จากนั้นจึงเลือกคณะกรรมการตามความเหมาะสมกับกิจกรรม แล้วจึงประสานงานกับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง (การท่องเที่ยว) จึงจะดำเนินการจัดการการท่องเที่ยวได้

การดำเนินงานของสมาชิกชุมชนบ้านตะไละมีการกำหนดระบบการจัดการอย่างเป็นระบบ และเป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน เพื่อให้เป็นไปตามความต้องการของชุมชนทั้งในเรื่องการอนุรักษ์พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ป่าที่หลงเหลืออยู่ การขุดลอกคู คลอง ห้วยที่ตื้นเขิน เพื่อให้พื้นที่เหล่านั้นเป็นแหล่งท่องเที่ยวและการเรียนรู้

รูปแบบการดำเนินงานของการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านตะไละ มีรูปแบบการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ มีการวางแผน การกำหนดจุดประสงค์ การเขียนโครงการเพื่อเสนองบประมาณ และได้องค์การบริหารส่วนตำบลป่าดงเบขาร์มาสนับสนุนอีกส่วนหนึ่งทำให้กิจกรรมการดำเนินงานเป็นไปด้วยความสะดวกและราบรื่น

1.2.5 การติดตามและประเมินผล การทำงานโดยให้สมาชิกชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานถือว่าเป็นระบบการปฏิบัติงานที่สร้างการมีส่วนร่วม และความรับผิดชอบร่วมกัน เมื่อมีการดำเนินงานแล้วจำเป็นต้องมีการติดตามและประเมินผลงาน เพื่อการพัฒนาและ

¹สมชาย สันหมัน เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ฐิตานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 29 หมู่ที่ 8 ตำบลป่าดงเบขาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 10 กรกฎาคม พ.ศ. 2550.

²เขวงศักดิ์ สะติ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ฐิตานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 22/5 หมู่ที่ 8 ตำบลป่าดงเบขาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 10 กรกฎาคม พ.ศ. 2550.

ปรับปรุงการจัดกิจกรรมในครั้งต่อไป การจัดกิจกรรมของชุมชนบ้านตะไล๊ะ ก็มีระบบการติดตาม และประเมินผลทุกครั้งหลังการจัดกิจกรรม

ภาพประกอบ 4 สมาชิกกลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนบ้านตะไล๊ะร่วมกันสรุปผลงานการทดลอง การจัดการการท่องเที่ยว ณ บ้านผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา (ถ่ายเมื่อวันที่ 3 มกราคม พ.ศ. 2549)

จำลอง ดวงแก้ว¹ ได้กล่าวถึงการติดตามผลและประเมินผลหลังมีการทดลองการจัดการ การท่องเที่ยว สรุปได้ว่า หลังการจัลดทดลองการท่องเที่ยวครั้งแรก เมื่อวันที่ 12-13 เมษายน 2548 สมาชิกกลุ่มได้เรียนรู้การปฏิบัติงานและการศึกษาดูงานในการจัดการการท่องเที่ยวของ ชุมชนแล้ว ก็ร่วมกันสรุปผลงานการทดลองจัดการการท่องเที่ยวที่บ้านผู้ใหญ่บ้าน เวลาหัวค้ำ การประชุมสรุปว่า สมาชิกกลุ่มยังต้องมีการปรับปรุงและพัฒนาสำหรับการจัดครั้งต่อไป

¹จำลอง ดวงแก้ว เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ฐิตานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ บ้านเลขที่ 213/1 หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 23 เมษายน พ.ศ. 2548.

สมาชิกชุมชนบ้านตะไล้จะเน้นการติดตามและการประเมินผลงานทุกครั้งหลังการจัดกิจกรรม ดังที่ มาซีเต๊ะ จิตรตรง¹ ได้กล่าวถึงการติดตามและประเมินผลงาน สรุปได้ว่า ทุกครั้งหลังการจัดกิจกรรมสมาชิกจะร่วมกันสรุปผลงานที่ศาลากลางหมู่บ้าน หรือหลังละหมาดมัซริบ (ละหมาดช่วงพลบค่ำ) อีซา (ละหมาดช่วงหัวค่ำ) ที่บ้านผู้ใหญ่บ้านเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง

จากการติดตามและประเมินผลงานอย่างต่อเนื่องทำให้การจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านตะไล้และกลุ่มอื่นๆ มีการพัฒนาขึ้นหลังจากเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ซึ่งปัจจุบันกลุ่มการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านตะไล้ ยังเป็นกลุ่มที่ยังอ่อนต่อประสบการณ์อีกหลายด้าน จึงต้องเน้นการติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่องเพื่อการปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

จากการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชน ทำให้การจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวมีการพัฒนาและเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้การทำงานประสบความสำเร็จขึ้นเรื่อยๆ

1.3 การจัดการและพัฒนาความรู้อย่างต่อเนื่อง

การจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เป็นรูปแบบการจัดการศึกษาธรรมชาติและพร้อมไปด้วยการพักผ่อน โดยคนในชุมชนมีส่วนในการจัดการ ถ้าสมาชิกในชุมชนมีการจัดการและพัฒนาความรู้อย่างต่อเนื่องแล้วงานก็สามารถดำเนินไปได้

ไสหนาบ ตั้งใหม่² ได้กล่าวถึงระบบการจัดการของสมาชิกในกลุ่มและการจัดการการท่องเที่ยวบ้านตะไล้ สรุปได้ว่า การจัดการการท่องเที่ยวที่จะจัดขึ้นนั้นจะต้องมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนและทุกคนก็ร่วมกันพิจารณาเพื่อกำหนดรูปแบบ ดังนั้น สมาชิกจะต้องให้การยอมรับและมีข้อผูกพันเพื่อการรับผิดชอบร่วมกัน

¹มาซีเต๊ะ จิตรตรง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วิฑานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 31 หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 23 เมษายน พ.ศ. 2548.

²ไสหนาบ ตั้งใหม่ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วิฑานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 27/2 หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 23 เมษายน พ.ศ. 2548.

สุณี ทวีพันธ์¹ ได้กล่าวถึงระบบการจัดการการของการทำงานที่ของบ้านตะไละ สรุปได้ว่า การจัดการการทำงานที่ของบ้านตะไละนั้นเป็นการทำงานในรูปแบบใหม่ ฉะนั้นสมาชิกในชุมชนต้องรับรู้ข้อมูล การดำเนินงาน เพื่อให้การจัดการสามารถดำเนินไปโดยไม่มีติดขัดและสมาชิกในชุมชนก็มีส่วนร่วมรับผิดชอบ หลังการจัดการการทำงานที่ของบ้านตะไละจึงต้องหาข้อสรุปร่วมกันเพื่อวางแผนและพัฒนาต่อไป

จากการดำเนินการจัดการการทำงานที่ของบ้านตะไละ แสดงให้เห็นว่าชุมชนนั้นมีความพร้อม สมาชิกในชุมชนก็มีความพร้อม และร่วมกันจัดกระบวนการดำเนินงาน

การที่จะจัดการการทำงานที่ของบ้านตะไละจะมีโอกาสเจริญก้าวหน้าได้นั้น ต้องมีการพัฒนาความรู้ให้กับผู้นำและสมาชิกในชุมชนเป็นลำดับ ดังที่ อารียา ทองแดง² ได้กล่าวไว้สรุปได้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลป่าดงเบขาร์ เป็นหน่วยงานที่เข้ามามีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมให้กิจกรรมของกลุ่มการทำงานที่ของบ้านตะไละ ได้สนับสนุนงบประมาณในการให้มีการอบรมสมาชิกกลุ่มและได้นำสมาชิกกลุ่มศึกษาดูงานนอกสถานที่ เพื่อเพิ่มศักยภาพของสมาชิกในการดำเนินกิจกรรมการทำงานที่ของบ้านตะไละ เพราะการทำงานที่ของบ้านตะไละเป็นการทำงานที่ของบ้านใหม่ที่มีสมาชิกในชุมชนส่วนใหญ่ไม่เข้าใจเกี่ยวกับการทำงานที่ของบ้านตะไละ

การพัฒนาความรู้ให้กับสมาชิกในชุมชนบ้านตะไละ เป็นสิ่งที่สามารถทำได้โดยศึกษาภาพชุมชนบ้านตะไละ สามารถพึ่งพาตนเองได้ ดังที่ นิคม สุขมาก³ ได้กล่าวถึงสภาพของชุมชนบ้านตะไละไว้ สรุปได้ว่า ชุมชนบ้านตะไละมีศักยภาพที่จะจัดการการทำงานที่ของบ้านตะไละและพัฒนาความรู้ให้กับสมาชิกในชุมชนได้ เพราะมีการเรียนรู้และรู้จักสร้างภูมิปัญญาของตนเองในด้านต่างๆ ได้โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น เช่น กลุ่มต่างๆ ที่มีระบบการจัดการและการเรียนรู้พัฒนาอยู่เป็นลำดับ

¹สุณี ทวีพันธ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ฐิตานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 31/10 หมู่ที่ 8 ตำบลป่าดงเบขาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 19 มีนาคม พ.ศ. 2548.

²อารียา ทองแดง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ฐิตานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 32/2 หมู่ที่ 8 ตำบลป่าดงเบขาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 19 มีนาคม พ.ศ. 2548.

³นิคม สุขมาก เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ฐิตานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 95/1 หมู่ที่ 8 ตำบลป่าดงเบขาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 19 มีนาคม พ.ศ. 2548.

การสรุปงานแต่ละครั้งก็จะเน้นที่การประชุม ซึ่ง 1 สัปดาห์จะมีการประชุม 1 ครั้ง ดังที่ ฝารีตะ หรณมาน¹ ได้กล่าวถึงการประชุมประจำสัปดาห์ สรุปได้ว่า ทุกๆ สัปดาห์คณะกรรมการกลุ่มจะร่วมกันปรึกษาหารือกันเกี่ยวกับการจัดการและการปรับปรุงการพัฒนาชุมชน เพื่อให้งานเกิดความต่อเนื่อง ซึ่งการประชุมแต่ละครั้งก็ขึ้นอยู่กับโอกาส วาระ ถ้าเป็นการประชุมประจำสัปดาห์จะประชุมในตอนเย็นหลังละหมาดหรือหลังละหมาดตอนหัวค่ำ ที่มีสยิดหรือที่บ้านผู้ใหญ่บ้าน หรือถ้าเป็นการประชุมในช่วงกลางวันก็จะใช้ศาลากลางหมู่บ้าน แล้วแต่ความเหมาะสม ถ้ามีการกิจด่วนก็จะเรียกประชุมทันที ส่วนข้อมูลที่ได้ประชุมไปก็จะถูกถ่ายทอดไปสู่สมาชิกในครัวเรือนตามลำดับ โดยสมาชิกกลุ่มจะเป็นผู้สื่อข่าวสารนั้นๆ เรียกว่าเป็นการสื่อสารปากต่อปาก

จากความพร้อมทั้งทางด้านทรัพยากรธรรมชาติ ศักยภาพ สมาชิกชุมชน การสนับสนุน ด้านงบประมาณ การศึกษาดูงาน จากองค์การบริหารส่วนตำบลปาดังเบซาร์ ที่ให้การจัดการ และการพัฒนาความรู้ของสมาชิกชุมชนบ้านตะไละมีการพัฒนาขึ้นตามลำดับ ที่สำคัญคือความร่วมมือร่วมใจของสมาชิกในชุมชนที่จะสามารถทำให้การจัดการต่างๆ สามารถผ่านพ้นไปได้ด้วยดี

จะเห็นได้ว่า สมาชิกของชุมชนบ้านตะไละส่วนใหญ่ล้วนมีสายสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นกันอันเนื่องมาจากความเป็นสังคมเครือญาติ กลุ่มนามสกุลที่เป็นสกุลดั้งเดิมของชุมชนได้แก่ นามสกุล “หม่อซิ่น” “จิตรตรง” “วงษ์ใหญ่” และ “หมาดทองอ่อน” ทำให้การทำกิจกรรมต่างๆ ทั้งที่เป็นกิจกรรมของชุมชนและกิจการกรรมการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนเกิดความสำเร็จ สายสัมพันธ์ทางเครือญาติจะเชื่อมโยงบุคคลกับบุคคล บุคคลกับกลุ่ม และระหว่างกลุ่มกับกลุ่ม เข้าด้วยกัน ทำให้การดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในชุมชนจะได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี ดังนั้นจึงอาจสรุปได้ว่า สายสัมพันธ์ทางเครือญาตินับเป็นเงื่อนไขสำคัญที่ส่งเสริมให้สมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม

นอกจากนี้ การมีปฏิสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ทำให้สมาชิกในชุมชนเกิดความรู้สึกที่จะร่วมแรงร่วมใจในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ซึ่งเป็นผลเนื่องมาจากการเรียนรู้ว่าความสำเร็จของกิจกรรมจะต้องเกิดจากการร่วมแรงร่วมใจกันของสมาชิกในชุมชน ซึ่งส่งผลต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านตะไละด้วย

¹ฝารีตะ หรณมาน เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ฐิดานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 33/15 หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 19 มีนาคม พ.ศ. 2548.

2. ปัจจัยภายนอกชุมชน

จากการศึกษาพบว่า ด้วยนโยบายของรัฐที่สนับสนุนการจัดการการท่องเที่ยว ส่งผลให้ชุมชนบ้านตะไละมีโอกาสได้รับข้อมูลข่าวสาร และประสบการณ์ต่างๆ เกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ จากทุนเดิมของชุมชนที่มีทรัพยากรธรรมชาติที่ค่อนข้างอุดมสมบูรณ์ และมีการจัดการทรัพยากรธรรมชาติโดยชุมชนอยู่แล้ว ทำให้ชุมชนบ้านตะไละเกิดความสนใจในการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนเอง เพื่อดูแลสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนโดยของงบประมาณสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบลป่าดงเบขาร์ ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านตะไละขึ้น กิจกรรมการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยวต้องสอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชน สามารถเพิ่มพูนความรู้ ความตระหนักและส่งเสริมประสบการณ์ให้แก่ผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรม รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติและวัฒนธรรมของชุมชน จากการผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้สมาชิกในชุมชนได้สร้างเสริมความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ในการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนมากขึ้น จากข้อมูลดังกล่าวถือว่าเป็นปัจจัยภายนอกที่ส่งผลให้เกิดการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยว ได้แก่ การส่งเสริมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กระบวนการประชาสัมพันธ์ และบริบทอื่นๆ ผลการศึกษาปรากฏดังรายละเอียดต่อไปนี้

ภาพประกอบ 5 ความอุดมสมบูรณ์ของป่าชุมชนบ้านตะไละ หมู่ที่ 8 ตำบลป่าดงเบขาร์ อำเภอสระเดา จังหวัดสงขลา (ถ่ายเมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน พ.ศ. 2547)

2.1 การส่งเสริมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

การจัดการการท่องเที่ยวยุคใหม่ของชุมชนบ้านตะไล้มีความเจริญก้าวหน้าขึ้นมาก จากความร่วมมือร่วมใจของชาวบ้านในชุมชน และการได้รับการช่วยเหลือจากหน่วยงานของรัฐ โดยเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบลปาดังเบซาร์ ที่เป็นส่วนเสริมสร้างและให้ความหวังแก่ชุมชนบ้านตะไล้ ดังที่ อับดุลตอลีบ ดอสะ¹ ได้กล่าวถึงการได้รับความช่วยเหลือจากองค์การบริหารส่วนตำบลปาดังเบซาร์ และเห็นถึงความตั้งใจของสมาชิกในชุมชนบ้านตะไล้ ที่ต้องการดูแลทรัพยากรของตนเอง และเห็นว่าเป็นกิจกรรมที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาท้องถิ่นได้ คือ แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวยุคใหม่ การให้ความสำคัญกับทรัพยากรในฐานะเป็นแหล่งเรียนรู้ ความสนใจในแหล่งธรรมชาติอื่นๆ รวมถึงวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น รวมถึงการมีส่วนร่วมของชุมชน ชุมชนก็ต้องมีความพร้อม ความรับผิดชอบ และตระหนักในคุณค่าของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมของชุมชน เมื่อชุมชนต้องการจัดการการท่องเที่ยวยุคใหม่ของชุมชนเอง องค์การบริหารส่วนตำบลปาดังเบซาร์จึงจัดการเรียนรู้ในเรื่องของการท่องเที่ยวยุคใหม่กับสมาชิกในชุมชนโดยจัดให้กับสมาชิกที่สนใจ ซึ่งมีสมาชิกกลุ่มท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านตะไล้ให้ความสำคัญกับกิจกรรมนี้มาก

ขวัญตา มูเก็ม² และ โหยบ จิตรตรง³ ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมในการสนับสนุนขององค์การบริหารส่วนตำบลปาดังเบซาร์ไว้สอดคล้องกัน สรุปได้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลปาดังเบซาร์ มีส่วนช่วยในการสนับสนุนโครงการจัดการการท่องเที่ยวยุคใหม่เป็นอย่างมาก โดยมีการจัดหางบประมาณเข้ามาพัฒนาหมู่บ้าน การจัดอบรมให้กับสมาชิกในชุมชนและการเชิญวิทยากรมาบรรยาย สร้างความเข้าใจให้กับสมาชิกในชุมชน รวมถึงการนำสมาชิกไปศึกษาดูงานยังสถานที่ต่างๆ ซึ่งถือว่าเป็นโอกาสที่ดีของชุมชนมาก

¹อับดุลตอลีบ ดอสะ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ฐิดานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 162 หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 29 สิงหาคม พ.ศ. 2549.

²ขวัญตา มูเก็ม เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ฐิดานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 90/2 หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 29 สิงหาคม พ.ศ. 2548.

³โหยบ จิตรตรง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ฐิดานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 22/2 หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 29 สิงหาคม พ.ศ. 2548.

องค์การบริหารส่วนตำบลปาดังเบซาร์¹ ได้กล่าวถึงการใช้งบประมาณในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ไว้ สรุปได้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลปาดังเบซาร์ได้จัดสรรงบประมาณการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ หมู่ที่ 6, 8, 11 ไร่จำนวน 100,000 บาท ระยะเวลา 12 เดือน เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีจิตสำนึกรักสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ ซึ่งให้เฉพาะหมู่บ้านเพียง 3 หมู่บ้าน คือหมู่ที่ 6, 8 และ 11 เนื่องจากมีแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในพื้นที่ หากชุมชนใดต้องการใช้งบประมาณก็สามารถเขียนโครงการเสนอไปเพื่อใช้งบประมาณได้ และหมู่ที่ 8 (บ้านตะไล๊ะ) ก็ได้ดำเนินการไปแล้วและยังเป็นแนวทางให้กับหมู่บ้านอื่นๆ อีกด้วย

การพัฒนาชุมชนที่มีองค์การบริหารส่วนตำบลปาดังเบซาร์เข้ามามีส่วนร่วมนั้น เป็นแรงสนับสนุนให้กับสมาชิกในชุมชนให้มีพลังที่จะพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว นอกจากนี้จะให้การสนับสนุนด้านงบประมาณและการช่วยเหลือต่างๆ แล้ว องค์การบริหารส่วนตำบลปาดังเบซาร์ยังมีการประสานงานกับกลุ่มการจัดการการท่องเที่ยวบ้านตะไล๊ะ โดยที่นายกองค์การบริหารส่วนตำบลปาดังเบซาร์เป็นฝ่ายประสานงานกับกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านตะไล๊ะ ดำเนินการสำรวจเส้นทางน้ำบริเวณเขตน้ำตกโตนลูหมุน เพื่อปรับปรุงแหล่งน้ำของชุมชนและสำรวจเพื่อเป็นเส้นทางการเรียนรู้ของชุมชนบ้านตะไล๊ะ ปรับปรุงที่พักระหว่างเส้นทางน้ำตกโตนลูหมุน ปลูกพืชสมุนไพร และปลูกป่าเพิ่มเติม การจัดให้มีการท่องเที่ยว น้ำตกโตนลูหมุนก็สามารถช่วยรักษาป่าไม้ของชุมชนอีกทางหนึ่ง และยังเป็นกิจกรรมที่ช่วยสร้างความรู้ความเข้าใจในธรรมชาติ อันจะทำให้เกิดความหวงแหนและรักษาธรรมชาติอีกด้วย

การพัฒนาชุมชนให้เกิดความเจริญก้าวหน้าและประสบความสำเร็จในกิจการที่มีการดำเนินงานนั้น นอกจากจะได้รับความร่วมมือจากสมาชิกในชุมชนแล้ว การให้การสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบลปาดังเบซาร์ ก็เป็นอีกแรงเสริมหนึ่งที่จะมีส่วนสนับสนุนให้การจัดการการท่องเที่ยวและกิจกรรมด้านอื่นๆ สามารถดำเนินไปได้ และมีการพัฒนายิ่งขึ้นไปอีกตามลำดับ

2.2 กระบวนการประชาสังคม

กระบวนการประชาสังคม หมายถึง สังคมที่ประชาชนทั่วไปมีบทบาทสำคัญในการจัดการเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวกับวิถีชีวิตของประชาชนโดยอาศัยองค์กร กลไก กระบวนการ และกิจกรรมอันหลากหลายที่ประชาชนจัดขึ้น หรือหมายถึงส่วนของสังคมที่ไม่ใช่ภาครัฐ (ดำเนินงานโดยอาศัยอำนาจตามกฎหมาย) และไม่ใช่ภาคธุรกิจ (ดำเนินงานโดยมุ่งหวังผลกำไร)

¹องค์การบริหารส่วนตำบลปาดังเบซาร์. แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา 3 ปี ปี 2549-2551 ขององค์การบริหารส่วนตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเตาะ จังหวัดสงขลา. 2549. หน้า 92.

ภาพประกอบ 6 การร่วมกันสำรวจเส้นทางการท่องเที่ยวระหว่างเจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลปาดังเบซาร์กับชาวบ้านชุมชนบ้านตะโล๊ะ หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา (ถ่ายเมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน พ.ศ. 2547)

ภาพประกอบ 7 แกนนำกลุ่มการท่องเที่ยวร่วมกันเตรียมพื้นที่และกำหนดจุดพักบริเวณน้ำตกโตนลูหมุน หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา (ถ่ายเมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน พ.ศ. 2547)

ชาวชุมชนบ้านตะไล้ะมีการดำเนินงานในรูปแบบของกระบวนการประชาสังคม เพราะการทำงานแต่ละอย่าง หรือโครงการที่กำหนดขึ้นมาต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชน และการยอมรับความคิดเห็นและร่วมลงมือปฏิบัติ ซึ่งจะเห็นได้ว่าสมาชิกในชุมชนบ้านตะไล้ะทุกคนจะมีบทบาทสำคัญเหมือนกัน โดยมีระบบและกระบวนการอย่างชัดเจนและสมาชิกในชุมชนยังร่วมกันจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวและพัฒนาชุมชน ระบบการทำงานรวมทั้งผู้นำชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบล ดังที่ วรรณ อาคร¹ ได้กล่าวถึงชุมชนบ้านตะไล้ะ ไว้สรุปได้ว่า ชุมชนบ้านตะไล้ะถือว่าเป็นชุมชนที่เข้มแข็ง ประชาชนมีส่วนร่วมในเรื่องต่างๆ ของชุมชน มีความรักความสามัคคี มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ชุมชนจึงสามารถดำเนินกิจกรรมต่อไปได้

นอกจากความร่วมมือและความเข้มแข็งที่ชาวชุมชนบ้านตะไล้ะจะมีให้แก่กันแล้ว การดำเนินงานต่างๆ การขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานของภาครัฐ เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล ชุมชนจะเสนอโครงการที่จะทำไปให้กับองค์การบริหารส่วนตำบลปาดังเบซาร์ เมื่อองค์การบริหารส่วนตำบลปาดังเบซาร์ให้การสนับสนุนงบประมาณแล้ว กลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ก็ต้องจัดทำโครงการเสนอขอของบประมาณมาอุดหนุน ขณะเดียวกันองค์การบริหารส่วนตำบลปาดังเบซาร์ ยังได้จัดทำโครงการส่งเสริมการเรียนรู้ของกลุ่มในรูปแบบการฝึกอบรม การศึกษาดูงานนอกสถานที่เพื่อพัฒนาเสริมสร้างความรู้ที่หลากหลายกับกรรมการและสมาชิกกลุ่ม

ความสำเร็จที่เกิดจากสมาชิกในชุมชนมีความเห็นร่วมกัน ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้ผลงานมีความคืบหน้าและพัฒนา เมื่อความร่วมมือระหว่างภาครัฐและกลุ่มเกิดขึ้นแล้วย่อมแสดงถึงการยอมรับและการสนับสนุน รวมไปถึงการมีทัศนคติที่ดีต่อกัน การจัดโครงการสร้างองค์การภายใต้ความร่วมมือกัน การระดมทรัพยากรต่างๆ วิธีการในความร่วมมือ และการจัดกลไกการประสานงานเพื่อก่อให้เกิดการประสานแผน ทรัพยากร และความคิดเห็น การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ข้อมูลข่าวสารและการสื่อสารที่ดี อีกทั้งทุกส่วนมีส่วนร่วมในกิจกรรมภายใต้ความร่วมมือ โดยเฉพาะการตัดสินใจร่วมกัน การวางแผนปฏิบัติ การสนับสนุนทรัพยากร และร่วมติดตามประเมินผล โดยมีเป้าหมายร่วมกัน คือการส่งเสริมศักยภาพและเข้าร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนา

¹วรรณ อาคร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วิฑานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 22 หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม พ.ศ. 2550.

2.3 บริบทอื่นๆ

ปัจจัยภายนอกชุมชนที่มีส่วนร่วมในการพัฒนา ปรับปรุง และก่อให้เกิดการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยวนั้นมีหลายประการ ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ รายการโทรทัศน์และวิทยุ ผลการศึกษาปรากฏดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.3.1 สื่อสิ่งพิมพ์ มีบทบาทสำคัญที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของชุมชน ได้แก่ สิ่งพิมพ์ที่เป็นหนังสือพิมพ์ วารสาร แผ่นพับ เนื่องจากการโฆษณาหรือประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวจากที่ต่างๆ ที่สมาชิกในชุมชนได้พบเห็น ทำให้สมาชิกชุมชนเกิดการเรียนรู้ มองเห็นภาพแห่งการพัฒนา รูปแบบการจัดการจากตัวอย่างที่ได้รับมานั้นทำให้ชาวบ้านต้องการให้ชุมชนบ้านตะลีะเกิดความตระหนักอยากมีส่วนร่วมในการพัฒนาดังกล่าว ดังที่ อับดุลเหลาะ วงษ์ใหญ่¹ ได้กล่าวไว้สรุปได้ว่า จากที่ได้เห็นข่าวสารจากชุมชนอื่นๆ ที่มีการจัดการการท่องเที่ยวแล้วทำให้ชาวบ้านยังมีความปรองดองสามัคคี ชุมชนมีการพัฒนา และยิ่งไปกว่านั้นฐานะความเป็นอยู่ก็ยิ่งดีขึ้น แม้แต่การนั่งอยู่กับบ้านก็มีกำไร ชาวบ้านจึงหันมาให้ความร่วมมือเกี่ยวกับโครงการการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชน

บุหมาน หลงหลี่² ได้กล่าวถึงสื่อสิ่งพิมพ์ ไว้สอดคล้องกันสรุปได้ว่า ในหนังสือพิมพ์ต่างๆ ที่มีการนำเสนอรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โดยชุมชนเป็นเจ้าของนั้น ทำให้สมาชิกในชุมชนอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ร่วมกันรับผิดชอบผลงาน การทำงานก็ดำเนินไปได้ดี สื่อสิ่งพิมพ์ที่นำเสนอโครงการจัดการการท่องเที่ยว ถือว่าเป็นสื่อกลางและแรงกระตุ้น ทำให้ชุมชนมีการพัฒนาและอยากเป็นเช่นชุมชนที่มีการพัฒนาแล้ว

2.3.2 รายการโทรทัศน์และวิทยุ การนำเสนอข่าวสารที่มีอยู่ในปัจจุบัน มีหลายรายการที่มีการนำเสนอการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ซึ่งระบบการจัดการนี้มีทั้งที่รัฐเป็นผู้จัดการและชุมชนเป็นผู้จัดการด้วยตัวเอง ดังนั้น ระบบและเสียงที่ปรากฏรวมถึงรายละเอียดต่างๆ ที่ผู้สื่อได้สื่อออกมานั้นล้วนเป็นแรงผลักดันให้ชุมชนบ้านตะลีะอยากเห็นชุมชนมีรูปแบบดังกล่าว การได้เห็นภาพและเสียงทำให้มองเห็นบรรยากาศของสถานที่ ยิ่งทำให้เกิดการอยากไป

¹อับดุลเหลาะ วงษ์ใหญ่ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ฐิดานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 24/1 หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม พ.ศ. 2550.

²บุหมาน หลงหลี่ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ฐิดานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 31/7 หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม พ.ศ. 2550.

ศึกษาดูงาน เพื่อนำมาปรับปรุงการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชน ดังที่ ยาทลี เชมิม¹ ได้กล่าวถึงรายการโทรทัศน์ ไว้สรุปได้ว่า รายการหลายรายการที่นำเสนอข่าวสารของชุมชนที่มีการนำเสนอการพัฒนาโดยชุมชนเป็นผู้รับผิดชอบร่วมกัน มีส่วนทำลายทรัพยากรธรรมชาติน้อยมาก โดยเฉพาะการเน้นแนวทางการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ยิ่งทำให้ชุมชนได้รับประโยชน์จากนักท่องเที่ยวและการมีสภาพแวดล้อมที่ดี สวยงามขึ้น สมาชิกในชุมชนเกิดความรักและหวงแหนทรัพยากรชุมชน ป่าจึงจะอยู่ได้นาน และทำให้อยากไปดูงานยังสถานที่นั้นๆ เพื่อนำมาพัฒนาปรับปรุงชุมชนต่อไป

สื่อหลายประเภทที่เป็นแรงกระตุ้นให้ชุมชนเกิดความรักและหวงแหนชุมชน ทรัพยากรธรรมชาติ สังคมและวัฒนธรรม สิ่งเหล่านี้จึงก่อให้เกิดสมาชิกตระหนักต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนเพื่อประโยชน์ของชุมชนและสมาชิกในกลุ่มทุกกลุ่มในชุมชนบ้านตะไล๊ะ

ปัจจัยภายนอกชุมชนจึงถือว่ามีส่วนที่ก่อให้เกิดการพัฒนา เปลี่ยนแปลงการจัดระบบการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านตะไล๊ะ มีการพัฒนาขึ้นมาอย่างรวดเร็วและชุมชนมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบชุมชน ยิ่งทำให้ระบบการจัดการมีผลดีขึ้นและชุมชนก็ดีขึ้น

กล่าวโดยสรุป เจื่อนใจทั้งภายในและภายนอกชุมชนทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของสมาชิกชุมชนบ้านตะไล๊ะ ในลักษณะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านตะไล๊ะ แต่ทั้งนี้ความสนใจร่วมกันทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมในระดับต่างๆ เกิดการเรียนรู้ในเรื่องการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนมากขึ้นจากเดิมที่มีอยู่แล้ว เพื่อนำมาจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเอง และร่วมกันดูแลรักษาสภาพแวดล้อมแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน

¹ยาทลี เชมิม เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วิฑิตานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 2/3 หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม พ.ศ. 2550.

วิธีการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยว

การจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นผู้ดำเนินการนั้น ชาวบ้านจำเป็นต้องเป็นผู้เรียนรู้วิธีการจัดการด้วยตนเอง ด้วยวิธีการต่างๆ ที่จะดำเนินการได้และเพื่อให้การดำเนินการสามารถดำเนินการโดยไม่ติดขัดและทำให้การท่องเที่ยวเกิดการพัฒนา การจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จึงต้องมีกระบวนการและวิธีการเรียนรู้ให้กับชาวบ้านอย่างเป็นระบบ ดังนั้น วิธีการจัดการการท่องเที่ยวจึงประกอบด้วย การอบรมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน การจัดเวทีชาวบ้าน และการทดลองจัดการการท่องเที่ยว ผลการศึกษาปรากฏดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การอบรมเชิงปฏิบัติการ

เนื่องจากการจัดการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านตะลิวะเป็นการทำงานที่ยังใหม่และอยู่ระหว่างการเริ่มต้น จึงต้องการประสบการณ์ในการทำงานอีกมากมายหลายด้าน การอบรมเชิงปฏิบัติการจึงปรากฏในรูปของการจัดอบรมจากวิทยากรภายนอกและการศึกษาอบรมจากการศึกษาดูงาน

1.1 การจัดอบรมจากวิทยากรภายนอก

การจัดอบรมจากวิทยากรภายนอก เป็นกิจกรรมที่ได้รับการสนับสนุนและการให้โอกาสจากองค์การบริหารส่วนตำบลป่าดงเบขาร์ ซึ่งเป็นโครงการที่บรรจุอยู่ในแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าดงเบขาร์อยู่แล้ว ดังที่ ขอดีเยาะ แสงมาก¹ และ สุรียา หมาดทองอ่อน² คณะกรรมการกลุ่มการท่องเที่ยวบ้านตะลิวะ ได้กล่าวถึงการเข้ามาอบรมของวิทยากรไว้สอดคล้องกัน สรุปได้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลป่าดงเบขาร์นอกจากจะได้จัดสรรงบประมาณสนับสนุนแล้ว ยังจัดหาวิทยากรมาบรรยายและให้ความรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพการทำงาน แนะนำรูปแบบการทำงาน เทคนิคและวิธีการจัดการการท่องเที่ยวแก่ชาวบ้าน ทำให้

¹ขอดีเยาะ แสงมาก เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วิฑานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 24/4 หมู่ที่ 8 ตำบลป่าดงเบขาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2548.

²สุรียา หมาดทองอ่อน เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วิฑานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 30/12 หมู่ที่ 8 ตำบลป่าดงเบขาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 5 มิถุนายน พ.ศ. 2548.

คณะกรรมการชุมชนและชาวบ้านมองเห็นแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการทำงานได้

จากการสังเกตการณ์การอบรมเชิงปฏิบัติการของชุมชนบ้านตะไล๊ะ องค์การบริหารส่วนตำบลปาดังเบซาร์จะเป็นหน่วยงานหลักที่จัดให้มีการอบรมเชิงปฏิบัติการแก่ชาวบ้าน ครั้งแรกคือเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยมีวิทยากรคือ อาจารย์อำนาจ ศรีระแก้ว ซึ่งเป็นนักวิชาการจากสำนักงานพัฒนาชุมชน จังหวัดสงขลา มาให้การอบรม ที่ทำการกิจกรรมกลุ่ม เมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2548 มีผู้เข้าร่วมทั้งสิ้น 26 คน ซึ่งเป็นสมาชิกกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านตะไล๊ะ

กิจกรรมเริ่มต้นโดยการให้ผู้เข้ารับการอบรมร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับชุมชนบ้านตะไล๊ะ จากมุมมองของสมาชิกในชุมชน โดยผู้เข้าร่วมอบรมเห็นว่า ชุมชนบ้านตะไล๊ะเป็นชุมชนที่เข้มแข็งด้านเศรษฐกิจ สมาชิกในชุมชนมีอาชีพ มีรายได้ มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สมาชิกในชุมชนให้ความสำคัญในเรื่องของศาสนาและวัฒนธรรมของชุมชน มีส่วนร่วมในการบริหารและจัดการในกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน

หลังจากนั้นวิทยากร คือ อาจารย์อำนาจ ศรีระแก้ว ได้เริ่มการอบรมโดยมีเนื้อหา ในเรื่องของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน กิจกรรมต่างอยู่บนฐานของการมีส่วนร่วมของผู้เข้ารับการอบรม โดยให้ผู้เข้ารับการอบรมร่วมกันแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ โดยมีเนื้อหา ดังนี้ ผลจากการพัฒนาชุมชนได้อะไรบ้าง โดยผู้เข้ารับการอบรมเห็นว่าชุมชนจะได้ ถนนดี ไฟฟ้าดี น้ำ ดี พืชผลดี การโดยสารดี การศึกษาดี การดูแลสุขภาพพดี การสื่อสารดี และอาชีพรายได้ดี ผู้เข้ารับการอบรมมองถึงข้อดีของการพัฒนาส่งผลให้ชุมชนดีขึ้นทุกอย่าง ในส่วนของข้อเสียเห็นว่า ป่าไม้ เเหิด ยอดหมุยหายไป สัตว์ป่าหายไป จิตใจความเอื้อเฟื้อหายไป ความเป็นพ่อแม่หายไป (ทำงานมากเกินไป) วัฒนธรรมชุมชนหายไป ลูกคนเก่งหายไป (เรียนสูงแล้วหวังทำงานในเมือง) และได้ร่วมกันแสดงความคิดเห็นถึงแนวทางการปรับเปลี่ยนข้อเสียจากการพัฒนาว่า ทำอย่างไรให้การพัฒนาแล้วมีข้อเสียน้อยที่สุด โดยมีการเสนอให้ปรับระบบคิดให้มีการพัฒนาตัวเองก่อน โดยให้คิดดี พูดดี ทำดี ปฏิบัติกรรมดี และบุคลิกภาพดี ซึ่งผู้เข้าอบรมเห็นว่า หากคนดี สังคมดี ชุมชนดี บ้านตะไล๊ะก็จะเข้มแข็งยิ่งขึ้น ข้อเสียจากการพัฒนาก็จะค่อยๆ หายไป

วิทยากรมีกิจกรรมให้ผู้เข้ารับการอบรมร่วมแสดงความคิดเห็นในเรื่อง การจัดการการท่องเที่ยวของชุมชน ว่ามีปัจจัยมาจากด้านใดบ้าง ผู้เข้ารับการอบรมเห็นถึงปัจจัยภายในชุมชนคือทรัพยากรของชุมชนเพียงอย่างเดียว ซึ่งปัจจัยภายในชุมชนยังประกอบด้วยสมาชิกในชุมชน

ผู้นำชุมชนกลุ่มต่างๆ ในชุมชน การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ รวมถึงแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน ส่วนปัจจัยภายนอกชุมชน ผู้เข้าร่วมอบรมเห็นว่า มีองค์การบริหารส่วนตำบลปาดังเบซาร์ ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการสำรวจเส้นทางน้ำ ซึ่งจะส่งเสริมให้เป็นแหล่งเรียนรู้ มีนักท่องเที่ยวเข้ามายังแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนมากขึ้น ทำให้เกิดเป็นปัจจัยภายนอกที่ส่งเสริมให้สมาชิกชุมชนเกิดแนวคิดการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนเอง

หลังจากนั้นวิทยากรบรรยายโดยมีเนื้อหาการอบรม ในประเด็นดังต่อไปนี้

1. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
2. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศคือกลไกสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน
3. องค์ประกอบหลักของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
4. แนวทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยว

ภาพประกอบ 8 อาจารย์อำนาจ ศรีระแก้ว นักวิชาการจากสำนักงานพัฒนาชุมชน จังหวัดสงขลา มาให้การอบรม เรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน ที่ทำภารกิจกรมกลุ่มการท่องเที่ยวบ้านตะโล๊ะ หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา (ถ่ายเมื่อวันที่ 19 มีนาคม พ.ศ. 2548)

ภาพประกอบ 9 บรรยากาศระหว่างการเข้าร่วมการอบรม เรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน ณ ที่ทำการกิจกรรมกลุ่มการท่องเที่ยวบ้านตะไล๊ะ หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา (ถ่ายเมื่อวันที่ 19 มีนาคม พ.ศ. 2548)

หลังการจัดการอบรมวิทยากรได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ชุมชนบ้านตะไล๊ะมีความเข้มแข็งพอสมควร การรวมตัวและการมีส่วนร่วมเกิดจากใจไม่ใช่การบังคับ ไม่ใช่เพื่อผลประโยชน์ จึงเป็นการทำงานเพื่อส่วนรวมมากกว่าผลประโยชน์ส่วนตัว การท่องเที่ยวเชิงนิเวศมาจากพื้นฐาน 3 ด้าน คือ ความต้องการที่จะอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความต้องการศึกษาเรียนรู้เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีความรู้และตระหนักในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และความต้องการพัฒนาคนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อที่จะให้การพัฒนาที่มีทิศทางที่ถูกต้อง ซึ่งสมาชิกชุมชนบ้านตะไล๊ะมีความต้องการดังกล่าวจึงนำไปสู่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านตะไล๊ะเอง

การจัดกิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการเป็นการสานสัมพันธ์อันดีระหว่างองค์กรของรัฐและประชาชน ทำให้การทำงานเป็นไปด้วยความราบรื่น ช่วยให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและมีกระบวนการพัฒนาที่ต่อเนื่อง การให้การอบรมยังเป็นการสร้างสรรค์ความรู้ใหม่ๆ ให้กับชุมชน สร้างความรู้สึกให้สมาชิกในชุมชนต้องมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือการจัดการกิจกรรมของชุมชนทำให้กิจกรรมของชุมชนขับเคลื่อนไปได้ มีระบบการทำงานที่ชัดเจน การให้โอกาส การให้การสนับสนุนและผลประโยชน์ที่ชุมชนจะได้รับทำให้สมาชิกชุมชนเกิดแรงจูงใจที่จะทำงานให้บรรลุผลได้

1.2 การอบรมจากการไปศึกษาดูงาน

จากโครงการขององค์การบริหารส่วนตำบลปาดังเบซาร์ นอกจากมีการจัดวิทยากรมาให้ความรู้แก่ชาวบ้านในหมู่บ้านแล้ว การให้โอกาสแก่ชาวบ้านไปศึกษาดูงานจากสถานที่จริงก็เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่จะเป็นแรงเสริมให้ชุมชนเกิดการเรียนรู้ องค์การบริหารส่วนตำบลปาดังเบซาร์จึงนำสมาชิกกลุ่มการท่องเที่ยวไปศึกษาดูงานและรับการอบรมที่ชุมชนคีรีวง ตำบลกำโลน อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อวันที่ 26-27 มีนาคม 2548

การอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ณ ชุมชนคีรีวง มีสมาชิกกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านตะไละเข้าร่วมการอบรมจำนวน 15 คน โดยมีวิทยากร คือ อาจารย์ตฤณ สุขนวล และทีมวิทยากรจากกลุ่มการท่องเที่ยวของชุมชนคีรีวง คือ คุณสมโชค บุญเพชร คุณกฐิน บันผล และคุณอนุสรณ์ ชุมสวัสดิ์ ซึ่งเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ตรงในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โดยชุมชน โดยมีกิจกรรมในการอบรมดังนี้

เริ่มจากการละลายพฤติกรรมโดยให้ทุกคนทรมือแบบพร้อมเพรียงกันและเชื่อมโยงเข้าว่าการจัดการการท่องเที่ยวต้องอาศัยความร่วมมือและความพร้อมเพรียงกันของทุกคน มีการบรรยายและขอความคิดเห็นให้ผู้เข้ารับการอบรมร่วมเสนอความคิดเห็น โดยให้เปรียบเทียบการท่องเที่ยวเหมือนกับ ดอกไม้ ไข่ ก้อนหิน เงิน และหนังสือ ซึ่งผู้เข้ารับการอบรมมีความเห็นว่า

การท่องเที่ยวเปรียบกับดอกไม้ ให้ความหมายว่า สวยงาม สดชื่น สมบูรณ์ตามธรรมชาติบ่งบอกถึงความเอื้ออาทร ดูแลรักษาใช้ได้นาน ออกดอกใหม่ทดแทนความประทับใจ

การท่องเที่ยวเปรียบกับไข่ ให้ความหมายว่า เปราะบาง ต้องดูแลเปลี่ยนเป็นเงินได้ เป็นอาหารได้ เปลี่ยนจากไข่เป็นไก่สับทอดได้

การท่องเที่ยวเปรียบกับก้อนหิน ให้ความหมายว่า แข็งแกร่ง หนักแน่น ร่วมคิดร่วมทำ ชุมชนเข้มแข็ง

การท่องเที่ยวเปรียบกับเงิน ให้ความหมายว่า เป็นทุนสำหรับนำมาพัฒนา ถ้าใช้ให้ถูกทางก็เกิดประโยชน์ ถ้าใช้ผิดทางก็ก่อให้เกิดโทษได้

การท่องเที่ยวเปรียบกับหนังสือ ให้ความหมายว่า การศึกษา การเรียนรู้การจัดการ จุดเริ่มต้น การค้นคว้าหาเป้าหมาย และสร้างคนให้พัฒนา

เมื่อผู้เข้ารับการอบรมร่วมแสดงความคิดเห็นแล้ว วิทยากรได้สรุปความคิดเห็นได้ว่า การท่องเที่ยวของชุมชนก็คือ การนำเสนอของดีชุมชนให้ผู้มาเยือนเกิดการเรียนรู้ เข้าใจ ประทับใจ โดยมีการจัดการที่ดี สร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันผลกระทบ มีการทำงานอย่างมีส่วนร่วม สร้างชุมชนให้เข้มแข็ง จัดการผลประโยชน์ที่เป็นธรรมแก่สมาชิกในชุมชน

วิทยากรบรรยายโดยมีเนื้อหาการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน จากนั้นได้อธิบายแผนปฏิบัติการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนโดยชุมชนว่า การท่องเที่ยวที่ยั่งยืนต้องมาจากความต้องการและการดำเนินการของคนในชุมชน และเริ่มแบ่งกลุ่มผู้เข้าร่วมอบรมเพื่อเสนอแนวคิดในการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านตะโล๊ะ โดยแบ่งออกได้ 4 กลุ่ม เพื่อร่วมเสนอความคิดเห็นและนำเสนอประเด็น คือ

1. แนวคิดในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนบ้านตะโล๊ะ
 2. ศักยภาพและความเป็นไปได้ ได้แก่
 - 2.1 พื้นที่ ที่ไหนบ้าง
 - 2.2 วิถีชีวิต วัฒนธรรม เป็นอย่างไร
 - 2.3 คน เป็นอย่างไร
 - 2.4 กลุ่มท่องเที่ยว เป็นอย่างไร
 - 2.5 กลุ่มอื่นๆ มีอะไรบ้าง จะใช้ประโยชน์อย่างไร
 3. ถ้าจะทดลองทำ จะมีการวางแผนและขั้นตอนการดำเนินการอย่างไร
- จากประเด็นต่างๆ ที่แต่ละกลุ่มนำเสนอ สรุปได้ว่าไม่มีข้อแตกต่างกัน ดังนี้
1. แนวคิดในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนบ้านตะโล๊ะ
 - 1.1 ชุมชนเกิดความหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติ
 - 1.2 การพัฒนาชุมชนให้เจริญยิ่งขึ้น
 - 1.3 ทำให้เกิดการเผยแพร่ประเพณีและวัฒนธรรม
 - 1.4 ทำให้เกิดสำนึกรักบ้านเกิดสู่คนรุ่นหลัง
 - 1.5 มีการอบรมชาวบ้านให้เข้าใจการจัดการการท่องเที่ยว
 - 1.6 ทำให้สมาชิกในชุมชนเกิดจิตสำนึกรักบ้านเกิด ทำความเข้าใจรักของดีที่มีอยู่ ผูกพันและตระหนัก เพื่อประโยชน์ของชุมชน
 2. ศักยภาพและความเป็นไปได้
 - 2.1 พื้นที่ภายในชุมชน มีน้ำตก อ่างเก็บน้ำ ถ้ำ เหมืองเก่า สายน้ำประวัติศาสตร์ พันธุ์ไม้
 - 2.2 ชุมชนมีวิถีชีวิตและวัฒนธรรม ที่มีความเชื่อมโยงระหว่างชาวไทยมุสลิมและชาวไทยพุทธ มีการทำสวน ทำนา การกินบุญข้าวย่ำ
 - 2.3 คนในชุมชนมีความสามัคคี อยู่แบบพี่น้อง ให้ความร่วมมือในการร่วมกิจกรรม

2.4 กลุ่มท่องเที่ยว มีกลุ่มร้านค้าชุมชน กลุ่มปลูกผักกางมุ้ง กลุ่มกะลา กลุ่มออมทรัพย์ทุนหมุนเวียน และกลุ่มแม่บ้าน

2.5 เกิดประโยชน์โดยนำทุนมาใช้ในกิจกรรม มีรายได้เพิ่มขึ้นในชุมชน มีจุดขายที่ดึงดูดนักท่องเที่ยว ทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจ

3. ถ้าจะทดลองทำ จะมีการวางแผนและขั้นตอนการดำเนินการอย่างไร

3.1 จัดประชุมในพื้นที่ที่แข็งแรงข้อดี ข้อเสียของการจัดการการท่องเที่ยว

3.2 เลือกคณะกรรมการในกิจกรรมของการจัดการการท่องเที่ยว

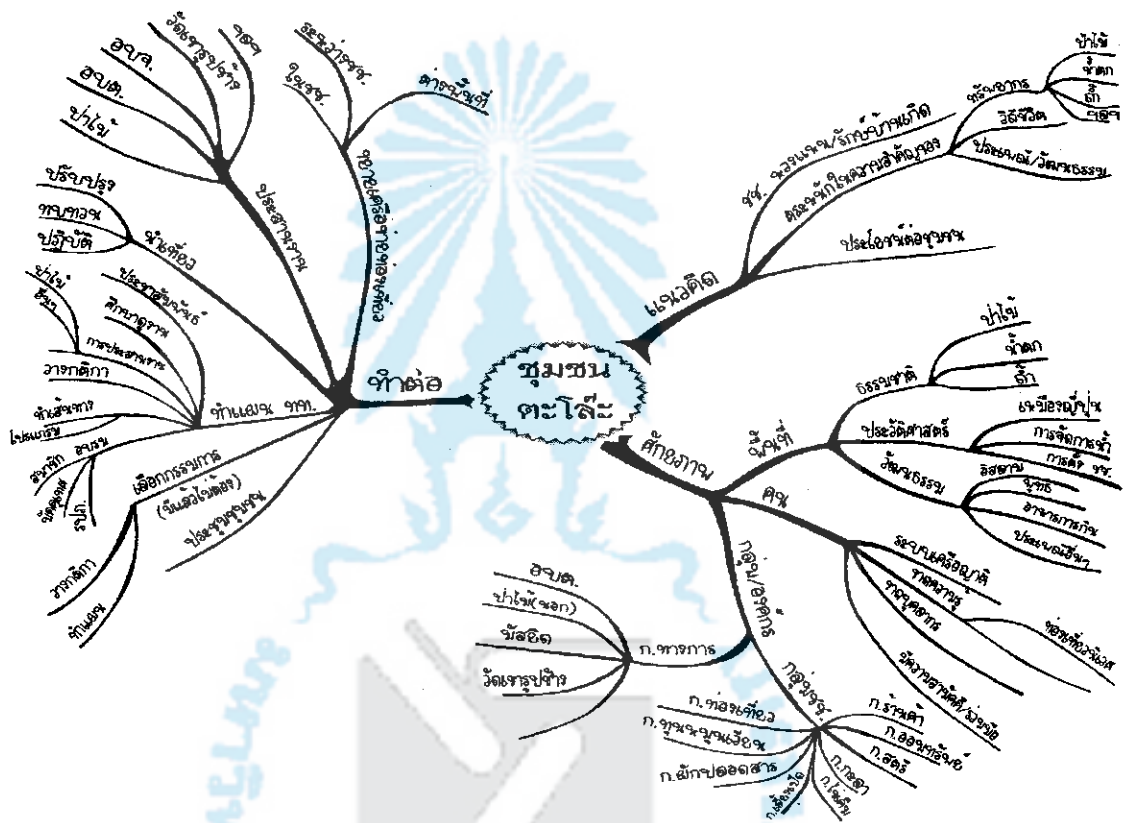
3.3 จัดการอบรมให้กับมัคคุเทศก์และฝ่ายรักษาความปลอดภัย

3.4 ประสานงานเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยว

3.5 สามารถนำเสนอแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนให้กับนักท่องเที่ยวได้ โดยจะกลับไปเขียนโปรแกรมการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านตะไละเอง

จากการอบรม วิทยากรได้เพิ่มเติมในส่วนของมัคคุเทศก์ว่าควรมีความรู้ในเรื่องของชุมชน มีกิจกรรมการเรียนรู้ระหว่างการท่องเที่ยว มีบุคลิกเป็นกันเอง (ยิ้มง่าย ภาษาพูด ภาษาถิ่น อธิบายเข้าใจง่าย) ดูแลความปลอดภัย เอาใจใส่นักท่องเที่ยว มีการประเมินนักท่องเที่ยวทุกระยะ (ความเหนื่อย ความหิว ความปลอดภัย ความเบื่อ ฯลฯ) ทำความเข้าใจจุดประสงค์ของนักท่องเที่ยว การยึดถือ ชี้แจงกติกาการท่องเที่ยวและควบคุมอารมณ์ให้ใจเย็นๆ เน้นเหตุผลเป็นหลัก หลังเสร็จสิ้นการอบรมชาวบ้านยังคงให้ความสนใจเกี่ยวกับประเด็นต่างๆ ที่ได้นำเสนอกันไป

จากการอบรม อาจารย์ตฤณ สุขนวล ได้ให้ข้อเสนอแนะสมาชิกกลุ่มการท่องเที่ยวบ้านตะไละไว้ว่า เป็นชุมชนที่เข้มแข็ง มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมดีมาก นอกจากนี้สมาชิกกลุ่มพยายามนำความรู้ที่ได้มาปรับใช้ มีการเสนอความคิดเห็นมากขึ้นดังที่เห็นได้จากการพูดคุยถึงเรื่องอื่นๆ นอกจากโปรแกรมการท่องเที่ยว คือ เรื่องอาหาร เรื่องที่พัก กิจกรรมสื่อความหมาย เส้นทางศึกษารวมชาติ และสื่อต่างๆ ที่ใช้ในเส้นทางศึกษารวมชาติ และการจัดการดูแลรักษาสภาพแวดล้อม รวมถึงการทำลายขยะที่จะเกิดจากการท่องเที่ยว ทำให้สมาชิกมีกรอบความคิดที่กว้างขึ้น ไม่เพียงแต่การนำเที่ยวเพียงอย่างเดียว จากการที่ได้ร่วมแสดงความคิดเห็นของสมาชิก ทำให้ตระหนักถึงจุดอ่อน ข้อบกพร่องของตนเองมากขึ้น และนำมาพัฒนาปรับปรุงบุคลิกภาพของตนเอง ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นที่ดี

ภาพประกอบที่ 10 แผนผังความคิดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนโดยชุมชน (ที่มา : กลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านตะโล๊ะ)

หลังการเข้ารับการอบรม สมศักดิ์ สะและไธยะ¹ ได้กล่าวถึงประสบการณ์ที่ได้รับจากการอบรมเชิงปฏิบัติการไว้ สรุปได้ว่า การอบรมเชิงปฏิบัติการที่ได้จากการไปศึกษาดูงานที่คีรีวงทำให้มองเห็นภาพ รูปแบบการทำงานและสามารถนำเอาความรู้จากคีรีวงมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับชุมชนบ้านตะไละ รวมถึงสภาพสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนก็ควรส่งเสริมให้เป็นแบบอย่างที่ดีทางสังคมไว้ เพื่อสร้างเอกลักษณ์และความเข้มแข็งให้กับชุมชนต่อไป

ความรู้ที่ได้จากการศึกษาอบรมแต่ละครั้งล้วนเป็นแรงจูงใจให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาชุมชน สมาชิกในชุมชนก็เห็นพ้องต้องกันว่า การอบรมเชิงปฏิบัติการ ให้ความรู้และประสบการณ์ที่ดีมาก ที่จะทำให้เป็นจุดเริ่มต้นของวิธีการจัดการการท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพ และประสบความสำเร็จต่อไป

ภาพประกอบ 11 การฟังการบรรยายเชิงปฏิบัติการที่ชุมชนคีรีวง ตำบลกำโลน อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช (ถ่ายเมื่อวันที่ 26 มีนาคม พ.ศ. 2548)

¹สมศักดิ์ สะและไธยะ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วิฑูรย์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 27/2 หมู่ที่ 8 ตำบลป่าดงเบขาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2548.

ภาพประกอบ 12 การแบ่งกลุ่มเขียนแผนผังความคิดหลังการอบรมเชิงปฏิบัติการที่ชุมชนศิรวัง ตำบลกำโลน อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช (ถ่ายเมื่อวันที่ 26 มีนาคม พ.ศ. 2548)

2. การศึกษาดูงาน

การเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชนบ้านตะโล๊ะเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง เนื่องจากการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เป็นการจัดกิจกรรมแนวใหม่มากสำหรับชุมชนบ้านตะโล๊ะ การศึกษาดูงานจึงเป็นอีกแบบอย่างหนึ่งที่จะทำให้ชาวบ้านได้สัมผัสกับประสบการณ์จริง หลังจากที่ผ่านมาผ่านการอบรมเชิงปฏิบัติการมาแล้ว การศึกษาดูงานเป็นโครงการที่ได้รับการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบลป่าดงเบขาร์ เพื่อให้สมาชิกในชุมชนได้เห็นแบบอย่างการจัดการการท่องเที่ยว ซึ่งสมาชิกกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ชุมชนบ้านตะโล๊ะได้ศึกษาดูงานมาแล้ว 2 สถานที่ คือ ชุมชนบ้านศิรวัง และ เกาะยอ (การท่องเที่ยวเชิงเกษตร) ผลการศึกษาดูงานปรากฏดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 การศึกษาดูงานที่ศิรวัง การไปศึกษาดูงานที่ศิรวังได้จัดขึ้นเมื่อวันที่ 26 - 27 มีนาคม 2548 โดยได้รับการสนับสนุนโครงการและงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนตำบลป่าดงเบขาร์ พบว่า ก่อนไปศึกษาดูงานที่ศิรวังสมาชิกกลุ่มการท่องเที่ยวเกิดความกระตือรือร้นมาก มีความคาดหวังที่จะนำความรู้จากการศึกษาดูงานมาพัฒนางานของชุมชนบ้านตะโล๊ะ มีการประชุมกันก่อนไปศึกษาดูงาน เนื่องจากต้องช่วยกันระดมความคิดเกี่ยวกับการกำหนดหัวข้อ

ประเด็นที่จะศึกษาดูงาน ในการประชุมครั้งนี้มีการกำหนดจำนวนและรายชื่อผู้ไปศึกษาดูงาน ปรากฏว่าผู้ไปศึกษาดูงานมีจำนวน 15 คน โดยการคัดเลือกผู้ที่เป็นแกนนำในฝ่ายต่างๆ เพื่อให้เก็บข้อมูลได้มากที่สุด และคัดเลือกจากผู้ที่มีความพร้อมและความสมัครใจที่จะไปศึกษาดูงาน เพื่อให้การดูงานครั้งนี้เกิดประโยชน์สูงสุด ประเด็นที่ตั้งไว้มีดังนี้

1. เส้นทางศึกษาธรรมชาติ ศึกษาในเรื่อง การนำเสนอระหว่างเส้นทาง การใช้ประโยชน์จากป่า ป้ายสื่อความหมาย แผนที่ และอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบในการเดินทาง
2. การประสานงาน ศึกษาในเรื่อง การประสานงานระหว่างกลุ่มในชุมชน และภายนอกชุมชน เครือข่ายการท่องเที่ยว
3. แหล่งท่องเที่ยว ศึกษาในเรื่อง ประเภทของแหล่งท่องเที่ยว และการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยว
4. งานบริการ ศึกษาในเรื่อง กิจกรรมที่จะจัดให้กับนักท่องเที่ยว ของที่ระลึก และพาหนะ
5. การจัดการศึกษาในเรื่อง อาหารทั้งในแหล่งท่องเที่ยวและระหว่างเส้นทางศึกษาธรรมชาติ ฝ่ายสัมภาระ ที่พัก การรักษาความปลอดภัยและการรักษาพยาบาล

การมีส่วนร่วมของผู้ศึกษาดูงาน ทุกคนให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี มีความตรงต่อเวลา ช่วยกันเก็บข้อมูลและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน บรรยากาศโดยทั่วไปมีความสนุกสนานและเป็นกันเอง ผู้ศึกษาดูงานให้ความร่วมมือกันและช่วยกันซักถามประเด็น เพื่อให้ได้ข้อมูลมากที่สุด ผู้ศึกษาดูงานบางคนที่มีส่วนร่วมในการซักถามประเด็นน้อย เนื่องจากบุคลิกส่วนตัวเป็นคนพูดน้อย ต้องใช้เวลาในการปรับตัวสร้างความสนิทสนมอยู่บ้าง แต่สังเกตได้ว่าหลังจากผ่านกิจกรรมแล้วทุกคนมีความสนิทสนมกันมากยิ่งขึ้น

ร่วมหลี หมอชื่น¹ ได้กล่าวถึงผลที่ได้จากการไปศึกษาดูงานที่ศรีวังไ้ว สรุปได้ว่า จากที่ได้ไปศึกษาดูงานที่ศรีวังไ้วทำให้ได้แบบอย่างการดำเนินงานที่ดำเนินการโดยชุมชนเอง ความรู้สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ โดยเฉพาะการบริหารกลุ่มต่างๆ ที่มีอยู่ในชุมชน ซึ่งกลุ่มที่มีอยู่ในชุมชนบ้านตะลิวะล้วนมีการบริหารงานด้วยตนเอง เช่น กลุ่มปลูกผักปลอดสารพิษ กลุ่มสหกรณ์ร้านค้า กลุ่มรับซื้อน้ำยางสด กลุ่มแพทย์แผนไทย กลุ่มไข่เค็ม และกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เป็นต้น

¹ร่วมหลี หมอชื่น เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วิฑูรย์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ บ้านเลขที่ 24 หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเตาะ จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 10 มีนาคม พ.ศ. 2549.

การมีระบบการจัดการและการบริหารงานที่เป็นระบบ ทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและมีแนวคิดใหม่ๆ ที่จะสร้างสรรค์กิจกรรมที่ดีขึ้นเรื่อยๆ

ชุมชนศรีวังถือเป็นแบบอย่างการพัฒนาชุมชน โดยสมาชิกในชุมชนเป็นผู้ดำเนินการ มีระบบการจัดการที่เป็นของตนเอง ชุมชนจึงมีความเข้มแข็ง แล้วแนวทางการดำเนินงานก็เป็นแบบอย่างให้กับชุมชนบ้านตะโล๊ะได้เป็นอย่างดี

2.2 ศึกษาดูงานที่เกาะยอ การไปศึกษาดูงานที่เกาะยอเป็นโครงการเสริมศักยภาพกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านตะโล๊ะ ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากโครงการขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าดงเบขาร์ จัดขึ้นเมื่อวันที่ 22 สิงหาคม 2549 สมาชิกที่เข้าร่วมโครงการจำนวน 20 คน การท่องเที่ยวของเกาะยอ เป็นการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ซึ่งเป็นการแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวที่มีอยู่ในชุมชน โดยจัดเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวไว้ 2 รูปแบบ คือ รูปแบบที่ 1 ใช้เวลาครึ่งวัน นั่งเรือหางยาว ชมทิวทัศน์ธรรมชาติและวิถีชีวิตการทำประมงพื้นบ้าน ขึ้นฝั่งสักการะศาลาเจ้าให้แก่น้ำ ชมชิมจำปาตะขูน การจักสานโครีห่อผลจำปาตะขูน รูปแบบที่ 2 ใช้เวลาครึ่งวัน โดยให้นักท่องเที่ยวเลือกชมได้ 3 จุด จาก 8 จุด คือ จุดที่ 1 สวนสมรม จุดที่ 2 ฝ้าทอเกาะยอ จุดที่ 3 สานหอยผมนาง จุดที่ 4 วัดท้ายยอ จุดที่ 5 ปลูกกะพงขาวในกระชัง จุดที่ 6 จำปาตะขูนหรือศาลาเจ้าให้แก่น้ำ จุดที่ 7 สมเด็จพระเจ้าเกาะยอ และจุดที่ 8 สวนละมุด การท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชาวเกาะยอเป็นการจัดการการท่องเที่ยวอีกรูปแบบหนึ่ง ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชนบ้านตะโล๊ะได้ แต่ต้องดูความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ ซึ่งที่เกาะยอนั้นเป็นการท่องเที่ยวเชิงเกษตร มีความแตกต่างจากชุมชนบ้านตะโล๊ะ สมาชิกกลุ่มการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านตะโล๊ะมีความเห็นว่า การพัฒนาในรูปแบบดังกล่าวต้องใช้พื้นที่ของชุมชนและกลุ่มที่มีอยู่ในชุมชนทั้งหมด การจัดการการท่องเที่ยวต้องใช้ระยะเวลาและความร่วมมือจากกลุ่มเกษตรกรต่างๆ ที่มีอยู่ในชุมชนและชุมชนใกล้เคียง ซึ่งไม่เหมาะสมกับชุมชนบ้านตะโล๊ะเท่าที่ควร

การไปดูงานการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเกาะยอให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวที่นำทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นมารวบรวมแล้วจัดเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวตามความเหมาะสมของเวลาและสถานที่ เมื่อเปรียบเทียบกับชุมชนบ้านตะโล๊ะแล้วยังมีความแตกต่างกัน แต่รูปแบบและความพร้อมการจัดการการท่องเที่ยวสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ และปรับรูปแบบให้เข้ากับชุมชนบ้านตะโล๊ะ เช่น เมื่อนักท่องเที่ยวมาเที่ยวชมธรรมชาติเป็นกลุ่มแล้ว จะพานักท่องเที่ยวไปชมกลุ่มต่างๆ ที่ตั้งอยู่ไม่ห่างจากสถานที่ท่องเที่ยวและได้จัดทำป้ายแล้ว

การไปศึกษาดูงานจากสถานที่จริง เป็นวิธีการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยวที่ทำให้มองเห็นภาพลักษณ์และการจัดการที่ชัดเจน เป็นรูปธรรม ทำให้ผู้ที่ไปศึกษาดูงานเห็นระบบการทำงานและสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านตะไลได้เป็นอย่างดี

3. การจัดเวทีชาวบ้าน

การจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เป็นการจัดการที่ต้องเกิดจากความร่วมแรงร่วมใจของสมาชิกทุกคนในชุมชน โดยสมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาธรรมชาติให้คงอยู่ ดังนั้นการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จึงต้องอาศัยการจัดเวทีชาวบ้าน เพื่อการนำเสนอและหาข้อสรุปร่วมกัน สำหรับการดำเนินการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านตะไลจะมีการจัดเวทีชาวบ้านในรูปแบบการนัดประชุมตามวันและเวลาต่างๆ ที่มีความเหมาะสม มีการนัดประชุมกันแล้วหลายครั้ง เพื่อร่วมกันปรึกษาหารือและหาข้อสรุปร่วมกัน การนัดประชุมส่วนใหญ่จะประชุมหลังเวลาละหมาด เช่น หลังละหมาดอัสนี (ละหมาดตอนเย็น) หรือเวลา 16 นาฬิกาเป็นต้นไป หลังละหมาดอีซา (ละหมาดตอนหัวค่ำ) หรือเวลา 20 นาฬิกาเป็นต้นไป การประชุมจะประชุมกันเกือบทุกสัปดาห์ สถานที่ใช้ประชุมถ้าเป็นเวลากลางวันจะประชุมกันที่ศาลากลางบ้าน ถ้าเป็นเวลากลางคืนจะประชุมกันที่บ้านผู้ใหญ่บ้านหรือที่บ้านของประธานกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ส่วนการประชุมประจำเดือนจะมีการประชุมเดือนละ 1-2 ครั้ง ซึ่งจะประชุมตามวันและเวลาที่กำหนดไว้แล้วแต่ความสะดวก

เจริญ ทองแดง¹ และ ไสหนาบ ตั้งใหม่² ได้กล่าวถึงการจัดเวทีชาวบ้านของชุมชนบ้านตะไลไว้สอดคล้องกัน สรุปได้ว่า การจัดเวทีชาวบ้านของชุมชนบ้านตะไลมีการดำเนินการอยู่เป็นประจำ ก่อนที่จะจัดกิจกรรมใดๆ สมาชิกจะร่วมกันปรึกษาหารือ เช่น การศึกษาแนวคิดของสมาชิกในชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การกำหนดแหล่งเรียนรู้ระหว่างเส้นทางการเดินเที่ยวชมน้ำตกโดนลูหมุน หรือการทดลองการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน เป็นต้น ทุก

¹เจริญ ทองแดง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วิฑิตานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 32/2 หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2549.

²ไสหนาบ ตั้งใหม่ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วิฑิตานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 27/2 หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2549.

ครั้งที่จัดประชุมตัวแทนชาวบ้านซึ่งเป็นคณะกรรมการกลุ่มจะร่วมกันปรึกษาหารือ และร่วมแสดงความคิดเห็น หลังจากได้ข้อตกลงแล้วจะส่งผ่านข่าวสารไปยังสมาชิกในหมู่บ้านโดยตัวแทนหรือคณะกรรมการกลุ่ม เป็นผู้ไปบอกกล่าวแก่สมาชิกในครัวเรือนต่อไป

จากการจัดเวทีชาวบ้านที่ผ่านมา จะสังเกตเห็นว่าสมาชิกในชุมชนจะให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีทุกครั้ง มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันเพื่อนำเสนอและหาข้อสรุปร่วมกัน ดังมีรายละเอียดของกิจกรรมการจัดเวทีชาวบ้านแต่ละครั้ง ดังนี้

วันที่ 10 สิงหาคม 2547 เวลา 21.30 น. ผู้นำชุมชนร่วมพูดคุยในเรื่องที่สมาชิกชุมชนบ้านตะไล๊ะ ต้องการจะจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยเชิญ นายก่อริก หากมุสา รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลปาดังเบซาร์ เข้ามาปรึกษาหารือในการจัดทำโครงการส่งเสริมศักยภาพกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านตะไล๊ะ ณ ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน เลขที่ 30/1 หมู่ที่ 8 บ้านตะไล๊ะ ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา

วันที่ 4 ตุลาคม 2547 เวลา 21.00 น. นายหมัดเดิน หมาดทองอ่อน ประธานกลุ่มการท่องเที่ยว ได้ชี้แจงแนวคิดของการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวให้กับสมาชิกกลุ่ม และร่วมกันเสนอกิจกรรมต่างๆ ของกลุ่ม ณ บ้านเลขที่ 31 หมู่ที่ 8 บ้านตะไล๊ะ ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา

วันที่ 19 พฤศจิกายน 2547 เวลา 21.00 น. แกนนำกลุ่มการท่องเที่ยวร่วมพูดคุยเตรียมตัวเดินทางสำรวจเส้นทางศึกษาธรรมชาติบริเวณน้ำตกโตนลูหมุน และบริเวณอ่างเก็บน้ำร่วมกับเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลปาดังเบซาร์ ในวันที่ 20 พฤศจิกายน 2547 ณ บ้านเลขที่ 31 หมู่ที่ 8 บ้านตะไล๊ะ ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา

วันที่ 25 พฤศจิกายน 2547 เวลา 13.30 น. แกนนำกลุ่มการท่องเที่ยว ร่วมกับนายธวัชชัย กระดานพล เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลปาดังเบซาร์ ประชุมเพื่อสรุปผลที่ได้จากการเดินสำรวจเส้นทางศึกษาธรรมชาติและการปรับปรุงเส้นทาง ณ ที่ทำการกิจกรรมกลุ่มบ้านตะไล๊ะ

วันที่ 16 ธันวาคม 2547 เวลา 22.00 น. สมาชิกกลุ่มการท่องเที่ยวและสมาชิกชุมชนบ้านตะไล๊ะที่สนใจกิจกรรมการท่องเที่ยว ร่วมรับฟังผลการเดินสำรวจเส้นทางศึกษาธรรมชาติบริเวณน้ำตกโตนลูหมุน และบริเวณอ่างเก็บน้ำ จากแกนนำกลุ่มการท่องเที่ยว ซึ่งเดินสำรวจเส้นทางเมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2547 ณ บ้านเลขที่ 31 หมู่ที่ 8 บ้านตะไล๊ะ ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา

ภาพประกอบ 13 ผู้นำชุมชนร่วมพูดคุยเรื่องความต้องการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวของกลุ่ม
การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ณ ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน เลขที่ 30/1 หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์
อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา (ถ่ายเมื่อวันที่ 10 สิงหาคม พ.ศ. 2547)

ภาพประกอบ 14 สมาชิกกลุ่มการท่องเที่ยวร่วมกันกำหนดเส้นทางการท่องเที่ยวบริเวณน้ำตก
โตนลูหมุน ณ บ้านเลขที่ 31 หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา
(ถ่ายเมื่อวันที่ 4 มกราคม พ.ศ. 2548)

วันที่ 4 มกราคม 2548 เวลา 21.30 น. สมาชิกกลุ่มการท่องเที่ยว ร่วมกันกำหนดเส้นทางท่องเที่ยวบริเวณน้ำตกโตนลูหมุน ณ บ้านเลขที่ 31 หมู่ที่ 8 บ้านตะไละ ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา

วันที่ 14 มีนาคม 2548 เวลา 13.30 น. นายธวัชชัย กระจาดนพล เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลปาดังเบซาร์ มาชี้แจงกิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการ ตามโครงการเสริมสร้างศักยภาพกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านตะไละ ซึ่งจะจัดขึ้นในวันที่ 19 มีนาคม 2548 เรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยว โดย อาจารย์อำนาจ ศรีระแก้ว นักวิชาการจากสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดสงขลา ณ ที่ทำการกิจกรรมกลุ่มบ้านตะไละ

วันที่ 22 มีนาคม 2548 เวลา 13.30 น. สมาชิกกลุ่มการท่องเที่ยวร่วมกับนายธวัชชัย กระจาดนพล เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลปาดังเบซาร์ ร่วมกันสรุปผลของการจัดกิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการ จัดขึ้นเมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2548 เรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยว ณ ที่ทำการกิจกรรมกลุ่มบ้านตะไละ

วันที่ 22 มีนาคม 2548 เวลา 22.00 น. ประชุมเตรียมความพร้อมในการศึกษาดูงาน ซึ่งจะจัดกิจกรรมดูงานกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านคีรีวง ตำบลกำโลน อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช ในวันที่ 26 - 27 มีนาคม 2548 มีสมาชิกกลุ่มการท่องเที่ยวร่วมศึกษาดูงาน จำนวน 15 คน โดยให้ผู้ศึกษาดูงานร่วมกันเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นการศึกษาดูงาน ซึ่งนายก่อริศ หากมูสา รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลปาดังเบซาร์ เข้ามาชี้แจงในเรื่องของงบประมาณค่าใช้จ่าย ยานพาหนะและกำหนดการในการเดินทางศึกษาดูงานครั้งนี้ ณ บ้านเลขที่ 31 หมู่ที่ 8 บ้านตะไละ ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา

วันที่ 10 เมษายน 2548 เวลา 15.00 น. กิจกรรม ประชุมสรุปผลที่ได้จากการศึกษาดูงาน โดยผู้เข้าร่วมประชุมเป็นผู้ที่ไปศึกษาดูงาน เพื่อรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการศึกษาดูงาน รวมทั้งให้ผู้ศึกษาดูงานแต่ละคนเล่าประสบการณ์ และสิ่งที่ประทับใจที่จะสามารถนำมาปรับใช้กับตนเองและปรับใช้ให้เกิดประโยชน์กับการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านตะไละ ณ ที่ทำการกิจกรรมกลุ่มบ้านตะไละ

วันที่ 5 พฤศจิกายน 2548 เวลา 22.30 น. ประชุมเตรียมความพร้อมการทดลองการจัดการการท่องเที่ยว ครั้งที่ 1 ซึ่งจะจัดขึ้นในวันที่ 12-13 พฤศจิกายน 2548 โดยมีประเด็นประชุม ได้แก่ การวางแผนจัดการท่องเที่ยว วิธีการต้อนรับนักท่องเที่ยว จำนวนนักท่องเที่ยว การวางแผนโปรแกรมการท่องเที่ยว มีการแบ่งหน้าที่ตามความถนัดของแต่ละคน ณ บ้านเลขที่ 31 หมู่ที่ 8 บ้านตะไละ ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา

วันที่ 3 มกราคม 2549 เวลา 22.30 น. กิจกรรม เวทีสรุปผลที่ได้จากการทดลองจัดการการท่องเที่ยว ซึ่งสมาชิกกลุ่มร่วมกันแสดงความคิดเห็นของกิจกรรมครั้งนี้ และร่วมกันหาวิธีการปรับเปลี่ยนรูปแบบกิจกรรมให้เหมาะสมกับชุมชน ณ ที่ทำการผู้ใหญ่บ้านบ้านตะไล๊ะ หมู่ที่ 8 บ้านตะไล๊ะ ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา

วันที่ 19 มีนาคม 2549 เวลา 16.00 น. แกนนำกลุ่มการท่องเที่ยวร่วมกันเตรียมพื้นที่เพื่อรองรับการทดลองจัดการการท่องเที่ยว ครั้งที่ 2 บริเวณน้ำตกโตนลูหมุนและบริเวณอ่างเก็บน้ำ ณ บริเวณน้ำตกโตนลูหมุน

วันที่ 7 มิถุนายน 2549 เวลา 22.00 น. จัดประชุมเตรียมความพร้อมการทดลองจัดการการท่องเที่ยว ครั้งที่ 2 ซึ่งจะจัดขึ้นในวันเสาร์ที่ 10 มิถุนายน 2549 มีการเสนอประเด็นเพิ่มเติม เช่น กฎสำหรับนักท่องเที่ยว สิ่งให้นักท่องเที่ยวต้องเตรียม เป็นต้น ณ บ้านเลขที่ 31 หมู่ที่ 8 บ้านตะไล๊ะ ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา

วันที่ 18 มิถุนายน 2549 เวลา 22.30 น. กิจกรรม เวทีสรุปผลที่ได้จากการทดลองจัดการท่องเที่ยว ครั้งที่ 2 ซึ่งสมาชิกกลุ่มร่วมกันแสดงความคิดเห็นของกิจกรรมครั้งนี้ ซึ่งได้นำเอาข้อผิดพลาด ครั้งที่ 1 มาปรับปรุงแก้ไขแต่สมาชิกก็พอใจกับการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นแล้วแต่ก็ยังหาข้อปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้นเรื่อยๆ ต่อไป ณ ที่ทำการผู้ใหญ่บ้านบ้านตะไล๊ะ หมู่ที่ 8 บ้านตะไล๊ะ ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา

วันที่ 9 สิงหาคม 2549 เวลา 22.00 น. ประชุมเตรียมความพร้อมในการศึกษาดูงาน ซึ่งจะจัดกิจกรรมดูงานกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเกาะยอ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ในวันที่ 22 สิงหาคม 2549 มีสมาชิกกลุ่มการท่องเที่ยวดูงานจำนวน 20 คน โดยให้ผู้ศึกษาดูงานร่วมกันเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นการศึกษาดูงาน ซึ่งนายก่อริก หากมุสา รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลปาดังเบซาร์ เข้ามาชี้แจงในเรื่องของงบประมาณค่าใช้จ่าย ยานพาหนะ และกำหนดการในการเดินทางศึกษาดูงานครั้งนี้ ณ บ้านเลขที่ 31 หมู่ที่ 8 บ้านตะไล๊ะ ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา

วันที่ 29 สิงหาคม 2549 เวลา 14.00 น. ประชุมสรุปผลที่ได้จากการศึกษาดูงาน โดยผู้เข้าร่วมประชุมเป็นผู้ที่ไปศึกษาดูงานการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเกาะยอ เพื่อรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการศึกษาดูงาน รวมทั้งให้ผู้ศึกษาดูงานแต่ละคนเล่าประสบการณ์ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นการนำเสนอโดยเจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะยอ เป็นผู้อธิบายและแนะนำไปยังจุดเยี่ยมชมต่างๆ เพราะเป็นกิจกรรมที่จัดโดยองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะยอ และนำสิ่งที่ได้ดูงานมาใน

เรื่องของการเกษตรซึ่งสามารถนำมาปรับใช้กับตนเองและชุมชน สามารถที่จะนำมาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์กับการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านตะไละ ณ ที่ทำการกิจกรรมกลุ่มบ้านตะไละ

วันที่ 16 ธันวาคม 2549 เวลา 21.00 น. ร่วมแลกเปลี่ยนแนวความคิดการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวบ้านตะไละ มีกิจกรรมเพิ่มขึ้นนอกจากการเดินศึกษาธรรมชาติ นั่งเรือชมธรรมชาติ บริเวณอ่างเก็บน้ำแล้ว นอกจากนั้นยังมีกิจกรรมตกปลาบริเวณสระตกปลาของเก่าแก่อันซึ่งจัดขึ้นให้กับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยว พร้อมทั้งจัดที่พักให้บริการกับนักท่องเที่ยวอีกด้วย

วันที่ 20 มกราคม 2550 เวลา 22.00 น. สมาชิกกลุ่มพูดคุยถึงการเข้ามาของนักท่องเที่ยวซึ่งส่วนใหญ่เข้ามาเที่ยวในลักษณะไปกลับในหนึ่งวัน โดยไม่ได้ติดต่อผ่านทางกลุ่มการท่องเที่ยวบ้านตะไละ สมาชิกกลุ่มการท่องเที่ยวก็ช่วยดูแลความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาบริเวณน้ำตกโตนลูหมุนและบริเวณอ่างเก็บน้ำ เพื่อจะได้มีนักท่องเที่ยวเข้ามาเรื่อยๆ และร่วมกันดูแลป่าไม้บริเวณน้ำตกอีกทางหนึ่ง ซึ่งทางกลุ่มจัดกิจกรรมนี้ขึ้นมาเพื่อช่วยกันดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมของชุมชนเท่านั้น โดยเอากิจกรรมการท่องเที่ยวเข้ามาช่วยให้เป็นการทำงานร่วมกันของชุมชน และช่วยให้เด็กในชุมชนเข้ามาทำกิจกรรมด้วยกัน คือ ปลูกป่า เก็บขยะดูแลรักษาความสะอาดของชุมชน ปลูกฝังจิตสำนึกให้เด็กๆ ช่วยกันดูแลชุมชนของตนเอง ณ บ้านเลขที่ 31 หมู่ที่ 8 บ้านตะไละ ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา

การจัดเวทีชาวบ้านเป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นอย่างสม่ำเสมอในชุมชนบ้านตะไละ ซึ่งจะสร้างความเข้มแข็งให้กับการจัดการการท่องเที่ยว โดยสมาชิกในหมู่บ้านร่วมดำเนินกิจกรรมไปพร้อมๆ กัน การทำงานของชุมชนบ้านตะไละจึงสามารถดำเนินไปได้จนกระทั่งทุกวันนี้ และอนาคตก็คาดว่าจะสามารถที่จะพัฒนาต่อไปได้อีก

4. การทดลองการจัดการการท่องเที่ยว

หลังจากได้รับการอบรม การไปศึกษาดูงาน และการจัดเวทีชาวบ้านแล้ว ทำให้ชาวบ้านตะไละได้ประสบการณ์และได้เรียนรู้รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวที่หลากหลายมาแล้ว ชุมชนบ้านตะไละจึงเห็นควรทดลองการจัดการการท่องเที่ยว ซึ่งการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านตะไละ แบ่งได้เป็น 2 ระยะ คือ ระยะเริ่มต้น (ปี พ.ศ. 2547-2548) และระยะปัจจุบัน (ปี พ.ศ. 2549 -ปัจจุบัน)

4.1 ระยะเริ่มต้น เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547-2548 ซึ่งเป็นระยะเริ่มต้นการก่อตั้งกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การมาท่องเที่ยวในระยะแรกนักท่องเที่ยวจะมาคนเดียวหรือมาเป็นกลุ่มก็ได้ โดยไม่ต้องมาติดต่อหรือประสานงานใดๆ กับชุมชน แต่เส้นทางยังคงมีอุปสรรคอยู่มาก

เนื่องจากยังไม่ได้รับการพัฒนาเท่าที่ควรทั้งทางด้านเส้นทางคมนาคมและธรรมชาติที่สวยงาม เนื่องจากกำลังรอการสำรวจเส้นทางอย่างเป็นทางการอยู่

ภาพประกอบ 15 การทดลองการจัดการการท่องเที่ยวครั้งแรกบริเวณน้ำตกโตนลูหมุน หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา (ถ่ายเมื่อวันที่ 12 เมษายน พ.ศ. 2548)

จากการสังเกตพบว่า ก่อนจัดการการท่องเที่ยวกลุ่มการท่องเที่ยวมีการวางแผนเส้นทาง การท่องเที่ยว การเขียนแผนที่และกำหนดจุดพักตามเส้นทางการเดินทางไปสู่น้ำตกโตนลูหมุน มีการสำรวจเส้นทางอย่างเป็นทางการ เพื่อความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว ซึ่งการจัดการการท่องเที่ยวครั้งแรกได้ดำเนินการเมื่อวันที่ 12-13 เมษายน 2548 การจัดการการท่องเที่ยวในครั้งนั้นสร้างความตื่นตัวให้กับภาคีที่เกี่ยวข้อง ที่มีนักท่องเที่ยวเข้ามาในลักษณะที่ต้องการการเรียนรู้จากกลุ่มการท่องเที่ยว การเตรียมความพร้อมต้องการให้นักท่องเที่ยวประทับใจ กลุ่มแม่บ้านเข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมด้วย โดยการจัดเตรียมอาหารสำหรับนักท่องเที่ยว เมื่อนักท่องเที่ยวเข้ามา สมาชิกกลุ่มไม่กล้าพูดคุย ไม่กล้าอธิบายมากนัก เมื่อสอบถามได้คำตอบคือ รู้สึกนักท่องเที่ยวเป็นผู้มีความรู้ ไม่กล้าบอกเล่ากลัวพูดผิด คิดว่านักท่องเที่ยวรู้แล้ว เลยเดินนำอย่างเดียว ในด้านความปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยว เพราะเส้นทางยังเป็นธรรมชาติมากการขึ้น-ลง บางเส้นทางต้องมีการช่วยเหลือกัน แต่สมาชิกกลุ่มไม่กล้าเพราะนักท่องเที่ยวเป็นผู้หญิง ทั้งที่นักท่องเที่ยวบอกว่ารออยู่ว่าสมาชิกกลุ่มจะทำอย่างไร และได้นำมาพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

สำหรับเส้นทางการท่องเที่ยวบริเวณน้ำตกโตนลูหมุน มีเส้นทางน้ำสายประวัติศาสตร์ซึ่งทหารญี่ปุ่น ได้สร้างขึ้น และยังใช้งานได้อยู่เป็นเส้นทางน้ำที่ใช้หล่อเลี้ยงป่าไม้บริเวณน้ำตกและชุมชน และบริเวณอ่างเก็บน้ำ ซึ่งเชื่อมต่อกับเส้นทางน้ำตกโตนลูหมุนเป็นเส้นทางที่เป็นธรรมชาติมีต้นไม้ใหญ่ใหญ่มากมาย ยังเป็นป่าที่สมบูรณ์ ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นสำหรับนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี หลังจากการเดินทางชมธรรมชาติที่สมบูรณ์แล้ว มีกิจกรรมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันเป็นเวทีที่นักท่องเที่ยวร่วมพูดคุยเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการจัดการการท่องเที่ยวครั้งนี้ เพื่อกลุ่มจะได้นำมาปรับปรุงสำหรับครั้งต่อไป การทดลองจัดการการท่องเที่ยวครั้งแรกประสบปัญหาหลายๆ ด้าน โดยเฉพาะความไม่พร้อม การไม่กล้าแสดงออกของชาวบ้านที่เป็นภาคีภาคีมือใหม่ และยังคงต้องปรับปรุงอีกหลายประการก่อนที่จะจัดการการท่องเที่ยวในครั้งต่อไป

ภาพประกอบ 16 กลุ่มนักท่องเที่ยวร่วมเดินทางในการจัดการการท่องเที่ยวครั้งแรก บริเวณน้ำตกโตนลูหมุน หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา (ถ่ายเมื่อวันที่ 12 เมษายน พ.ศ. 2548)

จันทิมา ดุลเภา¹ เกษรา สุขประกอบ² อติษฐ สรรเกียรติกุล³ ลำลี บุรณะกุล⁴ และ สมพร จันทรศิริ⁵ เป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่เข้าไปท่องเที่ยวพร้อมกับการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านตะไล้ครั้งแรก ได้กล่าวไว้สอดคล้องกัน สรุปได้ว่า การจัดการการท่องเที่ยวครั้งนี้รู้สึกประทับใจและมีความอบอุ่นมาก ชาวบ้านให้การต้อนรับเป็นอย่างดี มีความเป็นกันเอง ทำให้รู้สึกมั่นใจและปลอดภัยขณะเดินทาง ธรรมชาติที่นี้ยังมีความบริสุทธิ์และสวยงามอยู่มาก แต่สิ่งที่ควรปรับปรุงคือควรมีการจัดการที่ดีและมีความพร้อมมากกว่านี้อีก เช่น คนนำเที่ยวควรมีความมั่นใจในการบริการนักท่องเที่ยวและนำเสนอข้อมูล ความรู้ เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว และควรปรับปรุงเส้นทางเดินและควรมีจุดพักเป็นระยะๆ

4.2 ระยะเวลาปัจจุบัน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2549 - ปัจจุบัน หลังการอบรม การไปศึกษาดูงาน และการทดลองการจัดการการท่องเที่ยวในครั้งแรกแล้ว กลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มีการกลับมาปรึกษาหารือและวางแผนการทำงานใหม่เพื่อปรับปรุง วันที่ 10 มิถุนายน 2549 เป็นการทบทวนกิจกรรมการทดลองจัดการท่องเที่ยว ซึ่งจัดเป็นครั้งที่ 2 ซึ่งทางสมาชิกกลุ่มทำได้ดีมาก การเตรียมความพร้อม การพูดคุย การช่วยเหลือ เป็นกันเองกับนักท่องเที่ยว จุดที่ต้องปรับปรุงสามารถนำมาปรับปรุง และมีกิจกรรมระหว่างเส้นทางนำเสนอจุดที่น่าสนใจของแหล่ง

¹จันทิมา ดุลเภา เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ฐิตานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 64 หมู่ที่ 3 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 13 พฤศจิกายน พ.ศ. 2548.

²เกษรา สุขประกอบ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ฐิตานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 64 หมู่ที่ 3 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 13 พฤศจิกายน พ.ศ. 2548.

³อติษฐ สรรเกียรติกุล เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ฐิตานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 64 หมู่ที่ 3 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 13 พฤศจิกายน พ.ศ. 2548.

⁴ลำลี บุรณะกุล เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ฐิตานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 64 หมู่ที่ 3 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 13 พฤศจิกายน พ.ศ. 2548.

⁵สมพร จันทรศิริ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ฐิตานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 64 หมู่ที่ 3 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 13 พฤศจิกายน พ.ศ. 2548.

ท่องเที่ยว ทำให้กิจกรรมการท่องเที่ยวครั้งนี้ประสบความสำเร็จเป็นที่พอใจให้กับนักท่องเที่ยว แต่มีจุดที่นักท่องเที่ยวได้เสนอให้กับทางกลุ่ม คือ เส้นทางการเดินทางศึกษาธรรมชาติ บางจุดควรปรับปรุง เพื่อความปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยว ซึ่งไม่เคยชินกับการเดินที่ลำบากมากนัก ควรมีราวบันไดให้นักท่องเที่ยวช่วยจับพยุงตัวเองเวลาเดินบ้างเป็นบางจุด ซึ่งทางแกนนำของกลุ่มรับฟังและรับปากว่าจะกลับไปปรับปรุงแก้ไข สิ่งที่สร้างความประทับใจให้นักท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก คือ การที่ลูกหลานสมาชิกกลุ่มเข้ามาร่วมกิจกรรมเดินศึกษาธรรมชาติด้วย และเด็กสามารถบอกเล่า พูดคุยเกี่ยวกับเรื่องของป่าของชุมชนได้ ทำให้เห็นถึงความตั้งใจที่ทางกลุ่มต้องการให้เด็ก ๆ ร่วมทำกิจกรรม และปลูกฝังให้เด็กรักบ้าน รักป่า รักชุมชน เป็นสิ่งที่ดีที่เกิดขึ้นในชุมชนบ้านตะโล๊ะ ซึ่งเห็นได้จากกิจกรรมในครั้งนี้

กิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นเหมือนบทเรียนอย่างหนึ่งของชุมชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน ชุมชนบ้านตะโล๊ะได้เรียนรู้การจัดการค่อนข้างมากในการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชน ไม่ว่าจะเป็นการจัดการกับนักท่องเที่ยว ชุมชน และทรัพยากร เพื่อพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชน

ในด้านการปรับปรุงสาธารณูปโภคนั้นปัจจุบันองค์การบริหารส่วนตำบลป่าดงเบขาร์ ได้เข้ามาปรับปรุงการสาธารณูปโภคหลายๆ อย่างให้ เช่น การบริการน้ำประปา การทำถนนลาดยางเข้าไปในหมู่บ้าน ทำให้การเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวสะดวกขึ้น รวมถึงการปรับปรุงรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวที่มีแบบเข้าไปเย็นกลับ และพักค้างคืน การมาเที่ยวเป็นกลุ่มหรือการเข้ามาเพื่อการอบรม สามารถเข้ามาติดต่อประสานงานกับกลุ่มการท่องเที่ยวได้ และกลุ่มการท่องเที่ยวจะส่งเจ้าหน้าที่ มัคคุเทศก์ที่เป็นชาวบ้านคอยเป็นผู้นำทาง หลังการท่องเที่ยวก็จะนำป๊อชมกลุ่มองค์กรต่างๆ ที่อยู่ใกล้เคียงตามความเหมาะสมของเวลาและโอกาส ส่วนเรื่องอาหารสำหรับนักท่องเที่ยวจะมีกลุ่มแม่บ้านของกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์คอยให้บริการ ซึ่งเป็นแม่บ้านชาวมุสลิม

รูปแบบการท่องเที่ยวมี 2 รูปแบบ คือ การท่องเที่ยวแบบเข้าไป-เย็นกลับ และการท่องเที่ยวแบบพักค้างคืน การท่องเที่ยวแต่ละประเภทมีกำหนดการท่องเที่ยวดังนี้

1. การท่องเที่ยวแบบเข้าไป-เย็นกลับ มีรูปแบบการท่องเที่ยวดังนี้

เวลา 10.00 น. เดินทางถึงบ้านตะโล๊ะ นักท่องเที่ยวรวมกลุ่มกันที่ทำการกิจกรรมกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ต้อนรับด้วยน้ำมะพร้าวจากสวน สมาชิกกลุ่มแนะนำแหล่งท่องเที่ยวและนำเสนอกิจกรรมการท่องเที่ยวพร้อมทั้งเก็บสัมภาระเข้าที่พัก

เวลา 10.30 น. แบ่งกลุ่มนักท่องเที่ยวออกเป็น 2 กลุ่ม เพื่อให้สมาชิกกลุ่มการท่องเที่ยวสามารถรับผิตชอบและดูแลนักท่องเที่ยวได้อย่างทั่วถึง

เวลา 12.30 น. หยุดพักรับประทานอาหารกลางวัน บริเวณโตนลาด ชั้นที่ 3 ของน้ำตกโตนลูหมุนพร้อมทั้งพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันระหว่างนักท่องเที่ยวกับสมาชิกกลุ่มสำหรับเตรียมความพร้อมก่อนที่จะเดินทางต่อในช่วงบ่าย

เวลา 14.00 น. เดินลงตามเส้นทางสายน้ำประวัติศาสตร์ สมาชิกกลุ่มจะได้รับความรู้เกี่ยวกับความเป็นมาของสายน้ำประวัติศาสตร์ เรื่องราวของต้นไม้ใหญ่ สัตว์ป่า และการเดินป่าจากมัคคุเทศก์ประจำท้องถิ่น

เวลา 16.00 น. เที่ยวชมบริเวณอ่างเก็บน้ำ และสวนมะพร้าวที่อยู่ใกล้ๆ นักท่องเที่ยวจะได้หยุดพัก และดื่มน้ำมะพร้าวอ่อนซึ่งสามารถเลือกเก็บได้จากต้น

เวลา 17.00 น. พักผ่อนบริเวณสระตกปลา และร่วมพูดคุยแสดงความคิดเห็น

เวลา 18.30 น. เดินทางกลับ

การท่องเที่ยวแบบเช้าไป - เย็นกลับ นักท่องเที่ยวสามารถมาท่องเที่ยวด้วยตนเองหรือมาติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของกลุ่มการท่องเที่ยวได้ ซึ่งจะมีมัคคุเทศก์คอยให้บริการ

2. การท่องเที่ยวแบบพักค้างคืน มีรูปแบบการท่องเที่ยวดังนี้

กำหนดการท่องเที่ยววันที่ 1

เวลา 09.30 น. เดินทางถึงบ้านตะไล้ะ นักท่องเที่ยวพร้อมกันที่ทำการกิจกรรมกลุ่ม ฟังการบรรยายเส้นทางการเดินทางบริเวณน้ำตกโตนลูหมุน สายน้ำประวัติศาสตร์ และบริเวณอ่างเก็บน้ำ พร้อมทั้งทำความรู้จักกับสมาชิกกลุ่มการท่องเที่ยว

เวลา 10.00 น. เก็บสัมภาระเข้าที่พัก

เวลา 10.30 น. แบ่งกลุ่มนักท่องเที่ยวออกเป็น 2 กลุ่ม เพื่อให้สมาชิกกลุ่มการท่องเที่ยวสามารถรับผิตชอบและดูแลนักท่องเที่ยวได้อย่างทั่วถึง ระหว่างเดินทางชมธรรมชาติ

เวลา 12.00 น. หยุดพักรับประทานอาหารกลางวัน บริเวณโตนลาด ชั้นที่ 3 ของน้ำตกโตนลูหมุน

เวลา 13.30 น. ศึกษาธรรมชาติตามเส้นทาง พร้อมทั้งฟังการบอกเล่าเรื่องราวของสายน้ำประวัติศาสตร์ และต้นไม้ใหญ่ระหว่างเส้นทาง

เวลา 16.00 น. เที่ยวชมบริเวณอ่างเก็บน้ำ และสวนมะพร้าวที่อยู่ใกล้ๆ นักท่องเที่ยวจะได้หยุดพักผ่อนและดื่มน้ำมะพร้าวอ่อนซึ่งสามารถเลือกเก็บได้จากต้น จากนั้นจึงกลับที่พัก

เวลา 16.30 น. ถึงที่พัก ชมสวนสมรม นักท่องเที่ยวสามารถเก็บและกินผลไม้จากต้นได้

เวลา 18.30 น. รับประทานอาหารเย็น และร่วมแลกเปลี่ยนพุดคุยเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ

เวลา 20.30 น. พักผ่อนตามอัธยาศัย

กำหนดการท่องเที่ยววันที่ 2

เวลา 08.00 น. รับประทานอาหารเช้า ข้าวต้ม โรตีสี ชาร้อน จากบ้าน 4 แยก

เวลา 09.30 น. แวะเที่ยวชมวัดเขารูปช้าง และกลุ่มกะลามะพร้าว เพื่อซื้อของฝาก

เวลา 11.00 น. เดินทางกลับ

ภาพประกอบ 17 แผนที่เส้นทางน้ำตกโดนลูหมุน

(ที่มา : กลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านตะไละ)

ภาพประกอบ 18 ห้องพักบริเวณอ่างเก็บน้ำ หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา
จังหวัดสงขลา (ถ่ายเมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน พ.ศ. 2548)

จากการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ตั้งแต่การอบรมเชิงปฏิบัติการ การไปศึกษาดูงาน การจัดเวทีชาวบ้าน และการทดลองการจัดการการท่องเที่ยว ล้วนเป็น ประสบการณ์ให้กับสมาชิกกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของบ้านตะไล้เป็นอย่างมาก แต่การเรียนรู้เพียงอย่างเดียวไม่สามารถที่จะดำเนินการใดๆ ได้อย่างราบรื่น หากปราศจาก ประสบการณ์การทำงาน การลงมือทดลอง เพื่อความเหมาะสมของชุมชนและความลง ตัวอย่างพอดีที่สุด การจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชนบ้านตะไล้ชาวบ้านยังคงต้อง เรียนรู้และปรับปรุงอีกหลายด้าน เพื่อสร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยวและสร้างความพึงพอใจให้กับชาวบ้านเองไปพร้อมๆ กัน

ผลกระทบจากการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยว

กลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชนบ้านตะโล๊ะ ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเตาะ จังหวัดสงขลา เป็นกลุ่มการท่องเที่ยวที่ก่อตั้งขึ้นมาประมาณ 4 ปี โดยเริ่มจัดตั้งตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 ซึ่งเป็นระยะเวลาที่ไม่ยาวนาน การดำเนินงานอยู่ในระยะการปูพื้นฐานการทำงาน มีการอบรมให้ความรู้แก่สมาชิกในกลุ่ม การศึกษาดูงาน และการทดลองการจัดการการท่องเที่ยว ทุกอย่างล้วนได้รับความร่วมมือที่ดีจากสมาชิกในกลุ่ม การทำงานมีการประเมินผลงานทุกครั้งและพยายามปรับปรุงรูปแบบการปฏิบัติงานอย่างเป็นรูปธรรมมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น โดยได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่าย ทั้งหน่วยงานของรัฐคือองค์การบริหารส่วนตำบลปาดังเบซาร์และประชาชนในหมู่บ้านและมีการพัฒนากระบวนการจัดกิจกรรมขององค์กรเป็นระยะตามกระบวนการต่างๆ ส่งผลให้กลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านตะโล๊ะสามารถดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ตลอดมา จนทำให้เกิดผลดีต่อกลุ่มและเริ่มเป็นที่รู้จักของชุมชนใกล้เคียง ทั้งนักท่องเที่ยวในประเทศและต่างประเทศ การจัดกิจกรรมของกลุ่มก่อให้เกิดผลกระทบหลายลักษณะทั้งทางตรงและทางอ้อม การศึกษาผลกระทบจากการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านตะโล๊ะ ปรากฏว่า เกิดผลกระทบใน 3 ด้าน ได้แก่ ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ ผลกระทบด้านสังคมและวัฒนธรรม และผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ

ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ คือ ผลที่เกิดจากการเรียนรู้จากการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านตะโล๊ะ ที่ส่งผลต่อชุมชนทั้งทางตรงและทางอ้อม ผลจากการศึกษาการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนดังกล่าว ด้านเศรษฐกิจ ปรากฏว่า สมาชิกในชุมชนรู้จักสร้างอาชีพเสริมให้แก่ตนเองและครอบครัว และชุมชนมีกองทุนในการพัฒนาหมู่บ้าน ผลการศึกษาปรากฏดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1. สมาชิกในชุมชนรู้จักสร้างอาชีพเสริมให้แก่ตนเองและครอบครัว

จากการศึกษาผลกระทบการศึกษาการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านตะโล๊ะ ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเตาะ จังหวัดสงขลา ด้านสมาชิกในชุมชนรู้จักสร้างอาชีพเสริมให้แก่ตนเองและครอบครัว ปรากฏว่า เมื่อมีการดำเนินกิจกรรมการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านตะโล๊ะขึ้น ทำให้สมาชิกในหมู่บ้านรู้จักสร้างอาชีพเสริมเป็น 2 รูปแบบ คือ อาชีพเสริมของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรในชุมชน และอาชีพเสริมเกี่ยวกับการบริการนักท่องเที่ยว

การจัดการการท่องเที่ยวมีส่วนส่งผลต่อกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรที่มีการดำเนินการอยู่ก่อนแล้ว เช่น กลุ่มกะลามะพร้าว กลุ่มทำยาสระผม กลุ่มสมุนไพร เป็นต้น ดังที่ หมาน หลงหลี¹ ได้กล่าวถึงกลุ่มเกษตรกรที่ตั้งอยู่ในชุมชน สรุปได้ว่า กลุ่มเกษตรกรตั้งขึ้นมาเพื่อเป็นการสร้างอาชีพเสริมให้แก่สมาชิกในชุมชน โดยใช้วัตถุดิบหลายอย่างที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาแปรรูปเป็นสินค้าต่างๆ เช่น กะลามะพร้าว ไข่เป็ด สมุนไพร เป็นต้น เมื่อเกิดกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ขึ้นมา ทำให้มีนักท่องเที่ยวจากหลากหลายที่เข้ามาเที่ยวชมในแหล่งท่องเที่ยว แล้วก็มีส่วนทำให้นักท่องเที่ยวได้เข้ามาเที่ยวชมกลุ่มต่างๆ ด้วย จึงเป็นการสร้างอาชีพเสริมให้แก่สมาชิกในกลุ่มและก่อให้เกิดรายได้เพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ สรายุทธ หมายทองอ่อน² ได้กล่าวถึงกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรไว้สรุปได้ว่า การเปิดการท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวชมธรรมชาติในหมู่บ้าน เมื่อนักท่องเที่ยวเที่ยวชมธรรมชาติแล้ว นักท่องเที่ยวที่มีเวลาเหลือก็จะเดินทางเข้ามาเที่ยวชมกลุ่มต่างๆ ซึ่งเป็นผลพลวงได้อีกทางหนึ่ง ทำให้อาชีพเสริมของสมาชิกในชุมชนเป็นที่รู้จักและแพร่หลายยิ่งขึ้น และในอนาคตหากมีนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวมากขึ้น มีการจัดการการท่องเที่ยวที่เป็นระบบมากขึ้น การผลิตของเหลือใช้หรือการนำวัตถุดิบที่มีอยู่ในชุมชนมาแปรรูปเป็นสินค้า จะเป็นอาชีพเสริมที่จะสร้างรายได้ให้กับสมาชิกในชุมชนได้อีกทางหนึ่ง นอกเหนือไปจากการส่งไปขายตามร้านค้าต่างๆ ที่มีการส่งไปขายอยู่แล้ว

จากการสังเกตตั้งแต่มีการก่อตั้งกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ขึ้นมา มีนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวชมธรรมชาติมากกว่าแต่ก่อน การค้าขายตามร้านขายของก็ขายดีขึ้น นักท่องเที่ยวนิยมเข้ามาซื้อของทั้งอาหารและเครื่องดื่ม ส่วนกลุ่มเกษตรกรอื่นๆ เช่น กลุ่มกะลามะพร้าว ที่มีอยู่แล้วก็เกิดผลพลอยได้ขึ้น เพราะเมื่อนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวชมธรรมชาติแล้วมีเวลาเหลือก็แวะมาเยี่ยมกลุ่มกะลามะพร้าว บางคนก็ซื้อติดไม้ติดมือกลับไป ทำให้กลุ่มมีอาชีพเสริม สร้างรายได้ให้ครอบครัว สมาชิกในหมู่บ้านก็ไม่ว่างงาน และไม่ปล่อยให้เวลาสูญเสียไปโดยเปล่าประโยชน์ เพราะหลังจากกรีดยางและขายน้ำยางเสร็จแล้วก็ใช้เวลาเหลืออีกประมาณครึ่งวันบ่าย สมาชิกในกลุ่มก็จะเข้ามาช่วยกันทำอาชีพเสริมที่กลุ่ม กลุ่มเกษตรกรอื่นๆ ที่ผลิตสินค้าอุปโภค บริโภค เพื่อ

¹หมาน หลงหลี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ฐิตานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 31/7 หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2549.

²สรายุทธ หมายทองอ่อน เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ฐิตานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 33/8 หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2549.

จำหน่าย เช่น กลุ่มผลิตไข่เค็ม ซึ่งได้ไข่มาจากกลุ่มเลี้ยงเป็ด เป็นกลุ่มที่ตั้งขึ้นมาหลังสุดแต่มีรายการผลิตที่เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งนั่นก็เป็นผลพวงจากการมีนักท่องเที่ยวเข้ามาในหมู่บ้านเช่นกัน นอกจากนั้นก็จะมีกลุ่มสมุนไพร กลุ่มปลูกผักปลอดสารพิษ เป็นต้น ถึงแม้นักท่องเที่ยวจะไม่ซื้อสินค้า แต่การที่นักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวชมก็เป็นการสร้างโอกาสอีกหลายๆ อย่างที่จะตามมาในอนาคต เช่น เมื่อกลุ่มเป็นที่รู้จักมากขึ้น คนก็จะรู้จักสินค้ามากขึ้น และสินค้าก็จะขายได้ต่อไปในอนาคต สมาชิกในชุมชนก็จะมีอาชีพเสริมที่มั่นคง ซึ่งอาชีพเสริมเหล่านี้ก็สามารถทำได้หลังจากเสร็จจากอาชีพหลักคือกรีดยาง สร้างรายได้ให้กับครอบครัวอีกทางหนึ่ง

อาชีพเสริมที่เกี่ยวกับการบริการ ได้แก่ มัคคุเทศก์ เพราะการท่องเที่ยวในรูปแบบนี้นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวชมย่อมต้องการผู้ที่คอยให้คำแนะนำ ให้ความรู้ต่างๆ และผู้ที่คอยแนะนำนักท่องเที่ยวที่มีอยู่ในขณะนี้ ก็คือชาวบ้านในกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ซึ่งเป็นผู้ที่มีภูมิความรู้มากที่สุด เมื่อนักท่องเที่ยวเข้ามาแต่ละคนก็จะแบ่งหน้าที่กันว่าใครจะเป็นผู้นำเที่ยวในครั้งนี้ ซึ่งการเป็นมัคคุเทศก์ก็นำเที่ยวก็เป็นอาชีพเสริมอีกอย่างหนึ่งทำให้ชาวบ้านมีงานทำ และทำประโยชน์ให้กับกลุ่ม ซึ่งต่อไปในอนาคตจะมีการพัฒนาและปรับปรุงผู้นำเที่ยวให้ดีขึ้นกว่าเดิม

ส่วนการบริการอื่นๆ ได้ดำเนินการตามความเหมาะสมกับเวลาโดยสมาชิกของชุมชนบ้านตะเลีะประกอบอาชีพการเกษตร ทำสวนยางพารา สวนผลไม้ จะมีเวลาว่างในช่วงบ่าย เมื่อมีกิจกรรมการท่องเที่ยวเกิดขึ้นในชุมชน ทำให้สมาชิกใช้เวลาว่างในช่วงบ่ายของทุกวันช่วยกันดูแลป่าไม้บริเวณน้ำตก ปรับปรุงเส้นทางเดินบริเวณน้ำตกโดนลูมุนและเส้นทางน้ำ บางกลุ่มมีการสร้างรายได้ด้วยการขายสินค้าของชุมชน ขายอาหารว่างให้กับนักท่องเที่ยว เป็นการเพิ่มรายได้ให้กับสมาชิกของชุมชนอีกทางหนึ่งด้วย โดยกิจกรรมต่อไปจะจัดซุ้มขายสินค้าของสมาชิกชุมชนขึ้นบริเวณอ่างเก็บน้ำและบริเวณสระตกปลา ปัจจุบันนี้สมาชิกต่างคนต่างขาย กระจุกกระจายกัน ทำให้ไม่สะดวกกับนักท่องเที่ยว หากมีการกำหนดจุดขายและมีสินค้าหลากหลายเป็นสินค้าจากชุมชนเอง ด้านอาหารนอกจากขนมขบเคี้ยว เครื่องดื่มอาหารว่างแล้ว ก็จะมีร้านอาหารตามสั่งสำหรับนักท่องเที่ยวอีกด้วย เพื่อจะได้เป็นศูนย์รวมให้บริการแก่นักท่องเที่ยว ซึ่งขณะนี้กำลังดำเนินการอยู่

การจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านตะเลีะไม่ได้จัดขึ้นเพื่อเชิงธุรกิจ แต่เป็นการจัดการการท่องเที่ยวเพื่อสร้างความเข้าใจ และการเรียนรู้ของนักท่องเที่ยวกับชุมชน และนักท่องเที่ยวกับธรรมชาติเป็นสำคัญ

ภาพประกอบ 19 การประกอบอาชีพทอดกปลา อาชีพเสริมที่เกิดขึ้นตามกระแสการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชนบ้านตะไละ หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา (ถ่ายเมื่อวันที่ 21 ตุลาคม พ.ศ. 2549)

ส่วนอีกด้านคือการบริการด้านรีสอร์ทหรือที่พัก โดยมีนายทุนเอกชนมาเปิดบริการตามกระแสการท่องเที่ยว ความต้องการที่หลากหลายของนักท่องเที่ยว ทำให้เกิดการสร้างที่พักในรูปแบบของรีสอร์ทต้อนรับนักท่องเที่ยว ซึ่งนับเป็นการเปลี่ยนแปลงที่ทำให้เห็นการปรับเปลี่ยนวิถีคิดของชุมชน กระแสทุนภายนอก ที่ดินในชุมชนเริ่มมีมูลค่าเพิ่มขึ้น ทำให้ชุมชนบ้านตะไละเสี่ยงต่อปัญหาเรื่องการสูญเสียการถือครองที่ดินสูง แม้ว่าปัจจุบันจะยังไม่เกิดขึ้นก็ตามแต่ก็มีแนวโน้มว่าจะเกิดขึ้นได้ในอนาคต โดยคนในชุมชนจะขายที่ดินในทำเลที่เหมาะสมให้กับนายทุนเพื่อจัดทำเป็นสถานที่ท่องเที่ยวของเอกชน

การจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านตะไละเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้สมาชิกชุมชนรู้จักสร้างอาชีพเสริมให้แก่ตนเองและครอบครัว เป็นการสร้างรายได้ให้กับสมาชิกในชุมชนทั้งทางตรงและทางอ้อม สร้างสิ่งที่ดีและไม่ดีต่อชุมชน ถึงแม้ว่าปัจจุบันยังไม่เป็นรูปธรรมชัดเจนก็ตาม แต่ก็ส่งผลต่อชุมชนและกลุ่มเกษตรกรต่างๆ ที่มีอยู่แล้วนั่นเอง

1.2 ชุมชนมีกองทุนในการพัฒนาหมู่บ้าน

จากการศึกษาผลกระทบจากการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านตะไละ ตำบล ปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ด้านทำให้ชุมชนมีกองทุนในการพัฒนาหมู่บ้าน ปรากฏว่า กองทุนที่ชุมชนนำมาใช้ในการพัฒนาหมู่บ้านมาจาก 2 ส่วน คือส่วนแรก เป็นกองทุน ที่ได้รับการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบลปาดังเบซาร์ และอีกส่วนเป็นกองทุนที่ได้รับมา จากการจัดการการท่องเที่ยวของกลุ่มนั่นเอง ดังที่ หร่อหิม หมดโสะ¹ ได้กล่าวถึงกองทุนที่ใช้ใน การพัฒนาหมู่บ้าน สรุปได้ว่า จากการที่กลุ่มมีโครงการจัดตั้งกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ขึ้นมา และมีการพัฒนาลงมือทำอย่างต่อเนื่องและจริงจัง ทำให้องค์กรของรัฐมองเห็นความต้องการขั้น พื้นฐานของชุมชนที่จำเป็นต้องใช้เพื่อการพัฒนา ปรับปรุงสาธารณูปโภคต่างๆ ในหมู่บ้านให้ดีขึ้น เพื่อความสะดวกสบายต่อนักท่องเที่ยว ดังนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลปาดังเบซาร์จึงจัดสรร งบประมาณจำนวนหนึ่งให้ชุมชนบ้านตะไละ พัฒนาดนหนทาง ศาลาที่พัก ไฟฟ้า น้ำประปา เป็นต้น เพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว โดยเฉพาะถนนกับไฟฟ้า ปัจจุบันชุมชนบ้าน ตะไละมีการพัฒนาและปรับปรุงชุมชนเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ซึ่งถือว่าเป็นกองทุนที่หน่วยงานของรัฐ ให้การสนับสนุนและมีความสำคัญต่อการพัฒนาเป็นอย่างดี

ในระยะแรกของการจัดการการท่องเที่ยว กลุ่มไม่มีรายได้จากการจัดการการท่องเที่ยว เลย แต่หลังจากการท่องเที่ยวเริ่มเป็นที่รู้จักและแพร่หลายมากขึ้นกลุ่มก็เริ่มมีรายได้ เช่น รายได้ จากการจัดสถานที่สำหรับการอบรม การให้บริการนักท่องเที่ยว การค้าขายอาหาร ซึ่งทำให้กลุ่ม มีรายได้เข้ามา ส่วนงบประมาณที่กำลังสะสมอยู่ในปัจจุบันกลุ่มมีโครงการที่จะนำไปจัดสร้างเป็น บ้านพักสำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการเข้ามาพักค้างคืน ซึ่งปัจจุบันการบริการห้องพักยังเป็นของ เอกชนอยู่ นักท่องเที่ยวสามารถใช้บริการได้ แต่หากกลุ่มได้จัดสร้างที่พักซึ่งเป็นของกลุ่มเอง ก็ จะทำให้การให้บริการนักท่องเที่ยวของกลุ่มครบวงจร และกลุ่มก็จะมีรายได้ที่เป็นของ กลุ่มเอง และสามารถที่จะนำงบประมาณไปพัฒนาสิ่งอื่นๆ ต่อไปได้อีก

การพัฒนาหมู่บ้านให้มีความเจริญก้าวหน้าต้องอาศัยงบประมาณจากหน่วยงานของรัฐ ส่วนหนึ่ง เพื่อการปรับปรุงสาธารณูปโภคของชุมชนให้ดีขึ้น ชุมชนมีความพร้อมความสะดวกที่จะ รองรับนักท่องเที่ยว และหากนักท่องเที่ยวมีปริมาณเพิ่มขึ้น ชุมชนก็มีรายได้ กลุ่มก็มีรายได้ทำให้ กลุ่มสามารถนำงบประมาณซึ่งเป็นรายได้ของกลุ่มเองมาพัฒนาปรับปรุงการท่องเที่ยวให้ครบวงจร

¹หร่อหิม หมดโสะ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ฐิตานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้าน เลขที่ 124/1 หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2549.

โดยจะทำให้การจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านตะโล๊ะมีความเข้มแข็งขึ้น เป็นอิสระในรูปแบบการจัดการมากยิ่งขึ้น และจะก่อให้เกิดกองทุนของชุมชนที่มากขึ้นต่อไปในอนาคต

การพัฒนาชุมชนไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาในด้านใดๆ ก็ตาม ย่อมส่งผลกระทบต่อชุมชนเสมอ โดยสิ่งเหล่านั้นอาจจะเป็นการกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทางสังคมหรือธรรมชาติรอบๆ ตัว ผลกระทบที่ส่งผลด้านเศรษฐกิจเป็นผลสืบเนื่องจากการพัฒนาชุมชน ซึ่งการพัฒนาที่มีส่วนทำให้ครัวเรือนมีอาชีพ มีเครื่องอำนวยความสะดวกต่างๆ นั้นก็หมายถึงครอบครัวมีเศรษฐกิจดี และจะส่งผลให้ชุมชนมีเศรษฐกิจดีตามไปด้วย

2. ผลกระทบด้านสังคมและวัฒนธรรม

ผลการศึกษาผลกระทบจากการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านตะโล๊ะ ด้านสังคมและวัฒนธรรม ปรากฏว่า ทำให้เกิดผลกระทบที่สำคัญ 6 ประการ คือ ทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง ลดความขัดแย้งภายในหมู่บ้าน ชุมชนเกิดความภาคภูมิใจในมรดกวัฒนธรรมของท้องถิ่น เกิดเครือข่ายการดูแลสุขภาพทรัพยากรธรรมชาติ และชาวบ้านรู้จักการพัฒนาค้นหาความรู้ใหม่ๆ ผลการศึกษาปรากฏดังต่อไปนี้

2.1 ทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง

จากการศึกษาผลกระทบจากการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านตะโล๊ะ ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเตาะ จังหวัดสงขลา ด้านทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง ปรากฏว่า จากการที่ชาวบ้านรู้จักการจัดการการท่องเที่ยวในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และได้เข้าร่วมกิจกรรมทั้งการอบรมภายในหมู่บ้าน การศึกษาดูงาน และการอบรมเชิงปฏิบัติการ และเข้าร่วมการทดลองการจัดการการท่องเที่ยวแล้ว เป็นการเปิดโอกาสให้สมาชิกในกลุ่มได้แสดงความคิดเห็น มีการบริหารงานในรูปของคณะกรรมการ มีการปรึกษาหารืออยู่เป็นประจำทำให้สมาชิกในชุมชนเกิดความสนิทสนมกันมากขึ้น จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง ดังที่ หรือหมื่นหอมขึ้น¹ สมาชิกกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ได้กล่าวไว้สรุปได้ว่า ก่อนการก่อตั้งกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ชาวบ้านมีความเป็นอยู่แบบตัวใครตัวมัน ไม่ค่อยได้ปรึกษาหารือกัน เมื่อเสร็จจากภารกิจการทำงานประจำวันแล้วต่างคนต่างก็แยกย้ายไปพักผ่อนที่บ้านของตนเอง จะมีการพบปะปรึกษาหารือกันก็ต่อเมื่อมีกิจกรรมทางศาสนาหรือวันสำคัญ แต่หลังจากมีการก่อตั้ง

¹หรือหมื่น หอมขึ้น เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วิฑูรย์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 33/6 หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเตาะ จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2549.

กลุ่มการท่องเที่ยงทำให้สมาชิกในชุมชนได้มาพบปะกันมากขึ้น ระยะเวลาการเรียกประชุมกลุ่มก็ยังไม่แน่ใจว่าจะสามารถดำเนินกิจกรรมนี้ต่อไปได้หรือไม่ สมาชิกในชุมชนต่างก็ไม่มีประสบการณ์และพื้นที่ต่างๆ ก็ยังไม่มีการพัฒนามากนัก แต่ด้วยการสนับสนุนขององค์การบริหารส่วนตำบลป่าดงเบขาร์ ทั้งด้านการแนะนำ การให้ความรู้ และการนำวิทยากรมาให้การอบรม ทำให้สมาชิกในชุมชนเริ่มมีความรู้ ความเข้าใจ และรู้จักการทำงานอย่างเป็นระบบ ทำให้สมาชิกในชุมชนมีโอกาสพูดคุยกัน มีการปรึกษาหารือกันเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยว รวมไปถึงปัญหาอื่นๆ ก็ จะเรียกประชุมหารือเพื่อแก้ปัญหาด้วยกันก่อนทุกครั้ง จากการให้ความสนใจและได้ปรึกษาหารือกัน ทำให้สมาชิกในชุมชนได้รู้จักกันมากขึ้น ได้ทำกิจกรรมร่วมกัน ร่วมกันแก้ปัญหา ทำให้สมาชิกเกิดความสนิทสนม รู้จักนิสัยใจคอกัน มีปัญหาที่ร่วมกันแก้ปัญหา ส่งผลให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็ง สามารถดำเนินกิจกรรมหลายๆ อย่างได้ด้วยตนเอง รู้จักการแบ่งงานกันทำ มีกระบวนการทำงานที่เป็นของกลุ่มเอง โดยที่ไม่ต้องรออนุญาตของภาครัฐเข้ามาช่วยเหลือเหมือนในระยะแรกของการก่อตั้งกลุ่ม นอกจากนั้นยังส่งผลให้องค์กรอื่นๆ ที่มีอยู่ในท้องถิ่น เช่น กลุ่มกะลามาพร้าว กลุ่มสหกรณ์ออมทรัพย์ กลุ่มผู้เลี้ยงเป็ด กลุ่มทำไข่เค็ม กลุ่มปลูกผักปลอดสารพิษ เป็นต้น ก็มีความเข้มแข็งขึ้นด้วย เริ่มเป็นที่รู้จักของคนต่างพื้นที่ และยังเป็นแบบอย่างแก่ชุมชนอื่นๆ ที่ตั้งอยู่ใกล้เคียง

2.2 ลดความขัดแย้งภายในหมู่บ้าน

จากการศึกษาผลกระทบจากการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านตะโล๊ะ ตำบลป่าดงเบขาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ด้านลดความขัดแย้งภายในหมู่บ้าน ปรากฏว่า จากการร่วมกันคิดร่วมกันทำมีปัญหาใดก็จะร่วมปรึกษาในรูปแบบคณะกรรมการตามที่มีอยู่แล้วของกลุ่ม ดังที่ เย๊ะ เหมหมาน¹ ได้กล่าวไว้สรุปได้ว่า แต่เดิมคนในหมู่บ้านไม่ค่อยมีการคบหาสมาคมกันสักเท่าไร หลังจากมีการจัดตั้งกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ขึ้นมา ทำให้คนในหมู่บ้านได้แสดงความคิดเห็น มีความกล้าแสดงออกมากขึ้น มีความคิดความรู้สึกอย่างไรก็นำเสนอให้กับสมาชิกในชุมชนได้รับรู้ รับทราบ ลดความขัดแย้งหลายอย่างที่อาจเกิดขึ้นได้ภายในชุมชน หรือภายในการจัดกิจกรรมกลุ่ม หรือถ้าหากมีกรณีการไม่พอใจซึ่งกันและกัน ผู้ใหญ่บ้านหรือผู้นำหมู่บ้าน โต๊ะอีหมาม เป็นต้น จะเป็นผู้ไกล่เกลี่ยไม่ให้เกิดปัญหา แต่ส่วนใหญ่ในหมู่บ้านตะโล๊ะไม่ค่อยมีปัญหาหรือความขัดแย้งใดๆ แม้ว่าในชุมชนจะประกอบด้วยสมาชิกทั้งที่นับถือศาสนา

¹เย๊ะ เหมหมาน เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, สิวานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 33/14 หมู่ที่ 8 ตำบลป่าดงเบขาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2549.

อิสลามและศาสนาพุทธ แต่ก็อยู่ร่วมกันฉันพี่น้องมีสัมพันธไมตรี ให้ความเคารพให้เกียรติแก่กัน และมีการร่วมแรงร่วมใจในการทำงานมากกว่าจะสร้างปัญหาให้กับชุมชน และการที่ชุมชนไม่ค่อยเกิดความขัดแย้ง ส่วนหนึ่งนั้นอาจเกิดมาจากการให้ความเคารพซึ่งกันและกัน ซึ่งสมาชิกในชุมชนส่วนใหญ่จะเป็นเครือญาติกัน

การทำกิจกรรมของชุมชนส่งผลให้สมาชิกในชุมชนรู้จักแสดงความคิดเห็น ได้แสดงออกทางด้านความคิด ความรู้สึก การแก้ปัญหาทุกอย่างที่เกิดขึ้นจะมีข้อสรุปโดยมีคณะกรรมการและการตัดสินใจร่วมกัน รวมทั้งการอยู่ร่วมกันระหว่างศาสนิกก็เกิดจากการให้เกียรติและมีความเป็นพี่น้องกัน ทำให้คนในชุมชนเกิดความปรองดอง สามัคคี ลดปัญหาความขัดแย้งภายในหมู่บ้าน

2.3 ชุมชนเกิดความภาคภูมิใจในมรดกวัฒนธรรมของท้องถิ่น

จากการศึกษาผลกระทบจากการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านตะไล๊ะ ตำบลป่าดงเบขาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ด้านชุมชนเกิดความภาคภูมิใจในมรดกวัฒนธรรมของท้องถิ่น ปรากฏว่า มรดกวัฒนธรรมที่สร้างความภาคภูมิใจให้กับชุมชนบ้านตะไล๊ะ แบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ มรดกทางวัฒนธรรมและมรดกทางธรรมชาติ เมื่อชาวบ้านเห็นความสำคัญของการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนแล้ว ชาวบ้านก็เห็นความสำคัญของมรดกวัฒนธรรมของชุมชน ทั้งทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ กระตุ้นให้ชาวบ้านรู้จักการอนุรักษ์วัฒนธรรมและธรรมชาติของท้องถิ่นไว้ ดังที่ เจริญ ทองแดง¹ และ อับดุลอาซิต หะยีสะแลแม² ได้กล่าวไว้สอดคล้องกัน สรุปได้ว่า ก่อนที่จะมีการก่อตั้งกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์คนในชุมชนยังไม่เห็นความสำคัญของท้องถิ่นปล่อยให้ทุกอย่างดำเนินไปตามวิถีการดำเนินชีวิต แต่หลังจากเกิดกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ขึ้นมา สมาชิกในกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ได้รับการอบรมรวมถึงการศึกษาดูงานที่ต่างๆ ทำให้สมาชิกในกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และสมาชิกในชุมชนหลายคนเห็นคุณค่ามรดกวัฒนธรรมของท้องถิ่นจากแบบอย่างที่ได้ไปเห็นมา จากการที่สมาชิกในชุมชนเห็นความสำคัญของท้องถิ่นและต้องการเก็บรักษาสิ่งดีๆ เหล่านั้นไว้ จึงประกอบด้วยผลกระทบต่อสังคมและวัฒนธรรม 2 อย่าง คือ มรดกทางวัฒนธรรมและมรดกทางธรรมชาติ มรดกทางวัฒนธรรมคือสิ่ง

¹เจริญ ทองแดง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ฐิตานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 32/2 หมู่ที่ 8 ตำบลป่าดงเบขาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2549.

²อับดุลอาซิต หะยีสะแลแม เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ฐิตานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 109 หมู่ที่ 8 ตำบลป่าดงเบขาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2549.

ที่คนในชุมชนได้ปฏิบัติกันอยู่ จึงเป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตที่คนในชุมชนดำเนินกันอยู่แล้ว เช่น มีการทำไร่ ทำนา ทำสวนยางพารา และสวนผลไม้ผสมผสานและประเพณีทางศาสนา ซึ่งสิ่งเหล่านี้คือจุดเด่นของชุมชนจึงควรเก็บรักษาเพื่อให้ชุมชนคงความเป็นตัวของตัวเอง ส่วนมรดกทางธรรมชาติคือทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมต่างๆ เช่น ป่าไม้ น้ำตก ทางน้ำผ่านภูเขาที่เกิดจากการออกแบบของวิศวกรญี่ปุ่น ช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 และอ่างเก็บน้ำที่เกิดจากการทำเหมืองแร่เมื่อในอดีต ล้วนเป็นมรดกที่ควรเก็บรักษาไว้และมรดกส่วนนี้ที่เป็นจุดกำเนิดของกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การร่วมกันฟื้นฟูธรรมชาติทำให้ชาวบ้านรู้สึกสดชื่นและมีกำลังใจในการดำเนินชีวิต นอกจากนั้นยังทำให้เกิดความภาคภูมิใจต่อทรัพยากรอันมีค่ามากมาย จึงควรเก็บรักษาสิ่งต่างๆ เหล่านี้ไว้เพื่อเป็นสมบัติของท้องถิ่นและประเทศชาติต่อไป

นอกจากนั้นจากการที่มีเด็กๆ ลูกหลานคนในชุมชนบ้านตะไล้เข้าร่วมกิจกรรมการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านตะไล้ดังที่กล่าวมาแล้ว ส่งผลให้มีการบอกกล่าวถึงกิจกรรมนี้กันที่โรงเรียน เด็กบางกลุ่มเรียนที่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านบาโรย หมู่ 11 ตำบลป่าดงเบขาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา มีการบอกเล่าทำให้ จ.ส.ต.รัฐพล จิตภักดี และ ด.ต.บัญชาลักษณะ หาญณรงค์ สนใจกิจกรรมนี้ จึงได้ร่วมพูดคุยกับผู้ปกครองนักเรียนถึงกิจกรรมการท่องเที่ยวของบ้านตะไล้ มีแนวคิดที่จะนำกิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ให้กับนักเรียนในช่วงวันหยุด มีการพูดคุยกันหลายครั้ง และได้จัดบอร์ดในส่วนของกิจกรรมการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านตะไล้ หมู่ที่ 8 ตำบลป่าดงเบขาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ไว้ในห้องสมุดของโรงเรียน เมื่อวันที่ 15 มกราคม 2551 ที่ผ่านมานี้เนื่องจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินทรงเยี่ยมโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านบาโรย ทำให้กิจกรรมการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านตะไล้เป็นที่สนใจของหน่วยงานต่างๆ มากขึ้น

การจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านตะไล้ ไม่ได้เน้นการท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนหรือหาความสนุกสนานจากการท่องเที่ยวเพียงอย่างเดียว แต่ชุมชนได้มุ่งหวังที่จะให้ผู้ที่มาท่องเที่ยวได้ตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติและวิถีชีวิต วัฒนธรรมชุมชนด้วย เพื่อให้สมาชิกชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวอีกด้วย

ภาพประกอบ 20 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินทรง เยี่ยมโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านบาโรย หมู่ที่ 11 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอ สะเดา จังหวัดสงขลา (ถ่ายเมื่อวันที่ 15 มกราคม พ.ศ. 2551)

ภาพประกอบ 21 บอร์ดกิจกรรมการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านตะไละ ณ ห้องสมุดโรงเรียนตระเวนชายแดนบ้านบาโรย หมู่ที่ 11 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา (ถ่ายเมื่อวันที่ 15 มกราคม พ.ศ. 2551)

2.4 มีทัศนคติที่ดีต่อหน่วยงานของรัฐ

จากการศึกษาผลกระทบจากการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านตะโล๊ะ ตำบล ปาดังเบซาร์ อำเภอสะเตาะ จังหวัดสงขลา ด้านมีทัศนคติที่ดีต่อหน่วยงานของรัฐ ปรากฏว่า ผลกระทบจากการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านตะโล๊ะ ทำให้ชาวบ้านเกิดความสนิทสนม มีความสามัคคี มีความเอื้ออาทร ระหว่างชาวบ้านกับชาวบ้าน ชาวบ้านกับผู้นำ สมาชิกกลุ่มกับ ชาวบ้านทั่วไป ชาวบ้านระหว่างศาสนิก และที่สำคัญคือชาวบ้านกับหน่วยงานของภาครัฐ ที่เข้ามา ร่วมส่งเสริมช่วยเหลือสนับสนุนและให้ความรู้ ให้การอบรม มีการศึกษาดูงานและการจัดการ ระบบการดำเนินงาน ดังที่ ขอติเยาะ แสงมาก¹ กรรมการกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ได้กล่าว ไว้สรุปได้ว่า การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชนบ้านตะโล๊ะไม่สามารถเกิดขึ้นได้ หากไม่ได้ หน่วยงานของรัฐ คือองค์การบริหารส่วนตำบลปาดังเบซาร์คอยให้การสนับสนุนผลักดันเป็นแรง กระตุ้นจัดหางบประมาณต่างๆ เข้ามาในหมู่บ้าน มีการแนะนำวิทยากรที่มาจากส่วนกลางเข้ามา ให้การอบรม ให้ความรู้และการทำความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยว จากที่ชาวบ้าน ไม่มีความรู้เลยก็มีความเข้าใจและเริ่มตระหนัก เห็นความสำคัญกับสิ่งแวดล้อม นอกจากนั้น ยังให้งบประมาณสำหรับการไปศึกษาดูงานที่ศรีวิชัยและที่เกาะยอ ในการสำรวจเส้นทาง การท่องเที่ยวครั้งแรกก็มีการส่งเจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลปาดังเบซาร์มาเข้าร่วมการ สำรวจเส้นทางด้วย ซึ่งสิ่งนี้เป็นจุดเริ่มต้นการสร้างความประทับใจและความเป็นกันเองระหว่าง ชาวบ้านกับหน่วยงานของรัฐ นอกจากนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลปาดังเบซาร์ยังมีการติดตาม ผลการดำเนินงานเป็นระยะๆ การดำเนินงานจึงมีการพัฒนาและมีความก้าวหน้าขึ้นเรื่อยๆ

จากการให้การสนับสนุน และการให้ความช่วยเหลือขององค์การบริหารส่วนตำบลปาดัง เบซาร์ ทำให้กลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านตะโล๊ะสามารถดำเนินงานได้อย่างราบรื่น มีการ พัฒนา ปรับปรุงพัฒนาการทำงานอยู่เป็นระยะๆ ทำให้สมาชิกในกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และสมาชิกในชุมชนมีทัศนคติที่ดีต่อหน่วยงานของภาครัฐ เนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบล ปาดังเบซาร์เป็นตัวแทนของหน่วยงานของรัฐที่เข้ามาสร้างสัมพันธ์ไมตรีที่ดีกับชาวบ้าน ซึ่งส่งผล ดีต่อการดำเนินงานต่อไปในอนาคต

¹ขอติเยาะ แสงมาก เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วิฑิตานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ บ้าน เลขที่ 24/4 หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเตาะ จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2549.

2.5 ทำให้เกิดเครือข่ายการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ

จากการศึกษาผลกระทบจากการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านตะไละ ตำบลป่าดงเบขาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ด้านทำให้เกิดเครือข่ายการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ ปรากฏว่า จากการจัดการอบรมการให้ความรู้แนะนำจากเจ้าหน้าที่ รวมถึงการศึกษาดูงาน การอบรมเชิงปฏิบัติการทำให้สมาชิกในหมู่บ้านหันมาให้ความร่วมมือกันจัดการการท่องเที่ยว การให้ความสำคัญ และดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งถือเป็นสิ่งสำคัญเพื่อธรรมชาติคงอยู่ร่วมกับชุมชน ในการนี้ชุมชนจึงเกิดเครือข่ายในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติขึ้นมา เพื่อร่วมกันดูแลรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น มีชุด อ.ส. (อาสาสมัคร) ล่ารอง เพื่อช่วยกันดูแลรักษาป่าไว้ นอกจากนั้นก็มี ชุด อ.ป.พ.ร. (อาสาสมัครป้องกันภัยพลเรือน) ของชุมชนเพื่อช่วยกันสอดส่องดูแลความปลอดภัยภายในหมู่บ้าน ดังที่ยาห์ลี เจริม¹ ผู้ใหญ่บ้านตะไละ (ม.8) และ กอเล็ม ระยี่² ได้กล่าวไว้สอดคล้องกัน สรุปได้ว่าพื้นที่ป่าที่มีความอุดมสมบูรณ์มากนั้นมาจากชุมชนที่มีความรักและหวงแหนป่าไม้ เมื่อชุมชนมีความอุดมสมบูรณ์ก็สามารถรองรับนักท่องเที่ยวเข้ามาชมและเรียนรู้ทรัพยากรในชุมชน และเพื่อให้ทรัพยากรในชุมชนคงอยู่ตลอดไป ชุมชนจึงจัดชุด อ.ส. ล่ารอง ในหมู่บ้านขึ้นมาเพื่อร่วมกันดูแลรักษาป่าไม้ในเขตพื้นที่หมู่ที่ 8 (บ้านตะไละ) รับผิดชอบ ได้แก่ การเฝ้าระวังการลักลอบตัดไม้ทำลายป่า การขโมยของป่า การทำลายทรัพยากรทางวัตถุ เป็นต้น ซึ่งทุกอย่างเกิดขึ้นมาจากความร่วมมือของสมาชิกในหมู่บ้าน ทุกคนให้ความร่วมมือด้วยความพร้อมเพียงอย่างชัดเจน นอกจากนั้น ฝื่อ หมอชื่น³ ได้กล่าวถึงการรักษาความปลอดภัยภายในหมู่บ้านไว้ สรุปได้ว่าภายในหมู่บ้านมีหน่วย อ.ป.พ.ร. ของหมู่บ้านที่ก่อตั้งมาจากความสมัครใจของสมาชิกภายในหมู่บ้าน ซึ่งหน่วยงานดังกล่าวจะคอยเป็นหูเป็นตา คอยสอดส่องดูแล รักษาความปลอดภัย

¹ยาห์ลี เจริม เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วิฑานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 2/3 หมู่ที่ 8 ตำบลป่าดงเบขาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2549.

²กอเล็ม ระยี่ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วิฑานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 114/1 หมู่ที่ 5 ตำบลป่าดงเบขาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม พ.ศ. 2550.

³ฝื่อ หมอชื่น เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วิฑานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 23/1 หมู่ที่ 8 ตำบลป่าดงเบขาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2549.

เกี่ยวกับทรัพย์สินและทรัพยากรธรรมชาติ โดยหน่วยงานทุกคนจะมีวิทยุสื่อสารคนละ 1 เครื่อง สำหรับใช้ติดต่อสื่อสารในขณะทำงาน ทั้งเวลากลางวันและกลางคืน หน้าที่ของคลื่นวิทยุได้รับการขออนุญาตให้ใช้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย การเฝ้าระวังภัยที่อาจเกิดขึ้นกับสิ่งแวดล้อมภายในหมู่บ้านทั้งในยามกลางวันและกลางคืน มีการจัดเวรยามเพื่อรักษาการอยู่ตลอดเวลา หน่วยงานนี้เกิดมาจากความเสียหายอย่างยิ่งของสมาชิกในหมู่บ้าน

ความร่วมมือในการดูแลรักษาความปลอดภัยของหมู่บ้านและทรัพยากรของหมู่บ้าน ล้วนเกิดจากการได้เรียนรู้และเห็นความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติ เพราะธรรมชาติเป็นแหล่งรายได้และแหล่งเรียนรู้แก่นักคิดของคนในชุมชนและของชาติ เป็นสิ่งมีค่ามากมายมหาศาลไม่สามารถหาได้จากที่ไหนได้อีก การเรียนรู้รับผิดชอบจึงเกิดขึ้นมาจากจิตสำนึกของคนในกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และยังส่งผลต่อคนในชุมชนอีกหลายคน

2.6 ชาวบ้านรู้จักพัฒนาค้นหาความรู้ใหม่ ๆ

จากการศึกษาผลกระทบจากการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านตะโล๊ะ ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเตาะ จังหวัดสงขลา ด้านทำให้ชาวบ้านรู้จักพัฒนาค้นหาความรู้ใหม่ ๆ ปรากฏว่า ในอดีตจากการที่ชาวบ้านอาศัยอยู่ในชุมชนไม่รู้จักคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติ ทำให้ธรรมชาติบางอย่างต้องถูกทำลายไปจากการนำพื้นที่มาประกอบอาชีพ แต่หลังจากได้ศึกษาเรียนรู้และมีความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวทำให้ชุมชนกลายเป็นชุมชนเปิดธรรมชาติกลายเป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจรวมทั้งให้ความรู้แก่ผู้ที่มาเที่ยวชม ธรรมชาติหลายอย่างจึงถูกฟื้นฟูขึ้นมา เด็กๆ ในชุมชนก็หันมาให้ความร่วมมือในการดูแลรักษาทรัพยากร จากการพัฒนาท้องถิ่นให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวหลายๆ อย่างเกิดขึ้นมาจากการเรียนรู้ รู้จักคิดหา และพัฒนาความรู้ของสมาชิกในชุมชนเอง ดังที่ สะหรี หมอซิ่น¹ และร่มหลี่ หมอซิ่น² สมาชิกกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ได้กล่าวไว้สอดคล้องกัน สรุปได้ว่า เมื่อชุมชนได้เรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวแล้ว ทำให้สมาชิกในกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และสมาชิกในชุมชนรู้จักแนวทางการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ รู้จักแนวทางการวางนโยบายและแผนขึ้นภายในกลุ่มและ

¹สะหรี หมอซิ่น เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วิฑานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ บ้านเลขที่ 24 หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเตาะ จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2549.

²ร่มหลี่ หมอซิ่น เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วิฑานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ บ้านเลขที่ 24 หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเตาะ จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2549.

มีการจัดการตามนโยบายของกลุ่มเป็นขั้นตอนตามลำดับ นอกจากนั้นการเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวยังทำให้คนในชุมชนได้เรียนรู้วิธีการทำงานเป็นกลุ่ม ทำให้เกิดผลงานและเกิดความพึงพอใจต่อสมาชิกกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การเรียนรู้ทำให้คนในชุมชนเกิดความคิด ความรู้และความกล้าหาญในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารแก่นักท่องเที่ยว รวมทั้งนักเรียนนักศึกษาที่ต้องการศึกษาและเรียนรู้ความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและประวัติศาสตร์ของท้องถิ่นแห่งนี้

การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้ยั่งยืนจึงขึ้นอยู่กับความเห็นความสำคัญจากสมาชิกในกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และชาวบ้านในชุมชน ที่คิดหาวิธีการขึ้นมาเพื่อร่วมกันดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้คงอยู่ เป็นแหล่งเรียนรู้อย่างมีคุณค่า และเป็นที่อยู่อาศัยของสมาชิกในชุมชนและสิ่งมีชีวิตอื่นๆ ต่อไป

การจัดตั้งกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชนบ้านตะไละขึ้นมา เพื่อเป็นส่วนหนึ่งที่จะอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางด้านธรรมชาติ และอีกส่วนหนึ่งเพื่อเป็นการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้านสังคม และวัฒนธรรมอันดีงามของชุมชนเอาไว้ เช่น วัฒนธรรมด้านศาสนา วัฒนธรรมการอยู่ร่วมกัน เป็นต้น ได้คงอยู่คู่กับชุมชนต่อไป ในขณะที่เดียวกันการพัฒนามีส่วนที่ส่งผลกระทบต่อชุมชนในหลายๆ ด้านเช่นกัน ซึ่งผลกระทบเหล่านั้นอาจจะเป็นสิ่งที่ดีต่อชุมชน เช่น ทำให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็งขึ้น รู้จักการพึ่งพาตนเอง เห็นความสำคัญต่อหน่วยงานของรัฐ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นผลกระทบต่อด้านสังคมและวัฒนธรรมของชุมชน ซึ่งถือว่าเป็นผลดีต่อชุมชนมากกว่าจะเป็นผลเสีย

3. ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม

ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม คือสิ่งที่เกิดจากการจัดกิจกรรมการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านตะไละ ที่มีต่อสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติ จากการศึกษาผลกระทบจากการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านตะไละ ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ด้านผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม ปรากฏว่า ทำให้เกิดผลกระทบใน 5 ประเด็น คือ ทำให้มีโครงสร้างพื้นฐานการดำรงชีวิตที่ดี สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติถูกทำลาย เกิดการจัดการกับแหล่งท่องเที่ยว เกิดมลพิษด้านสิ่งปฏิกูลแก่สถานที่ท่องเที่ยว ทำให้ทรัพยากรธรรมชาติได้รับการอนุรักษ์รักษา ผลการศึกษาปรากฏดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 ทำให้มีโครงสร้างพื้นฐานการดำรงชีวิตที่ดี

จากการศึกษาผลกระทบจากการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านตะไละ ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ด้านผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมด้านทำให้มีโครงสร้าง

พื้นฐานการดำรงชีวิตที่ดี ปรากฏว่า ก่อนที่จะมีกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ชุมชนบ้านตะโละ มีความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย ถนนเป็นลูกรัง การเดินทางเข้าออกหมู่บ้านยังไม่สะดวก การหาน้ำดื่ม น้ำใช้ก็ต้องบริการตัวเองโดยการขุดบ่อใช้เอง ส่วนสถานที่ท่องเที่ยวยังเป็นป่าที่รกทึบและแหล่งการเรียนรู้ยังไม่ได้รับการพัฒนา หลังการก่อตั้งกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ขึ้นมา โครงสร้างพื้นฐานหลายอย่างในหมู่บ้านได้รับการพัฒนาให้ดีขึ้นเพื่อต้อนรับนักท่องเที่ยว เป็นผลให้ชาวบ้านมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ดังที่ ข้อดีเหี้ยะ แสงมาก¹ และ ข้อดีเหี้ยะ แสงมาก² ได้กล่าวไว้สอดคล้องกัน สรุปได้ว่า หลังจากการก่อตั้งกลุ่มการท่องเที่ยววิถีชีวิตของคนในชุมชนก็มีการเปลี่ยนแปลงไปมาก เช่น ถนนหนทางที่เดิมยังเป็นถนนลูกรัง แต่ปัจจุบันนี้มีการลาดยางไปแล้วหลายสาย มีไฟฟ้าส่องสว่างตามเส้นทางทำให้รู้สึกปลอดภัยมากขึ้น ส่วนคนในหมู่บ้านก็เปลี่ยนไปเช่นกัน รู้จักรักษาทรัพยากรในชุมชนมากขึ้น เช่น จากเมื่อก่อนมีการตัดไม้ทำลายป่าอยู่เรื่อยๆ ตอนนี้ก็รู้จักปลูกต้นไม้สร้างป่าขึ้นทดแทน และรู้จักรักษาความสะอาดบริเวณหมู่บ้านมากขึ้น สรุปแล้วทุกอย่างเปลี่ยนไปในทางที่ดี เหวงศักดิ์ สะติ³ ได้กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงด้านโครงสร้างพื้นฐานของชุมชนบ้านตะโละ ไว้สรุปได้ว่า สภาพธรรมชาติของชุมชนบ้านตะโละมีความอุดมสมบูรณ์มาก มีป่าไม้ มีน้ำตก มีสายน้ำที่ให้ประโยชน์กับชุมชนในด้านการเกษตร ขณะนี้ทางองค์การบริหารส่วนตำบลปาดังเบซาร์ได้จัดงบประมาณมาดำเนินการทำประปาภูเขาให้กับชุมชนและสามารถขยายประปาภูเขาไปใช้ในชุมชนใกล้เคียง ทำให้เกิดความเจริญก้าวหน้า การท่องเที่ยวเริ่มเป็นที่รู้จักของคนทั่วไป การพัฒนาชุมชนให้เกิดความสะดวกสบาย หรือเกิดความปลอดภัยต่อกลุ่มนักท่องเที่ยวจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมาก โดยเฉพาะแสงสว่างตามถนนหนทาง เพราะความสะดวกในการเดินทางคือปัจจัยสำคัญที่นักท่องเที่ยวใช้ตัดสินใจเพื่อเข้ามาเที่ยวชมธรรมชาติ

¹ข้อดีเหี้ยะ แสงมาก เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วิฑานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ บ้านเลขที่ 100 หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2549.

²ข้อดีเหี้ยะ แสงมาก เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วิฑานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ บ้านเลขที่ 24/1 หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2549.

³เหวงศักดิ์ สะติ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วิฑานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ บ้านเลขที่ 22/5 หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2549.

3.2 สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติถูกทำลาย

จากการศึกษาผลกระทบจากการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านตะโล๊ะ ตำบล ปาดังเบซาร์ อำเภอสะเตาะ จังหวัดสงขลา ด้านผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมด้านสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติถูกทำลาย ปรากฏว่า จากที่มีการพัฒนาชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งการปรับปรุงสภาพแวดล้อมของชุมชน การสร้างถนนหนทาง ทุกอย่างล้วนแลงมาจากการทำลายธรรมชาติก่อนแล้วถึงจะพัฒนาชุมชนได้ ดังที่ ยูเนส จิตรตรง¹ ได้กล่าวไว้สรุปได้ว่า เมื่อก่อนชุมชนต้องอาศัยกันอยู่แบบธรรมชาติมาก ในชุมชนมีธรรมชาติ มีป่าไม้ที่รกทึบ ยังไม่มีการแผ้วถางอย่างเป็นเรื่องเป็นราว มีการตัดไม้บ้างซึ่งทุกคนมีสิทธิที่จะตัดได้ตามความจำเป็นของชาวบ้านมากกว่า แต่เมื่อชุมชนต้องพัฒนา เช่น มีการการตัดถนนก็ต้องมีการตัดโค่นไม้เล็กบ้าง ไม้ใหญ่บ้าง เพราะต้องการขยายเส้นทางให้มีความกว้างเพิ่มขึ้นสะดวกต่อการคมนาคม และเพื่อความสะดวกต่อการทำงานของคนงาน ต้นไม้หลายต้นถูกตัดโค่นไปบ้าง แต่ก็ต้องทำเพื่อแลกกับความสะดวกสบายของชุมชน นอกจากนั้นในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เช่น น้ำตก ซึ่งยังไม่ได้มีการพัฒนามากมายนัก ในการไปสำรวจเส้นทางก็เช่นกัน ต้องมีการแผ้วถางป่าเพื่อทำเส้นทางการเดินทางชมธรรมชาติ เพื่อความสะดวกสบายของนักท่องเที่ยวในการเที่ยวชมธรรมชาติและศึกษาแหล่งเรียนรู้ต่างๆ การสร้างความสะดวกสบายให้กับนักท่องเที่ยวจึงนับเป็นการทำลายธรรมชาติและสภาพแวดล้อมอย่างหนึ่งที่มีความรุนแรงไม่แพ้การทำลายธรรมชาติในรูปแบบอื่น

หากสถานที่ท่องเที่ยวเป็นที่รู้จักของผู้คนมากขึ้น ในอนาคตก็อาจจะมียกนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวมากมาย แม้นักท่องเที่ยวจะไม่เข้าไปทำลายธรรมชาติเลย แต่จากความยาวนานของการจัดการการท่องเที่ยวที่ได้เกิดขึ้นกับสถานที่ท่องเที่ยวอื่นๆ การทำลายธรรมชาติโดยทางอ้อมจึงอาจเกิดขึ้นได้จากความยาวนานของการจัดการการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวนั้นๆ ได้เช่นกัน

3.3 เกิดการจัดการกับแหล่งท่องเที่ยว

จากการศึกษาผลกระทบจากการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านตะโล๊ะ ตำบล ปาดังเบซาร์ อำเภอสะเตาะ จังหวัดสงขลา ด้านผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมด้านเกิดการจัดการกับแหล่งท่องเที่ยว ปรากฏว่า การก่อตั้งกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชนบ้านตะโล๊ะเป็น

¹ยูเนส จิตรตรง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วิฑานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 22 หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเตาะ จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2549.

การท่องเที่ยวที่จัดการการท่องเที่ยวตามแนวทางการท่องเที่ยวแบบอนุรักษ์ธรรมชาติ แต่การพัฒนาให้มีเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวเพียงอย่างเดียว ไม่ได้ก่อให้เกิดความสะดวกรบายตั้งแต่การเดินทางไปชมธรรมชาติ การพัฒนาให้มีแหล่งที่พักผ่อนหย่อนใจ บริเวณที่พักร้านอาหาร เป็นต้น ซึ่งกลุ่มได้เรียนรู้ถึงความจำเป็นต่อการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกเหล่านั้น ดังที่ สมชาย สันหมั่น¹ และ มิติ นมอชื่น² ได้กล่าวถึงการจัดการกับแหล่งท่องเที่ยวไว้สอดคล้องกัน สรุปได้ว่า เมื่อกลุ่มมีข้อตกลงกันแล้วว่าจะเปิดพื้นที่บริเวณใดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวแล้ว จึงจำเป็นต้องพัฒนาบริเวณนั้นๆ ให้มีสิ่งปลูกสร้างหลายๆ อย่าง เช่น ที่พักริมทางที่นั่งพักผ่อนหย่อนใจ ลานชมวิว เป็นต้น สำหรับบริการนักท่องเที่ยว ส่วนบริเวณน้ำตกต้องถากถางป่าเพื่อทำทางเดินสำหรับการเดินไปดูแหล่งท่องเที่ยว การสร้างทางเดินเป็นขั้นบันได การสร้างร้านอาหาร ทำน้ำสำหรับลงเรือเพื่อชมธรรมชาติในอ่างเก็บน้ำ

ภาพประกอบ 22 ทำน้ำสำหรับลงเรือเพื่อชมธรรมชาติในอ่างเก็บน้ำ หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา (ถ่ายเมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน พ.ศ. 2548)

¹สมชาย สันหมั่น เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จิตนันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 29 หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2549.

²มิติ นมอชื่น เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, จิตนันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 23 หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2549.

सानะ หมายตงอ๋อน¹ ได้กล่าวถึงการจัดการกับแหล่งท่องเที่ยวไว้สรุปได้ว่า เมื่อต้องการจะจัดบริการเกี่ยวกับการท่องเที่ยว ต้องยอมสละธรรมชาติบางส่วนเพื่อก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกบริเวณแหล่งท่องเที่ยว สำหรับบริการนักท่องเที่ยว เช่น ศาลาเพื่อพักบริเวณอ่างเก็บน้ำ จุดพักผ่อนบริเวณน้ำตกโตนลูหมุน ร้านอาหารบริเวณอ่างเก็บน้ำ และต่อไปกลุ่มก็กำลังคิดวางแผนเพื่อก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกกับนักท่องเที่ยว ซึ่งทุกอย่างก็ต้องเกิดจากความจำเป็นก่อน บางสิ่งบางอย่างต้องเริ่มต้นจากการทดลองจัดการท่องเที่ยวก่อนแล้วจึงทำให้เห็นว่ามี ความจำเป็น เพราะถ้าสร้างสิ่งใดไปแล้วไม่ก่อให้เกิดความจำเป็น ก็จะเป็นสาเหตุหนึ่งที่เกิด การทำลายธรรมชาติ

การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์นอกจากจะเป็นการจัดการการท่องเที่ยวเพื่อการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติแล้ว แต่บางสิ่งบางอย่างก็จำเป็นต้องทำลายลงไปบ้าง เพื่อก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ ที่มีความจำเป็นสำหรับนักท่องเที่ยว และการจัดการดังกล่าวก็ต้องเกิด จากการเรียนรู้จากการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนนั่นเอง

3.4 เกิดมลพิษสิ่งแวดล้อมแก่สถานที่ท่องเที่ยว

จากการศึกษาผลกระทบจากการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านตะเลาะ ตำบล ปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ด้านผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมด้านเกิดมลพิษสิ่งแวดล้อม แก่สถานที่ท่องเที่ยว ปรากฏว่า จากการเปิดสถานที่ท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางเข้ามาชมแหล่งท่องเที่ยวได้ 2 วิธีการ คือ การเข้ามาโดยการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และการเข้ามาตามอัยาศัย นักท่องเที่ยวสามารถนำอาหารไปกินตามแหล่งท่องเที่ยวได้ จึงเป็นสาเหตุทำให้เกิดสิ่งปฏิกูลตามสถานที่ท่องเที่ยว นอกจากนั้นยังมีสิ่งปฏิกูลที่เกิดจากการขายอาหาร การจัดอาหารรับรองนักท่องเที่ยว แต่อย่างไรก็ตาม กลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ก็ไม่นิ่งนอนใจ พยายามสร้างแนวทางการแก้ปัญหาไว้ล่วงหน้าแล้ว ดังที่ เหม หลงหลี่²

¹सानะ หมายตงอ๋อน เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วิฑานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ บ้านเลขที่ 30/12 หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2549.

²เหม หลงหลี่ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วิฑานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 31/8 หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2549.

และ มะเกบ วงใหญ่¹ ได้กล่าวถึงผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมแก่สถานที่ท่องเที่ยว ไว้สอดคล้องกัน สรุปได้ว่า ก่อนที่จะเปิดแหล่งท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวได้เข้ามาเที่ยวอย่างเป็นทางการนั้น ชยะมูลฝอยหรือสิ่งปฏิกูลก็ไม่มีให้เห็น แต่หลังจากมีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้เป็นที่รู้จัก สิ่งปฏิกูลต่างๆ หรือขยะชิ้นเล็กชิ้นน้อยก็เริ่มมีให้เห็น เพราะกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ไม่ได้มีกฎหรือข้อห้ามให้นักท่องเที่ยวนำอาหารไปรับประทานบริเวณสถานที่ท่องเที่ยวแต่อย่างใด อย่างไรก็ตามกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ก็มีการวางแผนสำหรับการแก้ปัญหาไว้ล่วงหน้าบ้างแล้ว เช่น ชยะมูลฝอย ที่พบเห็นตามทางจะระดมเด็กๆ และสมาชิกกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เก็บเป็นระยะๆ หรือถ้ามีการพบเห็นเศษขยะตามเส้นทางขณะเดินสำรวจความเรียบร้อยก็จะเก็บมาทิ้ง และขณะนำเที่ยวก็จะให้ผู้นำเที่ยวคอยให้คำแนะนำแก่นักท่องเที่ยว เพื่อเป็นการรักษาความสะอาดของสถานที่ ส่วนถึงขยะตามเส้นทางยังไม่มีบริการเพราะต้องการให้นักท่องเที่ยวได้เห็นถึงความเป็นธรรมชาติอย่างแท้จริงของสถานที่ สิ่งปฏิกูลที่เกิดจากร้านค้าหรือการรับรองนักท่องเที่ยว จะเก็บรวบรวมเพื่อกำจัดตามความเหมาะสม ส่วนขยะอื่นๆ ยังคงใช้วิธีการเผาทำลายอยู่

การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้เป็นที่รู้จักของคนทั่วไป ถือได้ว่าประสบความสำเร็จ แต่การพัฒนาที่ย่อมทำให้เกิดผลเสียด้านสิ่งแวดล้อมตามมาอยู่เสมอ ฉะนั้นกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จึงต้องมีวิธีการแก้ปัญหาเพื่อรองรับปัญหาที่จะเกิดขึ้นต่อไปในอนาคตเพื่อช่วยให้อการบริหารจัดการประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย

3.5 ทำให้ทรัพยากรธรรมชาติได้รับการอนุรักษ์

จากการศึกษาผลกระทบจากการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านตะโล๊ะ ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเตาะ จังหวัดสงขลา ด้านผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมด้านทำให้ทรัพยากรธรรมชาติได้รับการอนุรักษ์ ปรากฏว่า จากการให้ความรู้ทั้งด้านการอบรม ศึกษาดูงานแก่สมาชิกกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แล้ว ทำให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติมากขึ้น ทุกคนเห็นความสำคัญของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรวมถึงระบบนิเวศอื่นๆ โดยเฉพาะเด็กๆ ในหมู่บ้านจะมีความตื่นตัวเกี่ยวกับเรื่องนี้มาก เพราะการได้รับรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ทำให้คนในกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และคนในชุมชนหลายคนมีความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การทำลายป่าไม้ก็ลดน้อยลง สมาชิก

¹มะเกบ วงใหญ่ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วิฑานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 28 หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเตาะ จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2549.

ในชุมชนเปลี่ยนเป็นคนที่รักธรรมชาติอย่างเต็มความภาคภูมิใจ พยายามที่จะปกป้องการทำลายป่าไม้จากคนภายนอกได้ดีขึ้น คนในกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และชุมชนมีความรู้เกี่ยวกับวงจรธรรมชาติกันเป็นส่วนใหญ่ และในส่วนของกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ก็พยายามที่จะสร้างกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ให้เข้มแข็งยิ่งขึ้นต่อไป และ ศิริ หละสัน¹ ได้กล่าวไว้สอดคล้องกันสรุปได้ว่า การจัดทำมีการท่องเที่ยวในชุมชนบ้านตะโล๊ะ สามารถช่วยปกป้องรักษาป่าไม้ของประเทศได้อีกทางหนึ่ง ไม่ใช่เฉพาะพื้นที่บริเวณบ้านตะโล๊ะเท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ที่อยู่บริเวณใกล้เคียง ซึ่งคนที่อยู่ใกล้ๆ ก็ได้ซึมซับระบบการดูแลรักษาธรรมชาติตามไปด้วยอีกทางหนึ่ง

การนำทรัพยากรมาใช้โดยไม่ถูกวิธีย่อมทำให้ธรรมชาติถูกทำลายไปโดยไม่รู้ตัวได้ แต่การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติโดยการจัดให้มีการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เป็นการทำให้นักท่องเที่ยวได้รับคำแนะนำและความรู้จากผู้นำเที่ยวไปด้วย ทำให้คนที่มาท่องเที่ยวรู้จักการอนุรักษ์และการรักษาธรรมชาติด้วยตนเอง ซึ่งจะส่งผลดีต่อแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ที่นักท่องเที่ยวจะไปเที่ยวด้วย

การจัดการการท่องเที่ยวที่มุ่งหวังแต่ผลกำไรเพียงอย่างเดียว โดยไม่คำนึงผลกระทบอื่น ๆ เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ แต่ถ้าการจัดการการท่องเที่ยวที่ให้ความรู้ ให้ความเข้าใจแก่ชาวบ้านและชาวบ้านเป็นผู้จัดการการท่องเที่ยวด้วยตนเองจะทำให้ชาวบ้านรู้จักและรักธรรมชาติที่ตนเองอาศัยอยู่ได้ ซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนและประเทศ และการจัดการการท่องเที่ยวในรูปแบบนี้ก็คือนักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชนบ้านตะโล๊ะแห่งนี้

¹ศิริ หละสัน เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ฐิตานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 30/1 หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2549.

บทที่ 4

บทย่อ สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

บทย่อ

การศึกษาเรื่อง “ศึกษาการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านตะไละ ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเตาะ จังหวัดสงขลา” ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้าและวิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า ไว้ดังนี้

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยมีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านตะไละ ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเตาะ จังหวัดสงขลา ในประเด็นดังต่อไปนี้

1. ปัจจัยการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยว
2. วิธีการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยว
3. ผลกระทบจากการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยว

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาค้นคว้าไว้ดังต่อไปนี้

1. ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1.1 ข้อมูลเอกสาร เป็นข้อมูลที่ได้จากเอกสารที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยวของชุมชน ได้แก่ เอกสารเกี่ยวกับการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน และเอกสารเกี่ยวกับชุมชนที่ศึกษา

1.2 ข้อมูลภาคสนาม เป็นข้อมูลที่ได้จากการสังเกต สัมภาษณ์ และการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านตะไละทุกกิจกรรม

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านเนื้อหาโดยศึกษาการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านตะไละ โดยจำแนกประเด็นศึกษาดังนี้

2.1 ปัจจัยการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยว

2.1.1 ปัจจัยภายในชุมชน

2.1.2 ปัจจัยภายนอกชุมชน

- 2.2 วิธีการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยว
 - 2.2.1 การอบรมเชิงปฏิบัติการ
 - 2.2.2 การศึกษาดูงาน
 - 2.2.3 การจัดเวทีชาวบ้าน
 - 2.2.4 การทดลองการจัดการการท่องเที่ยว
- 2.3 ผลกระทบจากการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยว
 - 2.3.1 ด้านเศรษฐกิจ
 - 2.3.2 ด้านสังคมและวัฒนธรรม
 - 2.3.3 ด้านสิ่งแวดล้อม

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามลำดับดังต่อไปนี้

1. ขั้นสำรวจและศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยใช้วิธีสำรวจและศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่ให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่ศึกษาจากแหล่งเอกสารต่างๆ เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐาน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดกรอบความคิดเขียนเค้าโครงวิทยานิพนธ์ และใช้เป็นข้อมูลประกอบการศึกษา

2. ขั้นเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่ให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่ศึกษา และเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามด้วยการสังเกต สัมภาษณ์ การศึกษาดูงานในแหล่งข้อมูลจริง การประชุมกลุ่มย่อย และถ่ายภาพประกอบกิจกรรมการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านตะไล๊ะ โดยผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มบุคคลที่สัมภาษณ์ไว้ดังนี้

2.1 เจ้าหน้าที่ของรัฐและผู้นำชุมชนที่เกี่ยวข้องกับชุมชนบ้านตะไล๊ะ ไม่น้อยกว่า

5 คน

2.2 สมาชิกกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านตะไล๊ะ ไม่น้อยกว่า 10 คน

2.3 สมาชิกในชุมชนบ้านตะไล๊ะ ไม่น้อยกว่า 15 คน

3. ขั้นจัดกระทำกับข้อมูล

3.1 นำข้อมูลที่ได้จากแหล่งข้อมูลเอกสารมาศึกษา และสรุปสาระสำคัญตามขอบเขตของเนื้อหา

3.2 นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และการประชุมกลุ่มย่อย มาสรุปสาระสำคัญตามขอบเขตเนื้อหา

3.3 นำข้อมูลตามข้อ 3.1 ข้อ 3.2 และข้อมูลจากการสังเกตมาตรวจสอบความสมบูรณ์และเก็บข้อมูลเสริมส่วนที่ขาดความสมบูรณ์ ให้ได้เนื้อหาตามขอบเขตด้านเนื้อหาที่กำหนดไว้

3.4 นำภาพมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของภาพ และจำแนกภาพประกอบตามขอบเขตด้านเนื้อหา

3.5 นำข้อมูลเนื้อหาทั้งหมดมาศึกษาวิเคราะห์ และจัดภาพประกอบตามขอบเขตด้านเนื้อหา

4. ชี้นำเสนอผลการศึกษาค้นคว้า

ผู้วิจัยเสนอผลการศึกษาค้นคว้าด้วยวิธีพรรณนาวิเคราะห์และมีภาพประกอบบางตอน

สรุปผล

จากการศึกษาการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านตะไละ ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเตาะ จังหวัดสงขลา ผลการศึกษาค้นคว้าสรุปได้ดังนี้

1. ปัจจัยการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยว ปรากฏว่า ปัจจัยที่เกื้อกูลต่อการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านตะไละ แบ่งออกเป็น 2 ประการ คือ ปัจจัยภายในชุมชนและปัจจัยภายนอกชุมชน ผลการศึกษาปรากฏรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1 ปัจจัยภายในชุมชน ปรากฏดังนี้

1.1.1 การมีผู้นำที่มีความรอบรู้ การที่จะพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีความเจริญก้าวหน้าทัดเทียมกับชุมชนอื่นๆ นั้น ผู้นำจะต้องเป็นผู้ที่มีความรอบรู้ ปรากฏดังนี้

1.1.1.1 เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ ปรากฏว่า ผู้นำที่มีประสบการณ์ย่อมรู้จักวิธีการทำงาน เข้าใจวิธีการทำงาน รู้รูปแบบการทำงาน ทำให้งานสามารถดำเนินไปโดยไม่มีติดขัด และถ้าผู้นำเป็นผู้ที่รู้จักความเป็นมาของป่าของชุมชนก็สามารถที่จะพัฒนาป่าชุมชนให้ดำเนินไปในทิศทางที่ควรจะเป็น โดยไม่เป็นการทำลายประวัติศาสตร์ของป่าชุมชนได้เช่นกัน

1.1.1.2 เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ ปรากฏว่า ผู้นำที่มีความรู้ย่อมรู้จักวิธีคิด ปรับปรุง พัฒนาและหาข้อมูลใหม่ๆ มาปรับใช้ในการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยว ทำให้เป็นที่ยอมรับของสมาชิกในชุมชน คนในชุมชนเกิดความรัก ความสามัคคี ประองดองกัน เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

1.1.1.3 เป็นผู้ที่มีวิธีการวางระบบการทำงาน ปรากฏว่า แต่ละกลุ่มจะมีรูปแบบการวางระบบอย่างเป็นขั้นตอน ตั้งแต่การเริ่มจัดตั้งกลุ่ม ผู้นำจะเป็นผู้เรียกสมาชิกในกลุ่มของชุมชนมาร่วมปรึกษาหารือเพื่อจัดระบบการทำงาน โดยให้สมาชิกในกลุ่มมีส่วนร่วมและคัดเลือกสมาชิกที่มีความเหมาะสมขึ้นมาเป็นผู้นำกลุ่มต่างๆ มีประธานกลุ่ม รองประธานกลุ่ม คณะกรรมการ เลขานุการ ผู้ช่วยเลขานุการและคณะกรรมการที่ปรึกษา

1.1.1.4 เป็นผู้ที่มีรู้จักสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน ปรากฏว่า ลักษณะที่ดีของผู้นำคือต้องเป็นคนที่มีความกระตือรือร้นในการทำงาน มีความเข้มแข็งและมีเหตุผล ซึ่งจะสร้างบรรยากาศการทำงานที่มีความสุข ชาวบ้านมีความสามัคคี เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ปัจจุบันนายหมัดเดิน หมาดทองอ่อน เป็นประธานกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ซึ่งมีความเหมาะสมกับการเป็นผู้นำ

1.1.1.5 เป็นผู้ที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และนำเสนอข้อมูลใหม่ๆ ปรากฏว่า การมีผู้นำที่มีความคิดริเริ่ม รู้จักนำเสนอข้อมูลใหม่ๆ ทำให้ชุมชนเกิดการตื่นตัว มีความคิดริเริ่มทำงานเป็นกลุ่ม ทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง ประชาชนมีส่วนร่วมในเรื่องต่างๆ ของชุมชน มีความรัก ความสามัคคี มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

1.1.1.6 เป็นผู้มีการประเมินผลการทำงาน ปรากฏว่า เมื่อมีการจัดตั้งโครงการใดๆ ขึ้นมาจะมีการดำเนินการไปตามวัตถุประสงค์ที่ได้วางไว้ จากนั้นมีการเรียกประชุมคณะกรรมการเพื่อร่วมประเมินโครงการ มีผู้นำเป็นแกนนำ โดยแต่ละโครงการที่ได้จัดและประเมินไปแล้วนั้นหลายโครงการยังไม่ถือว่าประสบความสำเร็จ เช่น โครงการจัดการการท่องเที่ยวครั้งแรก จึงต้องวางแผนเพื่อการปรับปรุงต่อไปอีก

1.1.2 การมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชน ในการจัดการการท่องเที่ยวให้ประสบความสำเร็จนั้นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญคือการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชน ปรากฏดังนี้

1.1.2.1 การสำรวจสภาพชุมชน ปรากฏว่า สมาชิกของชุมชนส่วนใหญ่จะเป็นญาติพี่น้องกัน มีความเข้าใจ ซึ่งง่ายต่อการรวมจัดตั้งกลุ่มต่างๆ เช่น กลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ กลุ่มรับซื้อน้ำยาง กลุ่มกะลา เป็นต้น โดยการจัดตั้งกลุ่มแต่ละกลุ่มต้องอาศัยการสำรวจความพร้อมของสภาพชุมชนก่อนเสมอ

1.1.2.2 การให้ความรู้แก่สมาชิกในชุมชน ปรากฏว่าการพัฒนาชุมชนโดยการจัดตั้งกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ สมาชิกในชุมชนจะได้รับความรู้เกี่ยวกับคุณประโยชน์ของการจัดตั้งกลุ่มจากผู้นำชุมชนก่อน ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นให้เกิดสมาชิกกลุ่มขึ้นมาในภายหลัง

1.1.2.3 การเลือกตัดสินใจในการดำเนินงาน ปรากฏว่า ระยะแรกของการจัดตั้งกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มีการสร้างความตระหนักเพื่อสมาชิกเห็นความสำคัญของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ต่อมาสมาชิกก็เพิ่มจำนวนขึ้นเรื่อยๆ จนปัจจุบันมีสมาชิก 24 คน ส่วนกลุ่มอื่นๆ ก็มีการดำเนินการในรูปแบบนี้เช่นกัน

1.1.2.4 การดำเนินงาน ปรากฏว่า รูปแบบการดำเนินงานของการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านตะไล้ะ มีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ มีการวางแผน การกำหนดจุดประสงค์ การเขียนโครงการเพื่อเสนอขออนุมัติงบประมาณต่อองค์การบริหารส่วนตำบลป่าดงเบขาร์ ทำให้กิจกรรมการดำเนินงานเป็นไปด้วยความสะดวกและราบรื่น

1.1.2.5 การติดตามและประเมินผล ปรากฏว่า สมาชิกชุมชนบ้านตะไล้ะมีการประเมินผลงานทุกครั้งหลังการจัดกิจกรรม เช่น หลังจากการจัดทดลองการท่องเที่ยวครั้งแรก เมื่อวันที่ 12-13 เมษายน 2548 ทำให้สมาชิกกลุ่มได้เรียนรู้การปฏิบัติงาน ส่วนการติดตามและประเมินผลงานกิจกรรมต่างๆ ไปของกลุ่ม จะร่วมกันสรุปผลงานที่ศาลากลางหมู่บ้านหรือหลังละหมาดมัซริบ (ละหมาดช่วงพลบค่ำ) อีซา (ละหมาดช่วงหัวค่ำ) ที่บ้านผู้ใหญ่บ้านเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง

1.1.3 การจัดการและพัฒนาความรู้อย่างต่อเนื่อง ผลปรากฏดังนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลป่าดงเบขาร์เป็นหน่วยงานที่มีบทบาทในการส่งเสริมกิจกรรมของกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านตะไล้ะ สนับสนุนงบประมาณ อบรมสมาชิกกลุ่มและนำสมาชิกกลุ่มศึกษาดูงานนอกสถานที่ เพื่อเพิ่มศักยภาพของสมาชิกในการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยว นอกจากนั้นทุกๆ สัปดาห์คณะกรรมการกลุ่มจะร่วมกันปรึกษาหารือกันเกี่ยวกับการจัดการและการปรับปรุงผลงาน เพื่อให้งานเกิดความต่อเนื่อง

1.2 ปัจจัยภายนอกชุมชน ปรากฏดังนี้

1.2.1 การส่งเสริมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ปรากฏว่า องค์การบริหารส่วนตำบลป่าดงเบขาร์ เป็นหน่วยงานที่ให้การสนับสนุนโครงการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชนบ้านตะไล้ะ โดยได้จัดสรรงบประมาณจำนวน 100,000 บาท ระยะเวลา 12 เดือน เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวให้กับ 3 หมู่บ้าน คือ หมู่ที่ 6,8 และ 11 และยังเชิญวิทยากรมาให้การอบรม สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยว รวมถึงการนำสมาชิกไปศึกษาดูงานยังสถานที่ต่างๆ

1.2.2 กระบวนการประชาสัมพันธ์ ปรากฏว่า สมาชิกในชุมชนบ้านตะไละ จะมีส่วนร่วมในเรื่องต่างๆ ของชุมชน ได้แก่การมีส่วนร่วมในกิจกรรมรู้ความคืบหน้าและข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับกลุ่มทำให้เกิดการประสานงานมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

1.2.3 บริบทอื่นๆ ปรากฏว่า บริบทอื่นๆ ที่มีส่วนให้เกิดการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยวได้แก่

1.2.3.1 สื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่ สิ่งพิมพ์ที่เป็นหนังสือพิมพ์ วารสาร แผ่นพับต่างๆ

1.2.3.2 รายการโทรทัศน์และวิทยุ ได้แก่ การนำเสนอข่าวสารเกี่ยวกับรายการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ทางโทรทัศน์และทางวิทยุที่มีอยู่ทั่วไป

2. วิธีการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยว ปรากฏดังนี้

2.1 การอบรมเชิงปฏิบัติการ ปรากฏดังนี้

2.1.1 การจัดอบรมจากวิทยากรภายนอก ปรากฏว่า องค์การบริหารส่วนตำบลป่าดงเบขาร์ได้เชิญวิทยากรเพื่อเข้ามาอบรมแก่สมาชิกกลุ่ม เรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน โดย อาจารย์อำนาจ ศรีระแก้ว ซึ่งเป็นนักวิชาการจากสำนักงานพัฒนาชุมชน จังหวัดสงขลา ณ ที่ทำการกิจกรรมกลุ่ม เมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2548

2.1.2 การอบรมจากการไปศึกษาดูงาน ปรากฏว่า องค์การบริหารส่วนตำบลป่าดงเบขาร์ได้นำสมาชิกกลุ่มการท่องเที่ยวไปศึกษาดูงานและรับการอบรมที่ชุมชนศิรวงศ์ ตำบลกำโลน อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อวันที่ 26-27 มีนาคม 2548

2.2 การศึกษาดูงาน ปรากฏดังนี้

2.2.1 ศึกษาดูงานที่ศิรวงศ์ ปรากฏว่า การไปศึกษาดูงานที่ศิรวงศ์ถูกจัดขึ้นเมื่อวันที่ 26 - 27 มีนาคม 2548 มีสมาชิกเข้าร่วมโครงการทั้งหมด 15 คน

2.2.2 ศึกษาดูงานที่เกาะยอ ปรากฏว่า การไปศึกษาดูงานที่เกาะยอเป็นโครงการเสริมศักยภาพกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านตะไละ จัดขึ้นเมื่อวันที่ 22 สิงหาคม 2549 มีสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการจำนวน 20 คน

2.3 การจัดเวทีชาวบ้าน ปรากฏว่า กลุ่มท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ มีการนัดประชุมกันเป็นระยะๆ การนัดประชุมส่วนใหญ่จะประชุมในเวลาหลังละหมาด คือ หลังละหมาดอัสนี (ละหมาดตอนเย็น) หลังละหมาดอิซา (ละหมาดตอนหัวค่ำ) การประชุมประจำสัปดาห์จะประชุมกันที่ศาลากลางบ้าน ถ้าเป็นเวลากลางคืนจะประชุมกันที่บ้านผู้ใหญ่บ้านหรือที่บ้านของประธาน

กลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ส่วนการประชุมประจำเดือน จะมีการประชุมเดือนละ 1-2 ครั้ง ซึ่ง จะประชุมตามวันและเวลาที่กำหนดไว้แล้วแต่ความสะดวก

2.4 การทดลองการจัดการการท่องเที่ยว ปรากฏดังนี้

2.4.1 ระยะเริ่มต้น เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547-2548 ปรากฏว่า ในระยะแรก การท่องเที่ยวยังไม่มีการพัฒนา มีนักท่องเที่ยวที่รู้จักเท่านั้นที่เข้ามาท่องเที่ยว ต่อมาจึงมีการ จัดการสำรวจเส้นทางเพื่อเปิดเป็นแหล่งท่องเที่ยว การจัดการการท่องเที่ยวครั้งแรกจัดขึ้นเมื่อวันที่ 12-13 เมษายน 2548 การจัดการการท่องเที่ยวยังประสบปัญหาหลายประการ

2.4.2 ระยะปัจจุบัน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2549 - ปัจจุบัน ปรากฏว่า หลังการ อบรม และการไปศึกษาดูงาน กลุ่มการท่องเที่ยวมีการปรึกษาหารือและวางแผนการทำงานใหม่ ปรับปรุงรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยว เช่น มีการท่องเที่ยวแบบเดี่ยว เป็นกลุ่ม เป็นองค์กร มี รูปแบบการท่องเที่ยวแบบเข้าไป-เย็นกลับ แบบพักค้างคืน มีห้องพักรับรองและมีอาหารบริการ เป็นต้น

3. ผลกระทบจากการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยว ปรากฏรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1 ด้านเศรษฐกิจ ปรากฏดังนี้

3.1.1 สมาชิกในชุมชนรู้จักสร้างอาชีพเสริมให้แก่ตนเองและครอบครัว ปรากฏ ว่า การจัดตั้งกลุ่มต่างๆ เช่น กลุ่มกะลา กลุ่มทำยาสมุนไพร กลุ่มสมุนไพร กลุ่มทำไข่เค็ม เป็นต้น เพื่อนำวัตถุดิบในท้องถิ่นมาแปรรูปเป็นสินค้าต่างๆ เช่น กะลามะพร้าว ไข่เค็มสมุนไพร เป็นต้น เมื่อเกิดกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ขึ้นมา จำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยวก็ เข้ามาเที่ยวชมกลุ่มต่างๆ ด้วย กลุ่มเกษตรกรต่างๆ ก็รู้จักที่จะพัฒนาตนเองและกลุ่ม ก่อให้เกิด รายได้เพิ่มขึ้นต่อตนเองและครอบครัว

3.1.2 ชุมชนมีกองทุนในการพัฒนาหมู่บ้าน ปรากฏว่า กองทุนที่ชุมชน นำมาใช้ในการพัฒนาหมู่บ้านมาจาก 2 ส่วน คือส่วนแรก เป็นกองทุนที่ได้รับการสนับสนุนจาก องค์กรบริหารส่วนตำบลป่าดงเบขาร์ และอีกส่วนเป็นกองทุนที่ได้รับมาจากการจัดการ การท่องเที่ยวของกลุ่มนั่นเอง

3.2 ด้านสังคมและวัฒนธรรม ปรากฏดังนี้

3.2.1 ทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง ปรากฏว่า จากการที่ชาวบ้านได้รู้จักการ จัดการการท่องเที่ยวในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เข้าร่วมกิจกรรมทั้งการอบรมภายในและ ภายนอกกลุ่ม การศึกษาดูงานและการอบรมเชิงปฏิบัติการ และเข้าร่วมการทดลองการจัดการ การท่องเที่ยว เป็นการเปิดโอกาสให้สมาชิกในกลุ่มได้แสดงความคิดเห็น มีการบริหารงานในรูป

ของคณะกรรมการ มีการปรึกษาหารืออยู่เป็นประจำ ทำให้สมาชิกในชุมชนเกิดความสนิทสนมกันมากขึ้น จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง

3.2.2 ลดความขัดแย้งภายในหมู่บ้าน ปรากฏว่า เมื่อมีปัญหาใดๆ ชาวบ้านก็จะร่วมปรึกษาในรูปแบบคณะกรรมการตามที่มีอยู่แล้วของกลุ่ม

3.2.3 ชุมชนเกิดความภาคภูมิใจในมรดกวัฒนธรรมของท้องถิ่น ปรากฏว่ามรดกวัฒนธรรมที่สร้างความภาคภูมิใจให้กับชุมชนบ้านตะไละ แบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือมรดกทางวัฒนธรรมและมรดกทางธรรมชาติ เมื่อชาวบ้านเห็นความสำคัญของการจัดการการท่องเที่ยวแล้ว ทำให้ชาวบ้านเห็นความสำคัญของมรดกวัฒนธรรมของชุมชน ทั้งทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ กระตุ้นให้ชาวบ้านรู้จักการอนุรักษ์วัฒนธรรมและธรรมชาติของท้องถิ่นไว้

3.2.4 มีทัศนคติที่ดีต่อหน่วยงานของรัฐ ปรากฏว่า จากการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านตะไละ ทำให้ชาวบ้านเกิดความสนิทสนม มีความสามัคคี ระหว่างชาวบ้านด้วยกัน ระหว่างผู้นำกับสมาชิกกลุ่ม ระหว่างศาสนิก และที่สำคัญคือชาวบ้านกับหน่วยงานของภาครัฐ ซึ่งภาครัฐได้เข้ามาร่วมส่งเสริมช่วยเหลือสนับสนุน และให้ความรู้ ให้การอบรม มีการศึกษาดูงานและการจัดการระบบการดำเนินงานให้ดีขึ้น

3.2.5 ทำให้เกิดเครือข่ายการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ ปรากฏว่า จากการจัดการอบรรมการให้ความรู้จากเจ้าหน้าที่ รวมถึงการศึกษาดูงาน การอบรมเชิงปฏิบัติการ ทำให้สมาชิกในหมู่บ้านหันมาให้ความร่วมมือ ร่วมกันดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เครือข่ายชุมชนที่มีส่วนในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติคือ ชุด อ.ส. (อาสาสมัคร) ล่ารอง เพื่อช่วยกันดูแลรักษาป่า และ ชุด อ.ป.ร. (อาสาสมัครป้องกันภัยพลเรือน) เพื่อช่วยกันสอดส่องดูแลความปลอดภัยภายในหมู่บ้าน

3.2.6 ชาวบ้านรู้จักพัฒนาค้นหาความรู้ใหม่ๆ ปรากฏว่า ในอดีตคนในชุมชนไม่รู้จักคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติ ทำให้ธรรมชาติบางอย่างต้องถูกทำลายไปจากการนำพื้นที่มาประกอบอาชีพ แต่หลังจากได้ศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติทำให้ชุมชนกลายเป็นชุมชนเปิด ธรรมชาติกลายเป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจรวมทั้งให้ความรู้แก่ผู้ที่มาเที่ยวชม ธรรมชาติหลายอย่างจึงถูกฟื้นฟูขึ้นมา คนในชุมชนจึงหันมาให้ความร่วมมือในการดูแลรักษาทรัพยากร รู้จักคิดหา และพัฒนาความรู้ของสมาชิกในชุมชนเอง

3.3 ด้านสิ่งแวดล้อม ปรากฏดังนี้

3.3.1 ทำให้มีโครงสร้างพื้นฐานการดำรงชีวิตที่ดี ปรากฏว่า ก่อนที่จะมีกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ชุมชนบ้านตะไละมีความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย โครงสร้างพื้นฐานหลาย

อย่างยังมิได้รับการพัฒนา หลังจากการก่อตั้งกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โครงสร้างพื้นฐานหลายอย่างในหมู่บ้านได้รับการพัฒนา เช่น ถนนลาดยาง มีการทำประปาภูเขา มีไฟฟ้าตามเส้นทาง เป็นต้น เพื่อสร้างความสะดวกสบายต่อการต้อนรับนักท่องเที่ยว เป็นผลให้ชาวบ้านมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

3.3.2 สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติถูกทำลาย ปรากฏว่า จากที่มีการพัฒนาชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งการปรับปรุงสภาพแวดล้อมของชุมชน การสร้างถนนหนทางทุกอย่างล้วนแลกรมาจากการทำลายธรรมชาติก่อนแล้วถึงจะพัฒนาชุมชนได้

3.3.3 เกิดการจัดการกับแหล่งท่องเที่ยว ปรากฏว่า การท่องเที่ยวที่ได้รับการจัดการการท่องเที่ยวตามแนวทางของการท่องเที่ยวแบบอนุรักษ์ธรรมชาติ ไม่เพียงแต่พัฒนาเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวเพียงอย่างเดียว แต่นักท่องเที่ยวยังต้องการความสะดวกสบายตั้งแต่การเดินทางไปชมธรรมชาติ การพัฒนาให้มีแหล่งที่พักผ่อนหย่อนใจ บริเวณที่พัก ร้านอาหาร เป็นต้น ซึ่งกลุ่มได้เรียนรู้ถึงความจำเป็นต่อการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกเหล่านั้น ทำให้รู้จักการจัดการและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวด้วยตนเอง

3.3.4 เกิดมลพิษสิ่งแวดล้อมแก่สถานที่ท่องเที่ยว ปรากฏว่า จากการเปิดสถานที่ท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางเข้ามาชมแหล่งท่องเที่ยว และสามารถนำอาหารไปกินตามแหล่งท่องเที่ยวได้ จึงเป็นสาเหตุทำให้เกิดสิ่งปฏิกูลตามสถานที่ท่องเที่ยว นอกจากนั้นยังมีสิ่งปฏิกูลที่เกิดจากการขายอาหาร การจัดการอาหารรับรองนักท่องเที่ยว แต่อย่างไรก็ตาม กลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ก็พยายามสร้างแนวทางการแก้ปัญหา เช่น ขยะมูลฝอยที่พบเห็นตามเส้นทางจะระดมเด็ก ๆ และสมาชิกกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เก็บเป็นระยะๆ ให้คำแนะนำแก่นักท่องเที่ยว เพื่อเป็นการรักษาความสะอาดของสถานที่ สิ่งปฏิกูลที่เกิดจากร้านค้าหรือการรับรองนักท่องเที่ยว ก็จะเก็บรวบรวมเพื่อกำจัดตามความเหมาะสม ส่วนขยะอื่นๆ ก็ยังคงใช้วิธีการเผาทำลาย

3.3.5 ทำให้ทรัพยากรธรรมชาติได้รับการอนุรักษ์ ปรากฏว่า การให้ความรู้ทั้งด้านการอบรม ศึกษาดูงานแก่สมาชิกกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ทำให้สมาชิกกลุ่มเกิดความเข้าใจและเห็นความสำคัญของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และเป็นสาเหตุให้คนในชุมชนเกิดความรักและต้องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

อภิปรายผล

ผลการศึกษาเรื่อง การเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านตะไละ ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเตาะ จังหวัดสงขลา ทำให้ผู้วิจัยทราบถึงปัจจัยการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยว วิธีการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยว และผลกระทบจากการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยว ตามความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้าและตามขอบเขตด้านเนื้อหา และได้พบว่าในชุมชนบ้านตะไละเป็นพื้นที่ที่ยังคงอุดมด้วยทรัพยากรธรรมชาติ มีความหลากหลายทางชีวภาพและมีประวัติความเป็นมาของท้องถิ่นส่งผลให้ชุมชนเกิดความตื่นตัวในการก่อตั้งกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ขึ้นมา เพื่อป้องกันการทำลายและส่งเสริมให้ชาวบ้านเกิดจิตสำนึกรักษ์ป่าชุมชน มีการพัฒนาชุมชนให้เกิดความเจริญโดยไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนและทรัพยากรธรรมชาติ

การศึกษาเรื่องการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านตะไละ ทำให้สมาชิกกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และชาวบ้านได้รูปแบบและแนวทางการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยวของชุมชน ซึ่งก่อให้เกิดการเรียนรู้ในหลายประเด็น ดังนี้

1. เกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ จากการเป็นชุมชนที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ที่ประกอบด้วยทรัพยากรธรรมชาติที่สวยงามและมีประวัติความเป็นมาของชุมชนที่ยาวนานควรค่าแก่การเรียนรู้ ทำให้ชาวบ้านเกิดความตระหนักต่อคุณค่าของชุมชน จากกระแสความเจริญก้าวหน้าเข้ามาสู่ชุมชนทำให้ชุมชนหลายๆ ชุมชนต้องสูญเสียทรัพยากรธรรมชาติที่มีคุณค่าไปแล้วหลายพื้นที่ ดังนั้น เพื่อให้ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ของชุมชนบ้านตะไละสามารถดำรงอยู่ได้จึงตั้งกลุ่มที่มีความเกี่ยวข้องกับการดูแลรักษาธรรมชาติขึ้นมา ประกอบกับองค์การบริหารส่วนตำบลปาดังเบซาร์เห็นความสำคัญที่ต้องการพัฒนาพื้นที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว แนวคิดในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จึงเกิดขึ้น และผลจากการให้การอบรมแก่ชาวบ้าน การส่งสมาชิกกลุ่มไปศึกษาดูงาน ทำให้ชาวบ้านเกิดการเรียนรู้ที่จะพัฒนาชุมชนและรู้จักปรับปรุงสภาพพื้นที่ให้เหมาะแก่การท่องเที่ยวและไม่ก่อให้เกิดผลเสียต่อทรัพยากรธรรมชาติ

2. เกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับการดูแลรักษาวัฒนธรรมภายในชุมชน จากการที่สมาชิกกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ได้รับการอบรมเชิงปฏิบัติการและการไปศึกษาดูงานต่างๆ ทำให้ชาวบ้านเรียนรู้ที่จะเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมท้องถิ่น เนื่องจากว่าวัฒนธรรมท้องถิ่นคือสิ่งที่จะทำให้รู้และเข้าใจถึงอัตลักษณ์ของชุมชนอย่างแท้จริง เช่น ประเพณีที่เกี่ยวกับวันสำคัญทางศาสนา ศาสนาพุทธและอิสลาม เป็นต้น การอาศัยอยู่ในชุมชนด้วยความเป็นพี่น้อง การยึดถือระบบเครือญาติ ความรักความสามัคคี เห็นอกเห็นใจกัน ดังนั้น เพื่อให้สิ่งเหล่านี้คงอยู่ชาวบ้านจึงเกิดการเรียนรู้ที่

จะทำให้วัฒนธรรมเหล่านี้คงอยู่กับชุมชน และเพื่อเป็นส่วนหนึ่งขององค์ประกอบการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านตะไล๊ะ

3. เกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวที่เป็นของชุมชนเอง ในระยะแรกที่ชุมชนยังไม่เปิดสถานที่ให้เป็นที่ท่องเที่ยวอย่างเป็นทางการ มีจำนวนนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวอยู่บ้าง แต่ไม่มีรูปแบบและการจัดการที่เป็นระบบ แหล่งท่องเที่ยวหลายที่ถูกทำลายไปพร้อมกับการท่องเที่ยว เช่น การแผ้วถางป่าของชาวบ้าน การทิ้งสิ่งปฏิกูล เป็นต้น แต่หลังจากที่ชาวบ้านได้เรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวแล้ว ชาวบ้านก็รู้จักที่จะจัดระบบการท่องเที่ยว ปรับปรุงสถานที่ท่องเที่ยว และให้ความรู้แก่ชาวบ้าน รูปแบบการท่องเที่ยวจึงเกิดขึ้น แหล่งท่องเที่ยวที่เป็นจุดขายสำคัญ ที่กลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ชุมชนบ้านตะไล๊ะต้องการนำเสนออีกคือ เส้นทางสายน้ำประวัติศาสตร์ ซึ่งเป็นเส้นทางสายน้ำที่กองทัพญี่ปุ่นได้สร้างขึ้นเพื่อรองรับน้ำจากน้ำตกโตนลูมุนมาไว้ในกองทัพครั้งมาตั้งฐานทัพในบริเวณดังกล่าว หลังการจัดการการท่องเที่ยวครั้งแรกแสดงให้เห็นว่า รูปแบบของการจัดการการท่องเที่ยวที่กลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ชุมชนบ้านตะไล๊ะได้จัดทำขึ้นยังคงมีอุปสรรคอยู่ จึงมีการเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวให้ดีขึ้นและมีความน่าสนใจ มีนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น นักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวตามรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวจะได้ท่องเที่ยวตามกำหนดการท่องเที่ยวของกลุ่ม แต่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่นิยมมาท่องเที่ยวบริเวณอ่างเก็บน้ำมากกว่าการท่องเที่ยวไปตามบริเวณเส้นทางสายน้ำประวัติศาสตร์ซึ่งเป็นจุดขายสำคัญของกลุ่ม เนื่องจากเส้นทางยังไม่มีความสะดวกและต้องเดินขึ้นไปตามเส้นทางของน้ำตกโตนลูมุน ต้องใช้ระยะเวลาในการเดินทางมาก ทำให้นักท่องเที่ยวไม่ค่อยให้ความนิยมเท่าที่ควร แต่อย่างไรก็ตามกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ชุมชนบ้านตะไล๊ะยังจะต้องมีการพัฒนาปรับปรุงรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวและสถานที่ท่องเที่ยวต่อไป

4. เกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการดูแลสุขภาพความปลอดภัยภายในชุมชน การเปิดชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว ถือว่าเป็นการเปิดชุมชนให้เป็นแหล่งสาธารณะแก่คนทั่วไป ดังนั้นความปลอดภัยจึงเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งที่ต้องทำควบคู่กันไป เพื่อให้เกิดความปลอดภัย ทั้งคนในชุมชน และนักท่องเที่ยว รวมถึงทรัพยากรธรรมชาติ ชุมชนจึงมีการจัดตั้งกลุ่มอาสาสมัครรักษาความปลอดภัยภายในหมู่บ้านขึ้นมา มีการแบ่งภาระหน้าที่รับผิดชอบเพื่อรักษาความปลอดภัยของหมู่บ้าน

5. เกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการกับผลกระทบจากการจัดการการท่องเที่ยว ผลกระทบที่เกิดจากการจัดการการท่องเที่ยวมีทั้งทางที่ดีและไม่ดี ในทางที่ดีนั้นทำให้ชุมชนมีการ

พัฒนา สมาชิกกลุ่มต่างๆ ในหมู่บ้านรู้จักสร้างอาชีพเสริม เช่น การค้าขาย มีกลุ่มแม่บ้าน เกษตรกร การทำธุรกิจการท่องเที่ยว เป็นต้น สมาชิกในชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้น ส่วนในทางที่ไม่ดี เช่น ทำให้เกิดกลุ่มนายทุนเอกชนเข้ามาแสวงหาผลกำไรจากกระแสการท่องเที่ยว เกิดสิ่งปฏิญูล และขยะมูลฝอยเพิ่มมากขึ้น เป็นต้น ซึ่งจะต้องมีการปรับปรุง พัฒนา หาแนวทางแก้ปัญหา ดังกล่าวกันอย่างเป็นระบบต่อไป

6. เกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับการสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยว จากการส่งเสริมขององค์กรส่วนท้องถิ่นให้กลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ชุมชนบ้านตะไล้ได้รับการอบรม การไปศึกษาดูงาน การอบรมเชิงปฏิบัติการจากแหล่งท่องเที่ยวที่ต่างๆ เช่น ชุมชนคีรีวง ตำบลกำโลน อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช และชุมชนเกาะยอ ตำบลเกาะยอ อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา ทำให้กลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ชุมชนบ้านตะไล้ได้เรียนรู้เกี่ยวกับรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยว มีการจัดรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวที่เป็นของตนเอง รู้จักการจัดการกับแหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชน ปรับปรุงและทดลองรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวหลายครั้ง จนกระทั่งมีรูปแบบที่เป็นของตนเอง จากการพัฒนาที่เกิดขึ้นมาตามลำดับทำให้ชุมชนบ้านตะไล้กลายเป็นต้นแบบการจัดการการท่องเที่ยวให้กับชุมชนที่อยู่ใกล้เคียง และมีการสร้างเครือข่ายการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันระหว่างชุมชน ชุมชนมีการติดต่อประสานงานกันมากขึ้น มีการเรียนรู้ที่จะเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวระหว่างชุมชน เช่น การไปเยี่ยมชมนักท่องเที่ยวของชุมชนใกล้เคียงของนักท่องเที่ยว เป็นต้น นอกจากนั้นจากความก้าวหน้าทางการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านตะไล้ทำให้โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านบาโรย หมู่ที่ 11 มีแนวคิดที่จะนำกิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับนักเรียน ช่วงวันหยุดเสาร์-อาทิตย์ และจากการเสด็จเยี่ยมโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านบาโรย ของสมเด็จพระเทพรัตนสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เมื่อวันที่ 15 มกราคม พ.ศ. 2551 นั้น มีการจัดแสดงบอร์ดเกี่ยวกับการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านตะไล้ที่โรงเรียนแห่งนี้ด้วย เหตุการณ์ดังกล่าวจึงแสดงให้เห็นว่า การที่ชุมชนบ้านตะไล้ได้เรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยวและมีแนวทางในการจัดการการท่องเที่ยวที่เป็นของตนเองได้นั้น ก่อให้เกิดเครือข่ายการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยวกับชุมชนใกล้เคียงและสถานศึกษามาเป็นลำดับ

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านตะไละ ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเตาะ จังหวัดสงขลา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 จากความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยว และมีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่น่าสนใจ จึงควรมีการเผยแพร่ และประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชนบ้านตะไละโดยใช้สื่อรูปแบบต่างๆ ให้เป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย

1.2 ควรส่งเสริมรูปแบบการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวให้กับชุมชนอื่นๆ ที่อยู่ใกล้เคียง เพื่อเป็นการส่งเสริมและพัฒนาชุมชนให้เกิดความเจริญยิ่งขึ้น

1.3 ควรมีการส่งเสริมรูปแบบการจัดการเกี่ยวกับกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรที่อยู่ในชุมชนบ้านตะไละ ให้มีความสอดคล้องกับรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนที่มีอยู่แล้ว เพื่อให้รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นไปอีก

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรสนับสนุนให้มีการศึกษากลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในลักษณะนี้ของกลุ่มอื่นๆ เพื่อหาแนวทางในการพัฒนากลุ่ม

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบการจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวของกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แต่ละกลุ่มในพื้นที่ต่างๆ เพื่อเป็นแนวทางแก้ไขปรับปรุงการจัดการกิจกรรมของกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ต่อไป

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- ก้อริก หากมูสา. แนะนำทำความเข้าใจกับบ้านตะไละ ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. สงขลา : องค์การบริหารส่วนตำบลปาดังเบซาร์, ม.ป.ป.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. เอกสารการประชุมเชิงปฏิบัติการด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศภายใต้โครงการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 2545. กรุงเทพฯ : กองอนุรักษ์ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2545.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. การเรียนรู้ : ชุมทรัพย์ในดิน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2540.
- คณะทำงานฝ่ายส่งเสริมกระบวนการชุมชน. การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนเพื่อเผชิญปัญหาวิกฤต. กรุงเทพฯ : สำนักงานอนุกรรมการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนเพื่อเผชิญปัญหาวิกฤต, 2542.
- ธฤชวรรณ นนทพุทธ. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้โดยชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ : กรณีศึกษาป่าชุมชนเขาหัวช้าง ตำบลตะโหมด อำเภอตะโหมด จังหวัดพัทลุง. วิทยานิพนธ์ วศ.ม. สงขลา : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2545. ถ่ายเอกสาร.
- นันทิยา หุตานูวัตร และณรงค์ หุตานูวัตร. การพัฒนาองค์กรชุมชน. กรุงเทพฯ : สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน), 2546.
- บริหารส่วนตำบลปาดังเบซาร์, องค์การ. แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา 3 ปี ปี 2549-2551 ขององค์การบริหารส่วนตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. สงขลา : องค์การบริหารส่วนตำบลปาดังเบซาร์, 2549.
- _____ . รายงานการประชุมประจำเดือนตุลาคม 2547. สงขลา : องค์การบริหารส่วนตำบลปาดังเบซาร์, 2547.
- ปารีชาติ วลัยเสถียร และคณะ. กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โครงการเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข (สรส.), 2546.
- พจนา สอนศรี. คู่มือจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน. กรุงเทพฯ : โครงการท่องเที่ยวเพื่อชีวิตและธรรมชาติ, 2546.
- พรชัย ลิขิตธรรมโรจน์. พฤติกรรมองค์กร (ORGANIZATIONAL BEHAVIOR). กรุงเทพฯ : โอ.เอส. พรีนติ้ง เฮ้าส์, 2545.

- สีศึก ฤทธิเนติกุล และคณะ. การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนบ้านห้วยน้ำริน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่ : ศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขา จังหวัดเชียงใหม่ กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2547.
- ศักดิ์ทิพย์ ไกรฤกษ์. “องค์กรท้องถิ่น กลไกสำคัญในการพัฒนาการท่องเที่ยวและกีฬา,” ใน ประชาคมท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : บริษัท ประชาคมท้องถิ่น จำกัด, 2547.
- สมชาย เลียงพรพรรณ. การศึกษาศักยภาพของแหล่งทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ในบริเวณทะเลสาบสงขลา. สงขลา : มหาวิทยาลัยทักษิณ, 2547.
- สมมาตร ศิริวงศ์. การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในภาคใต้. นครศรีธรรมราช : มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์, 2540.
- สินธุ์ สโรบล. “การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน,” ประชาคมวิจัย. 57 : 17 ; กันยายน - ตุลาคม 2547.
- สุทิพย์ อากาศโร (อบอุ้น), พระมหา. เครือข่าย : ธรรมชาติ ความรู้และการจัดการ. กรุงเทพฯ : โครงการเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข (สรส.), 2547.
- สุวิทย์ ทองศรีเกตุ และคณะ. การวิจัยและพัฒนากระบวนการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบยั่งยืนของชุมชนบ้านวังลุง ตำบลทอนหงส์ อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช. นครศรีธรรมราช : สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.), 2546.
- อดิศร ศักดิ์สูง. “ประวัติศาสตร์ : การศึกษาเพื่อการท่องเที่ยวไทย,” ปริชาต. 17 (1) : 79 ; เมษายน-กันยายน 2547.
- อรัญ สุวรรณรักษา. การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษาบ้านตะไละหมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. สงขลา : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่, 2545.
- อุดร วงษ์ทับทิม. “การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน,” ใน การท่องเที่ยวโดยชุมชน แนวคิดและประสบการณ์. เชียงใหม่ : บริษัท มิ่งเมืองนวัตน์จำกัด เชียงใหม่, 2545.
- อุทัย ดุลยเกษม และอรศรี งามวิทยาพงศ์. ระบบการศึกษากับชุมชน. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.), 2540.

บุคลากรกรม

บุคลากรกรม

กอเฉลิม ระยี่ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ฐิตานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 114/1 หมู่ที่ 5 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม พ.ศ. 2550.

_____ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ฐิตานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 114/1 หมู่ที่ 5 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 20 กันยายน พ.ศ. 2548.

ก้อริก หากมูสา เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ฐิตานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 48 หมู่ที่ 5 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 20 กันยายน พ.ศ. 2548.

เกษรา สุขประกอบ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ฐิตานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 64 หมู่ที่ 3 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 13 พฤศจิกายน พ.ศ. 2548.

ชยัน วงษ์ใหญ่ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ฐิตานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 28/2 หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 20 กันยายน พ.ศ. 2548.

ขวัญตา มูเก็ม เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ฐิตานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 90/2 หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 29 สิงหาคม พ.ศ. 2548.

ข้อดีเหี้ยะ ล่าเม้าะ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ฐิตานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 100 หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 20 กันยายน พ.ศ. 2548.

ข้อดีเหี้ยะ แสงมาก เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ฐิตานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 100 หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2548.

ข้อดีเหี้ยะ แสงมาก เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ฐิตานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 24/4 หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 20 กันยายน พ.ศ. 2548.

ขอตีเยาะ แสงมาก เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ฐิตานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 24/4 หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2548.

_____ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ฐิตานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 24/4 หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2549.

จันทิมา ดุลเกีร์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ฐิตานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 64 หมู่ที่ 3 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 13 พฤศจิกายน พ.ศ. 2548.

จำลอง ดวงแก้ว เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ฐิตานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 213/1 หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 23 เมษายน พ.ศ. 2548.

เจริญ ทองแดง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ฐิตานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 32/2 หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2549.

เชวงศักดิ์ สະติ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ฐิตานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 22/5 หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 10 กรกฎาคม พ.ศ. 2550.

_____ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ฐิตานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 22/5 หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2549.

ตฤณ สุขนวล เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ฐิตานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 64 หมู่ที่ 3 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 20 กันยายน พ.ศ. 2548.

นิคม สุขมาก เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ฐิตานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 95/1 หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 20 กันยายน พ.ศ. 2548.

- นิคม สุขมาก เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ฐิตานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 95/1 หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 19 มีนาคม พ.ศ. 2548.
- บุศมาน จิตรตรง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ฐิตานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 28 หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 19 ธันวาคม พ.ศ. 2548.
- บุหมาน หลงหลี่ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ฐิตานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 31/7 หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม พ.ศ. 2550.
- ประเสริฐ พูลกลาง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ฐิตานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 239/9 หมู่ที่ 2 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 20 กันยายน พ.ศ. 2548.
- ฝารีดี๊ะ หรณหมาน เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ฐิตานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 33/15 หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 19 มีนาคม พ.ศ. 2548.
- ฝือฮิ หมอฮื่น เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ฐิตานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 23/1 หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2549.
- มะเกบ วงใหญ่ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ฐิตานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 28 หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2549.
- มาซีเต๊ะ จิตรตรง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ฐิตานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 31 หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 23 เมษายน พ.ศ. 2548.
- มาหมาดกอเอ็่ม ตะแลหมัน เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ฐิตานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 27 หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 18 สิงหาคม พ.ศ. 2548.

มีดิน หมอชื่น เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, รุิดานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 23 หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 20 กันยายน พ.ศ. 2548.

_____ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, รุิดานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 23 หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2549.

ยาหลี เจริม เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, รุิดานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 2/3 หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม พ.ศ. 2550.

_____ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, รุิดานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 2/3 หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2549.

ยูนุส จิตรตรง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, รุิดานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 22 หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2549.

เยาะ เหมหมาน เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, รุิดานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 33/14 หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2549.

ร่มหลี่ หมอชื่น เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, รุิดานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 24 หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน พ.ศ. 2548.

_____ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, รุิดานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 24 หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 10 มีนาคม พ.ศ. 2549.

_____ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, รุิดานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 24 หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2549.

วรรณภา อาคร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, รุิดานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 22 หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม พ.ศ. 2550.

วิชุดา หมายทองอ่อน เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ฐิตานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 33/8 หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 10 กรกฎาคม พ.ศ. 2550.

ศิริ หละสัน เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ฐิตานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 30/1 หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2549.

สมชาย สันหมั่น เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ฐิตานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 29 หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 10 กรกฎาคม พ.ศ. 2550.

_____ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ฐิตานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 29 หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2549.

สมพร จันทร์ศิริ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ฐิตานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 64 หมู่ที่ 3 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 13 พฤศจิกายน พ.ศ. 2548.

สมศักดิ์ สะและไสะ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ฐิตานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 27/2 หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2548.

_____ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ฐิตานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 27/2 หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2549.

สรายุทธ หมายทองอ่อน เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ฐิตานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 33/8 หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2549.

สระหรี หมอชื่น เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ฐิตานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 24 หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 10 กรกฎาคม พ.ศ. 2550.

_____ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ฐิตานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 24 หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2549.

सानะ หมายทองอ่อน เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ฐิตานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 30/12 หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2549.

สายสมร สิงห์โสดา เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ฐิตานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 45 หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2549.

ลำลี บุรณะกุล เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ฐิตานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 64 หมู่ที่ 3 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 13 พฤศจิกายน พ.ศ. 2548.

สุนี ทวีพันธ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ฐิตานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 31/10 หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 19 มีนาคม พ.ศ. 2548.

สุรียา หมายทองอ่อน เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ฐิตานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 30/12 หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 5 มิถุนายน พ.ศ. 2548.

ไสหนาบ ตั้งใหม่ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ฐิตานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 27/2 หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 23 เมษายน พ.ศ. 2548.

_____ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ฐิตานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 27/2 หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2549.

หมัดเด็น หมายทองอ่อน เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ฐิตานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 33/8 หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม พ.ศ. 2548.

_____ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ฐิตานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 33/8 หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 20 สิงหาคม พ.ศ. 2548.

หมาน หลงหลี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ฐิตานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 31/7 หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2549.

หรัอหีม หมัดไล๊ะ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ฐิตานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 124/1 หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 18 สิงหาคม พ.ศ. 2548.

_____ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ฐิตานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 124/1 หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2549.

หรัอหีมิน หมอซิ่น เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ฐิตานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 33/6 หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 20 กันยายน พ.ศ. 2548.

_____ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ฐิตานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 33/6 หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2549.

หลงหมั่น จิตรตรง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ฐิตานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 30/1 หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 20 กันยายน พ.ศ. 2548.

หาด หมอซิ่น เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ฐิตานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 24 หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 20 กันยายน พ.ศ. 2548.

เหม หลงหลี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ฐิตานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 31/8 หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2549.

โหยบ จิตรตรง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ฐิตานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 22/2 หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 29 สิงหาคม 2548.

อดิษฐ สวรรเกียรติกุล เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, รัฐฉานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 64 หมู่ที่ 3 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 13 พฤศจิกายน พ.ศ. 2548.

อรัญ สุวรรณรักษา เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, รัฐฉานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 64 หมู่ที่ 3 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 20 กันยายน พ.ศ. 2548.

อับดุลลอเลิบ ดอสะ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, รัฐฉานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 162 หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 29 สิงหาคม

พ.ศ. 2549.

อับดุลเหลาะ วงษ์ใหญ่ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, รัฐฉานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 24/1 หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม พ.ศ. 2550.

อับดุลอาซิต หะยีสะแลแม เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, รัฐฉานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 109 หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2549.

อารียา ทองแดง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, รัฐฉานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 32/2 หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 19 มีนาคม พ.ศ. 2548.

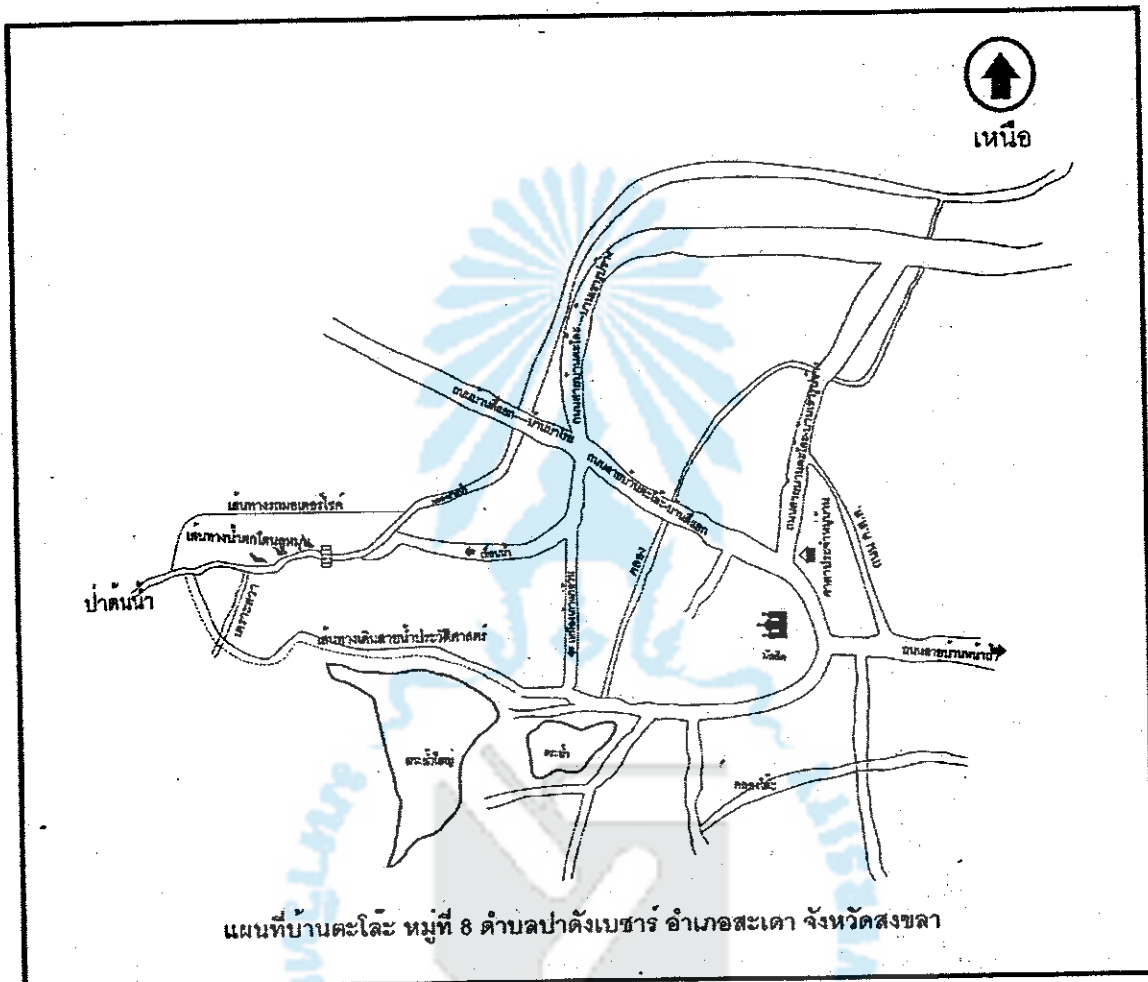
อาหลี ลำเม๊ะ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, รัฐฉานันท์ นาคแก้ว เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 100 หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 18 สิงหาคม พ.ศ. 2548.

ภาคผนวก

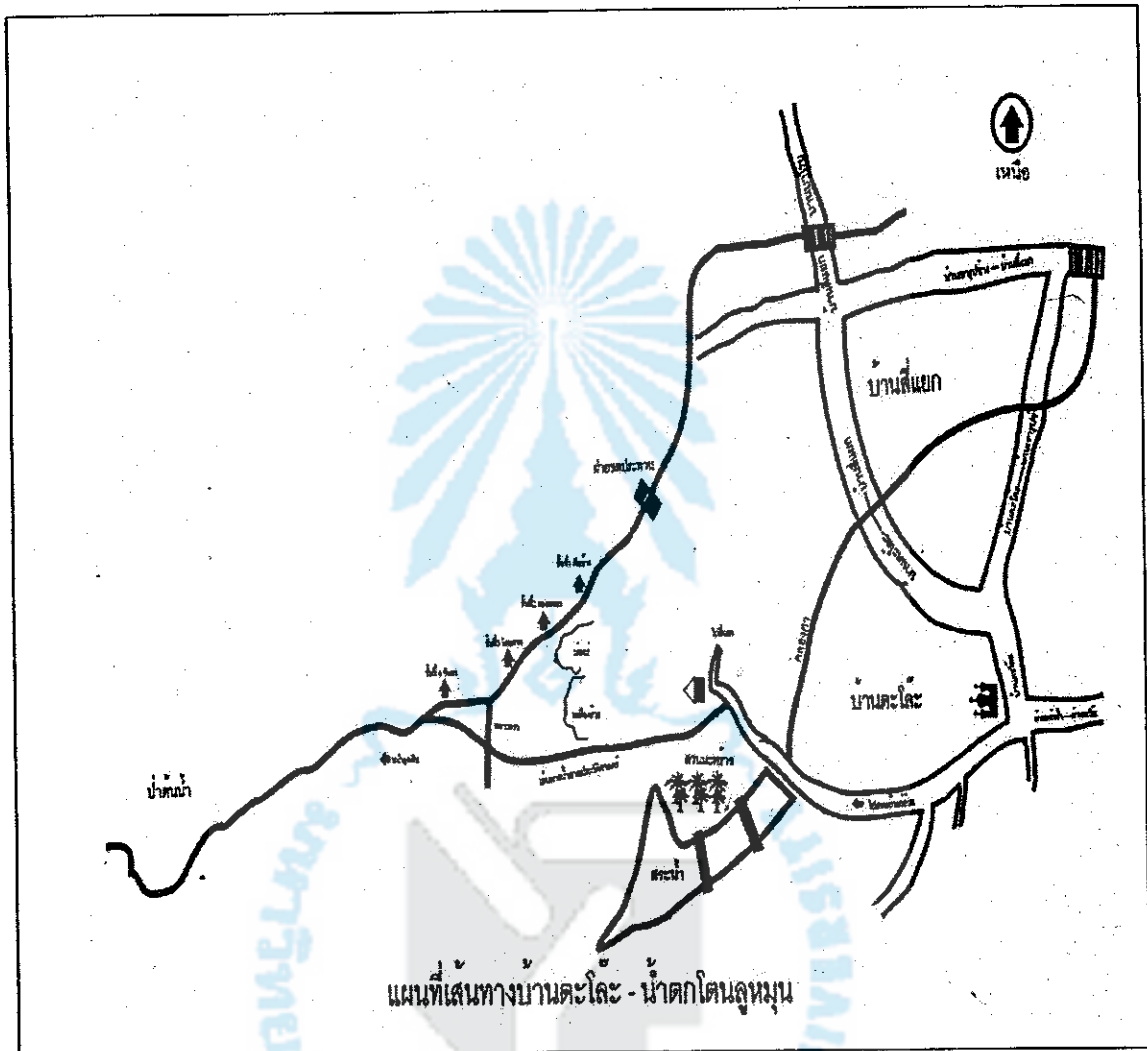

ภาคผนวก ก
แผนที่แสดงพื้นที่การทำวิจัย

ภาพประกอบ 23 แผนที่บ้านตะไละ
(ที่มา : กลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านตะไละ)

ภาพประกอบ 24 แผนที่เส้นทางบ้านตะโล๊ะ - น้ำตกโตนลูหมุน
(ที่มา : กลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านตะโล๊ะ)

ภาคผนวก ข

สำเนาเอกสารโครงการส่งเสริมศักยภาพกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านตะไล๊ะ
เสนอต่อองค์การบริหารส่วนตำบลปาดังเบซาร์

ที่ทำการผู้ใหญ่บ้านบ้านตะโล๊ะ หมู่ที่ 8
ตำบลป่าดงเบงช่า อำเภอสะเตา
จังหวัดสงขลา 90240

21 ตุลาคม 2547

เรื่อง เสนอโครงการเพื่อขอสนับสนุนงบประมาณ

เรียน นายกองค์การบริหารส่วนตำบลป่าดงเบงช่า

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการส่งเสริมศักยภาพกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านตะโล๊ะ จำนวน 1 ฉบับ

ด้วย บ้านตะโล๊ะ หมู่ที่ 8 ตำบลป่าดงเบงช่า อำเภอสะเตา จังหวัดสงขลา มีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากร ได้แก่ น้ำตก เส้นทางศึกษารธรรมชาติ ทิวทัศน์ที่สวยงาม วัฒนธรรมภูมิปัญญาพื้นบ้าน และความเป็นมาประวัติศาสตร์ของชุมชนที่น่าสนใจ บ้านตะโล๊ะจึงได้มีโอกาสต้อนรับนักท่องเที่ยวบ่อยครั้ง ด้วยเหตุนี้ชุมชนจึงมีความคิดที่จะช่วยกันดูแลและจัดการเกี่ยวกับการท่องเที่ยว ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ของชุมชนเอง และผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในอนาคต โดยการรวมตัวกันในรูปแบบของกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ แต่ยังคงขาดประสบการณ์ ทั้งด้านแนวคิด การบริหารจัดการ และการส่งเสริมศักยภาพของกลุ่ม ซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่กลุ่มจะต้องเรียนรู้หาประสบการณ์เพิ่มจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือชุมชนที่มีประสบการณ์ในด้านการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

ดังนั้น ทางกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านตะโล๊ะ จึงได้จัดทำโครงการเสริมศักยภาพกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านตะโล๊ะขึ้น เพื่อพัฒนาศักยภาพของสมาชิกกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านตะโล๊ะ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณาให้การสนับสนุนต่อไปด้วย จะเป็นพระคุณ

เรียน นายก อบต. ป่าดงเบงช่า

- เพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

- ดอน มาน ตะโล๊ะ ม. 8 (รับผิดชอบโครงการ)

103 ม. 8 บ้านตะโล๊ะ หมู่ที่ 8 ตำบลป่าดงเบงช่า อำเภอสะเตา จังหวัดสงขลา

นายก อบต. ป่าดงเบงช่า (นายหลงหมัน จิตรตรง)

สมาชิกกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

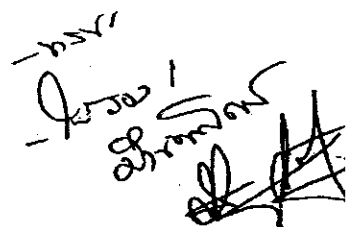
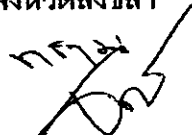
ผู้ใหญ่บ้านบ้านตะโล๊ะ หมู่ที่ 8 ตำบลป่าดงเบงช่า

บ้านตะโล๊ะ อำเภอสะเตา จังหวัดสงขลา

อำเภอสะเตา จังหวัดสงขลา

10/11/47

โทร. 01-7674619

โครงการเสริมศักยภาพกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านตะไละ
บ้านตะไละ หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเตาะ จังหวัดสงขลา

หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันกระแสความนิยมเรื่องการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ หรือการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้รับความนิยมในหมู่นักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก ในขณะที่ยถาบันด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวก็ได้นำมาเป็นสื่อโฆษณาประชาสัมพันธ์ เพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวในรูปแบบดังกล่าว และมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ซึ่งผลปรากฏว่า ได้รับความนิยมทั้งชาวไทย และชาวต่างชาติที่มีความสนใจเกี่ยวกับประเด็นการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ภูมิปัญญา วัฒนธรรมของชุมชน แต่ในขณะเดียวกันการส่งเสริมการท่องเที่ยวอีกด้านหนึ่ง คือ ผลกระทบที่เกิดขึ้น เช่น เรื่องความเจริญ การใช้เงินเป็นปัจจัยหลักในการซื้อ ผลกระทบโดยตรงกับการเปลี่ยนแปลงในชุมชน ทั้งด้านสิ่งแวดล้อม วิถีชีวิต และความเป็นอยู่

ดังนั้น แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท้องถิ่นของตนเองตั้งแต่แรกเริ่ม สามารถเป็นแนวทางในการป้องกันปัญหาดังกล่าวได้ และชุมชนก็สามารถตอบสนองความต้องการของชุมชนได้

การหาแนวทางการจัดรูปแบบการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนในระดับชุมชน ยังทำให้ชุมชนมีความเข้าใจแนวคิดการจัดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน เมื่อชุมชนได้ทราบศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชน (ทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต ศิลปะหัตถกรรมพื้นบ้าน ผลิตภัณฑ์ชุมชน) รวมทั้งข้อมูลสถานการณ์ปัญหาอันเกิดจากผลกระทบการท่องเที่ยวทั้งด้านบวกและด้านลบ ชุมชนสามารถใช้ข้อมูลดังกล่าวประกอบการวางแผนหาแนวทางจัดรูปแบบการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับชุมชน

บ้านตะไละ หมู่ที่ 8 เป็นหมู่บ้านหนึ่งในตำบลปาดังเบซาร์ ที่มีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากร ได้แก่ น้ำตก เส้นทางศึกษาธรรมชาติ (รอยเท้าสัตว์, สมุนไพร) ทิวทัศน์ที่สวยงาม วัฒนธรรม ภูมิปัญญาพื้นบ้าน และความเป็นมาประวัติศาสตร์ของชุมชนที่น่าสนใจ บ้านตะไละ จึงได้มีโอกาสต้อนรับนักท่องเที่ยวอยู่บ่อยครั้ง ด้วยเหตุนี้ชุมชนจึงมีความคิดที่จะช่วยกันดูแลและจัดการเกี่ยวกับการท่องเที่ยว ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ของชุมชนเอง และผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต โดยการรวมตัวกันในรูปแบบของกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านตะไละ ซึ่งมีเป้าหมายสำคัญ คือ การอนุรักษ์ และการรักษาธรรมชาติของชุมชนให้คงอยู่ และเป็นประโยชน์กับชุมชนให้ยั่งยืน

แต่ในขณะเดียวกันการจัดตั้งกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านตะไละ ยังมีประสบการณ์น้อย ทั้งด้านแนวคิด การบริหารจัดการและการส่งเสริมศักยภาพความสามารถของกลุ่ม ซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่กลุ่มจะต้องเรียนรู้หาประสบการณ์เพิ่มจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พื้นที่หรือชุมชนที่มีประสบการณ์ในด้านการจัดการท่องเที่ยว เช่น หมู่บ้านคีรีวง ที่มีประสบการณ์มายาวนานและได้รับรางวัลเกี่ยวกับด้านการท่องเที่ยว เป็นต้น หรือแม้แต่ด้านการฝึกอบรมด้านต่างๆ ที่จะเสริมความรู้ความเข้าใจให้กับสมาชิกในกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านตะไละ

ชุมชนบ้านตะไละได้เล็งเห็นในความสำคัญดังกล่าว จึงได้รวมตัวกันจัดทำเป็นโครงการเสนอมายังองค์การบริหารส่วนตำบลป่าดงเบขาร์ เพื่อช่วยสนับสนุนกิจกรรมดังกล่าว

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาศักยภาพของสมาชิกกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านตะไละ
2. เพื่อให้สมาชิกชุมชนบ้านตะไละได้ตระหนักในการช่วยกันดูแลรักษาทรัพยากรสิ่งแวดล้อมโดยมีการท่องเที่ยวเป็นสื่อสร้างความเข้าใจ
3. เพื่อใช้การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เป็นสื่อในการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการดูแลทรัพยากรวิถีชีวิตของชุมชนกับสังคมภายนอก

กลุ่มเป้าหมาย

1. สมาชิกกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านตะไละ (ภาคผนวก ข)
2. สมาชิกชุมชนบ้านตะไละที่สนใจ

พื้นที่ดำเนินการ

ภายในพื้นที่บ้านตะไละ และการศึกษาดูงานบ้านคีรีวง อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช

ระยะเวลาดำเนินงานโครงการเสริมศักยภาพบุคลากรท้องถิ่นชาวเชียงใหม่บ้านตะโก๊ะ

กิจกรรม	2547				2548								2549						
	ตค.	พย.	ธค.	มค.	กพ.	มีค.	เมย.	พค.	มิย.	กค.	สค.	กย.	ตค.	พย.	ธค.	มค.	กพ.	มีค.	
กิจกรรมเตรียมความพร้อม																			
- เวทีตามธรรมชาติ																			
- จัดประชุม / เวทีชาวบ้าน																			
ขั้นการปฏิบัติงาน																			
- การอบรมเชิงปฏิบัติการ																			
- การศึกษาดูงาน																			
ประเมินผล																			
- ทดลองจัดการท่องเที่ยว																			
- เวทีสรุปทบทวน / ปรับเปลี่ยนรูปแบบ																			
กิจกรรมที่เหมาะสมกับชุมชน																			

เวทีก่อตั้งขึ้นสม่ำเสมอ

ระยะเวลาดำเนินงาน

เดือนตุลาคม 2547 – เดือนมีนาคม 2549

วิธีการดำเนินงาน

1. กิจกรรมเตรียมความพร้อม

1.1 เปิดประเด็นคุยในเวทีตามธรรมชาติของชุมชน เพื่อหาแนวร่วมในการทำงาน และพัฒนาทีม

1.2 จัดประชุมสมาชิกกลุ่มเพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดและกิจกรรมกลุ่ม 10 ครั้ง

2. ขั้นการปฏิบัติงาน

2.1 จัดอบรมเพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิด และแนวทางการจัดการ ท้องเที่ยวแบบยั่งยืนโดยชุมชน 2 ครั้ง

2.2 ศึกษาดูงาน 1 ครั้ง โดยเลือกศึกษานบ้านคีรีวง ตำบลกำโลน อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช (ระยะเวลา 2 วัน 1 คืน)

3. ขั้นประเมินผล

3.1 ทดลองจัดรูปแบบการท่องเที่ยวบ้านตะไละ 1 ครั้ง

3.2 เเวทีสรุปบทเรียน / ปรับเปลี่ยนรูปแบบกิจกรรมให้เหมาะสมกับชุมชน 1 ครั้ง

งบประมาณ

จากองค์การบริหารส่วนตำบลปาดังเบซาร์ ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา
ขออนุมัติใช้จ่ายทั้งสิ้น 35,300 บาท (รายละเอียดตามภาคผนวก ก)

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. สมาชิกกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านตะไละได้รับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เพิ่มขึ้น และสามารถจัดการท่องเที่ยวที่บ้านตะไละได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. สมาชิกชุมชนบ้านตะไละ ได้เห็นความสำคัญและภูมิใจในทรัพยากรท้องถิ่นของตนเอง
อันนำไปสู่การช่วยกันอนุรักษ์ดูแลต่อไป

ผู้เสนอโครงการ

(นายหมัดเด็น หมัดทองอ่อน)

ประธานกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านตะไละ

ผู้เห็นชอบโครงการ

(นายหลงมัน จิตรตรง)

ผู้ใหญ่บ้านบ้านตะไละ หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์
อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา

ภาคผนวก ก

งบประมาณที่ใช้ในโครงการเสริมศักยภาพกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านตะไละ

1. กิจกรรมเวทีตามธรรมชาติ ไม่ใช้งบประมาณ

2. กิจกรรมจัดประชุม (10 ครั้ง)

2.1 ค่าน้ำชา/กาแฟ/ขนม (30x15x10)	เป็นเงิน	4,500	บาท
2.2 ค่าวัสดุอุปกรณ์	เป็นเงิน	500	บาท
รวม		5,000	บาท

3. กิจกรรมจัดอบรม (2 ครั้ง)

3.1 ค่าอาหาร (50x30x2)	เป็นเงิน	3,000	บาท
3.2 ค่าน้ำชา/กาแฟ/ขนม (15x30x2)	เป็นเงิน	900	บาท
3.3 ค่าวัสดุอุปกรณ์	เป็นเงิน	500	บาท
3.4 ค่าวิทยากร (2ครั้ง)	เป็นเงิน	3,000	บาท
รวม		7,400	บาท

4. กิจกรรมศึกษาดูงานบ้านคีรีวง ตำบลท่าโลน อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช ระยะเวลา 2 วัน 1 คืน

4.1 ค่าเดินทาง รถตู้ 2 คัน (2,000x2xน้ำมัน 2,000)	เป็นเงิน	6,000	บาท
4.2 ประสานงาน (ทั้งในพื้นที่และบ้านคีรีวง ได้แก่ ค่าน้ำมันรถ, ค่าโทรศัพท์)	เป็นเงิน	500	บาท
4.3 ค่าอาหาร, อาหารว่าง (65x25x4)	เป็นเงิน	6,500	บาท
4.4 ค่าวิทยากร (1,000x2วัน)	เป็นเงิน	2,000	บาท
4.5 ค่าที่พัก (60x25x1)	เป็นเงิน	1,500	บาท
รวม		16,500	บาท

5. กิจกรรมทดลองจัดการท่องเที่ยว (จัดประชุมเพื่อสรุปบทเรียนการดูงาน และออกแบบการจัดการท่องเที่ยวบ้านตะไละ)

5.1 ค่าอาหาร (50x30x1)	เป็นเงิน	1,500	บาท
5.2 ค่าน้ำชา/กาแฟ/ขนม (15x30x1)	เป็นเงิน	450	บาท
รวม		1,950	บาท

6. เวกีสรุปทเรียน

6.1 ค่ำอาหาร (50x30x1)	เป็นเงิน	1,500	บาท
6.2 ค่ำน้ำขำ / กำนฟ / ขนม (15x30x1)	เป็นเงิน	450	บาท
6.3 ค่ำเอกสร / ปรขรขำพันธ์ (แค้นพิบ)	เป็นเงิน	1,000	บาท
6.4 ค่ำวิทยากรกระบวนการ	เป็นเงิน	1,500	บาท

รวม 4,450 บาท

รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 35,300 บาท

หมายเหตุ ทุกขำการขำมารถถัวเจลี่ยขำกันได้

ภาคผนวก ข
กลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านตะไละ หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์
อำเภอสะเตาะ จังหวัดสงขลา

คณะกรรมการที่ปรึกษา

1. นายอรัญ	สุวรรณรักษา	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลปาดังเบซาร์
2. นายก่อริก	หากมูสา	รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลปาดังเบซาร์
3. นายรอนหมัด	จิตรตรง	รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลปาดังเบซาร์
4. นายประเสริฐ	พูลกลาง	กำนันตำบลปาดังเบซาร์
5. นายหลงหมัน	จิตรตรง	ผู้ใหญ่บ้านบ้านตะไละ
6. นายกอเข้ม	ระยี่	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านบ้านนา หมู่ที่ 5
7. นายนิพนธ์	วงษ์ใหญ่	สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล หมู่ที่ 5
8. นายนาวพล	อภิรมรักษ์	นักธุรกิจ

คณะกรรมการกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านตะไละ

1. นายหมัดเดิน	หมาดทองอ่อน	ประธานกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านตะไละ
2. นายร่มหลี่	หมอชื่น	รองประธานกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านตะไละ
3. นายหาด	หมอชื่น	กรรมการ
4. นายจิตร	จิตรตรง	กรรมการ
5. นายมุสหมาน	จิตรตรง	กรรมการ
6. นายชัยน	วงษ์ใหญ่	กรรมการ
7. นายสระหรี	หมอชื่น	เลขานุการ
8. นางซ้อดีเหนียะ	ลำน้ำะ	ผู้ช่วยเลขานุการ

สมาชิกกลุ่ม

1. นายทวีศักดิ์	เจ๊ะมะหลี
2. นายสมชาย	สันหมั่น
3. นายร่อหีม	หมัดใส่ะ
4. นายมีดื่น	หมอซิ่น
5. นายบุหมาน	หลงหลี
6. นายหรัอนมีน	หมอซิ่น
7. นายหมาดहांหน	หลงหลี
8. นายนิคม	สุขมาก
9. นายโหยบ	จิตรตรง
10. นายเจริญ	ทองแดง
11. นายหมาดก้อแจม	ดาแลหมั่น
12. ด.ญ.ไศรยา	แสงแลแม
13. ด.ญ.ชอตีเยาะ	แสงมาก
14. นายสมศักดิ์	สะและใส่ะ
15. นายเขวงศักดิ์	สะติ
16. น.ส.มาซี้เต๊ะ	จิตรตรง
17. นางวิฑูดา	หมาดทองอ่อน
18. นายอาหลี	ล่ามี๊ะ
19. นายสุรียา	หมาดทองอ่อน
20. นายเหม	หลงหลี
21. นายมะเกบ	วงษ์ใหญ่
22. นายศิริ	หละสิ้น
23. น.ส.สายสมร	สิงห์โสภา
24. นางชิตีหะหวา	จิตรตรง
25. นางสุนีย์	ทวิพันธ์

26. น.ส.सानี	หมาดทองอ่อน
27. นางไสหนาบ	ตั้งใหม่
28. นางเยาะ	หรรหมาน
29. นายโผน	อินทร์สุวรรณ
30. นายหมาน	หละหลี่
31. นายสรายุทธ	หมาดทองอ่อน
32. นายยุนต์	จิตรตรภ

ภาคผนวก ค
แนวทางการศึกษา

แนวทางการศึกษา

เรื่อง

ศึกษาการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านตะไล๊ะ ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเตาะ จังหวัดสงขลา

ตอนที่ 1 ปัจจัยการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยว

1. ปัจจัยภายในชุมชน

ประเด็นศึกษา : แนวคิดของสมาชิกชุมชนและผู้นำชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยว รวมทั้งความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติเพื่อส่งเสริมให้เกิดการท่องเที่ยว

แนวทางการศึกษา : ศึกษาจากการสังเกต สัมภาษณ์ การประชุมกลุ่มย่อย และการเข้าร่วมกิจกรรม พร้อมทั้งถ่ายภาพประกอบ

2. ปัจจัยภายนอกชุมชน

ประเด็นศึกษา : หน่วยงานที่เข้ามาสนับสนุนการเรียนรู้ในการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชน นโยบายของท้องถิ่นในการจัดการท่องเที่ยวของชุมชน

แนวทางการศึกษา : ศึกษาจากเอกสาร สัมภาษณ์ การประชุมกลุ่มย่อย และการเข้าร่วมกิจกรรม พร้อมทั้งถ่ายภาพประกอบ

ตอนที่ 2 วิธีการการเรียนรู้การจัดการท่องเที่ยว

1. การอบรมเชิงปฏิบัติการ

ประเด็นศึกษา : กิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการ สมาชิกในชุมชนได้รูปแบบในการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชน

แนวทางการศึกษา : ศึกษาจากการสังเกต สัมภาษณ์ การประชุมกลุ่มย่อย และการเข้าร่วมกิจกรรม พร้อมทั้งถ่ายภาพประกอบ

2. การศึกษาดูงาน

ประเด็นศึกษา : กิจกรรมการศึกษาดูงาน สมาชิกในชุมชนได้แนวทาง วิธีการในการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชน เพื่อนำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับชุมชน

แนวทางการศึกษา : ศึกษาเอกสาร การสังเกต สัมภาษณ์ การประชุมกลุ่มย่อย และการเข้าร่วมกิจกรรม พร้อมทั้งถ่ายภาพประกอบ

3. เวทีชาวบ้าน

ประเด็นศึกษา : กิจกรรมการเรียนรู้ที่ผ่านมา มีการปรึกษาหารือเพื่อสมาชิกในชุมชนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น

แนวทางการศึกษา : ศึกษาจากการสังเกต การสัมภาษณ์ การประชุมกลุ่มย่อย และการเข้าร่วมกิจกรรม พร้อมทั้งถ่ายภาพประกอบ

4. ทดลองจัดการการท่องเที่ยว

ประเด็นศึกษา : ได้มีการทดลองจัดการท่องเที่ยวของชุมชนเต็มรูปแบบ เพื่อเป็นการนำความรู้ที่ได้มาใช้อย่างจริงจัง

แนวทางการศึกษา : ศึกษาจากการสังเกต การสัมภาษณ์ การประชุมกลุ่มย่อย และการเข้าร่วมกิจกรรม พร้อมทั้งถ่ายภาพประกอบ

ตอนที่ 3 ผลกระทบจากการเรียนรู้การจัดการท่องเที่ยว

1. ด้านเศรษฐกิจ

ประเด็นศึกษา : เกิดอาชีพและรายได้และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นจากการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชน

แนวทางการศึกษา : ศึกษาเอกสารจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การสังเกต สัมภาษณ์ การประชุมกลุ่มย่อย และการเข้าร่วมกิจกรรม พร้อมทั้งถ่ายภาพประกอบ

2. ด้านสังคมและวัฒนธรรม

ประเด็นศึกษา : สมาชิกในชุมชนเกิดจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรในชุมชน การสร้างความสัมพันธ์ของคนในชุมชน

แนวทางการศึกษา : ศึกษาจากการสังเกต สัมภาษณ์ การประชุมกลุ่มย่อย และการเข้าร่วมกิจกรรม พร้อมทั้งถ่ายภาพประกอบ

3. ด้านสิ่งแวดล้อม

ประเด็นศึกษา : การจัดการท่องเที่ยวของชุมชน คำนึงถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ การป้องกันและกำจัดมลภาวะของชุมชน

แนวทางการศึกษา : ศึกษาจากการสังเกต สัมภาษณ์ การประชุมกลุ่มย่อย และการเข้าร่วมกิจกรรม พร้อมทั้งถ่ายภาพประกอบ

แนวทางการสัมภาษณ์

เรื่อง

ศึกษาการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านตะไล๊ะ
ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเตาะ จังหวัดสงขลา

แบบสัมภาษณ์

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....

ที่อยู่บ้านเลขที่..... หมู่ที่..... ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด.....

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

1. เพศ ชาย หญิง
2. อายุ.....ปี
3. ระดับการศึกษา.....
4. รายได้ต่อปี.....บาท

ส่วนที่ 2 ข้อมูลทางเศรษฐกิจ

1. อาชีพ.....
2. รายได้ต่อปีของครัวเรือน.....บาท

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเชิงคุณภาพ

1. ทรัพยากรธรรมชาติทั้งในชุมชนและรอบๆ ชุมชนของท่านมีสภาพอย่างไร มีความอุดมสมบูรณ์หรือไม่ ท่านจัดการกับทรัพยากรธรรมชาติอย่างไร ที่ส่งผลให้เกิดกิจกรรมการท่องเที่ยว

.....
.....
.....

2. มีหน่วยงานใดเข้ามาให้การสนับสนุนกิจกรรมการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนและสนับสนุนโดยวิธีใด

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. หลังจากท่านได้รับการเรียนรู้แล้ว ท่านมีการจัดรูปแบบเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของชุมชนอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. วิถีชีวิตในชุมชนของท่านมีการเปลี่ยนแปลงจากเดิมอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แนวทางการสังเกต

เรื่อง

ศึกษาการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านตะไล๊ะ ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเตาะ จังหวัดสงขลา

การสังเกตเป็นการเก็บข้อมูลเชิงประจักษ์จากสิ่งที่ปรากฏเห็นเป็นรูปธรรม ซึ่งเกี่ยวข้องกับประเด็นที่ศึกษา เพื่อให้การศึกษานี้มีการเก็บข้อมูลอย่างรอบด้าน และเป็นการตรวจสอบข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การประชุมกลุ่มย่อยและจากเอกสาร อีกทั้งจะได้ถ่ายภาพประกอบเพื่อให้งานวิจัยมีความสมบูรณ์ มีหลักฐานน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น ซึ่งมีแนวทางในการสังเกตและการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ การประชุมกลุ่มย่อย และถ่ายภาพประกอบในเรื่องต่างๆ ที่สำคัญ ดังนี้

1. ศักยภาพของชุมชนบ้านตะไล๊ะ ที่ส่งผลให้เกิดกิจกรรมการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยวของชุมชน สังเกตจากพฤติกรรมของสมาชิกในชุมชน ระบบนิเวศของชุมชน การประสานงานกันภายในชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

2. วิธีการเรียนรู้ในการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชน มีกิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน การจัดเวทีชาวบ้าน และการทดลองจัดการการท่องเที่ยว ทุกกิจกรรมจะสังเกตจากพฤติกรรมที่มีส่วนร่วมของสมาชิก การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีการรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของกันและกัน การเตรียมพร้อม การประสานงานกันภายในชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

3. ผลกระทบที่เกิดขึ้นหลังจากสมาชิกในชุมชนได้รับการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนแล้ว สังเกตจากพฤติกรรมของสมาชิกว่าเกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ ด้านใดบ้าง เช่น ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและวัฒนธรรม และด้านสิ่งแวดล้อม

ภาคผนวก ง
รายชื่อผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ของกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
ชุมชนบ้านตะไละ

ศึกษาการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านตะโล๊ะ
ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเตาะ จังหวัดสงขลา

วันที่ 10 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2547
เรื่อง การจัดทำโครงการส่งเสริมศักยภาพกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านตะโล๊ะ
ณ ที่ทำการผู้ใหญ่บ้านบ้านตะโล๊ะ หมู่ 8 บ้านตะโล๊ะ

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	บ้านเลขที่	หมายเหตุ
1	เด็กพร ปฐมภค	95/1 ม.8	
2	วิรัตน์ วัฒนากวอดอง	33/4 ม.8	
3	นาย สัมชาย อ่อนน้อม	29	
4	นาย กวี วัฒนากวอดอง	24	
5	นาย สุวิภาช วัฒนากวอดอง	22 ม.8	
6	นาย นริศ วัฒนากวอดอง	44 ม.8	
7	นาย วัฒนากวอดอง วัฒนากวอดอง		
8	นาย วัฒนากวอดอง วัฒนากวอดอง	24 ม.8	
9	นาย สัตย์ วัฒนากวอดอง	25 ม.8	
10	นาย วัฒนากวอดอง วัฒนากวอดอง	33/8 ม.8	
11	นาย กอแก้ว วัฒนากวอดอง	114/1 ม.5	
12	นาย วัฒนากวอดอง วัฒนากวอดอง	32/2 ม.8	
13	นาย วัฒนากวอดอง วัฒนากวอดอง	28/2 ม.8	
14	นาย วัฒนากวอดอง วัฒนากวอดอง	80/1 ม.8	
15	นาย สัมชาย วัฒนากวอดอง	27/2 ม.8	
16	นาย วัฒนากวอดอง วัฒนากวอดอง	32/2 ม.8	
17	นาย วัฒนากวอดอง วัฒนากวอดอง	27/6 ม.8	
18	นาย วัฒนากวอดอง วัฒนากวอดอง	36/6 ม.8	
19	นาย วัฒนากวอดอง วัฒนากวอดอง	68/8 ม.8	
20	นาย วัฒนากวอดอง วัฒนากวอดอง	48 ม.8	

ศึกษาการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านตะโล๊ะ
ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเตาะ จังหวัดสงขลา

วันที่ 4 เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2547
เรื่อง ประธานกลุ่มการท่องเที่ยว ช้างแนวคิดของการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว
ณ บ้านเลขที่ 31 หมู่ 8 บ้านตะโล๊ะ

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	บ้านเลขที่	หมายเหตุ
1	นิคม สว่าง	95/1 ม.8	
2	ทศ มุสิกพร อิศรธร	22 ม.8	
3	หิระ ศิษฐ์ นนชัย	21	
4	นพ สว่าง สันนัม	29	
5	วิมล นพอดทองอ่อน	33/8 ม.8	
6	อริสรา อิศรธร	31 ม.8	
7	นพ นพอดทองอ่อน ดาเนน	27 ม.8	
8	นพ นนชัย นนชัย	46 ม.8	
9	นพ นนชัย นนชัย	24/4 ม.8	
10	นพ นนชัย นนชัย	33/14 ม.8	
11	นพ นนชัย นนชัย	22 ม.8	
12	นพ นนชัย นนชัย	25 ม.8	
13	น.น นนชัย นนชัย	107 ม.8	
14	นพ นนชัย นนชัย	33/8 ม.8	
15	นพ นนชัย นนชัย	33/8 ม.8	
16	นพ นนชัย นนชัย	114/1 ม.5	
17	นพ นนชัย นนชัย	32/2 ม.8	
18	นพ นนชัย นนชัย	28/2 ม.8	
19	นพ นนชัย นนชัย	31/8 ม.8	
20	น.ส นนชัย นนชัย	45 ม.8	
21	นพ นนชัย นนชัย	22 ม.8	

ศึกษาการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านตะโล๊ะ
ตำบลป่าดงเบงชาร อำเภอสระเค็ด จังหวัดสงขลา

วันที่ 16 เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2547

เรื่อง รูปผลการเดินสำรวจเส้นทางศึกษารวมชาติ
ณ บ้านเลขที่ 31 หมู่ 8 บ้านตะโล๊ะ

ลำดับที่	ชื่อ-สกุล	บ้านเลขที่	หมายเหตุ
1	นิคม ศุภวงศา	95/1 ม.8	
2	นาย สัมพันธ์ ฉันทพันธ์	28	
3	นาย กิ่งกาด นพสง	48 ม.5.	
4	นาย มุขินทร์ อธิพันธ์	22 ม.8	
5	นาย มาลาต กอเนียง ดาแคว้น	27 ม.8	
6	นาย กิ่งแก้ว นพอน	24	
7	วิเชียร นพอนทอง	33/8 ม.8	
8	นาย : นพอนทอง	33/14 ม.8.	
9	อ.น. รอดใจ: นพอน /	21/4 ม.8	
10	นาย สัมพันธ์ นพอน	26 ม.8.	
11	นาย สัมพันธ์ นพอน	25 ม.8	
12	อ.น. ไชยชา นพอน	107 ม.8	
13	นาย นพอนเกิด นพอนทอง	33/8 , 8	
14	นาย สราวุธ นพอนทอง	33/8 ม.8	
15	นาย กอเนียง รัชต์	114/1 ม.5	
16	นาย กิ่งกาด นพอน	32/2 ม.8	
17	นาย รัชต์ นพอน	28/2 ม.8	
18	นาย กิ่งกาด นพอน	22/3 ม.8	
19.	นาย สัมพันธ์ นพอน	81 ม.8	
20	นาย สัมพันธ์ นพอน	48 ม.5	

ศึกษาการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านตะโล๊ะ
ตำบลป่าคิงเบซาร์ อำเภอสะเตาะ จังหวัดสงขลา

วันที่ 14 เดือน มีนาคม พ.ศ. 2548

เรื่อง จนท. อบต. ป่าคิงเบซาร์ เขามาซึ่งแจ้งกิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการ
ณ ที่ทำการกิจกรรมกลุ่มบ้านตะโล๊ะ

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	บ้านเลขที่	หมายเหตุ
1	นางน พมมาดิษฐ์ นพอดกตวอ๐๐๕	33/8 น.๘	
2	นายสุวิทย์ กระจ่างนพ	0มต.ป่าคิงเบซาร์	
3	นาย พมมาดิษฐ์ นพอดกตวอ๐๐๖	๕๗ ซอยที่ 8	
4	นาย คัมภีร์ คุ้มขมิ้น	29	m
5	นาย กะหวี นพอดกตวอ๐๐๗	๔๔	
6	นาย ป๋อ นพอดกตวอ๐๐๘	4๙ น. ๕.	
7	นาย วุฒิชัย นพอดกตวอ๐๐๙	๒๒. ๒. 8	
8	นาย นพอดกตวอ๐๐๑	95/1 น. 8	
9	นาย นพอดกตวอ๐๐๒	๒4/4 น. 8	
10	นาย นพอดกตวอ๐๐๓ นาย นพอดกตวอ๐๐๔	27 น. ๘	
11	นาย นพอดกตวอ๐๐๕	33/8 น. 8	
12	นาย นพอดกตวอ๐๐๖	๒5 น. 8	
13	นาย นพอดกตวอ๐๐๗	107 น. 8	
14	นาย นพอดกตวอ๐๐๘	33/๘ น. 8	
15	นาย นพอดกตวอ๐๐๙	119/1 น. 5	
16	นาย นพอดกตวอ๐๐๑	81/8 น. 8	
17	นาย นพอดกตวอ๐๐๒	๒8/๒ น. 8	
18	นาย นพอดกตวอ๐๐๓	๔8 น. 5	

โครงการเสริมศักยภาพกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านตะไละ
บ้านตะไละ หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเตาะ จังหวัดสงขลา

วันที่ 19 มีนาคม พ.ศ. 2548

การอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน

ณ ที่ทำการกิจกรรมกลุ่มบ้านตะไละ

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	บ้านเลขที่	ลายเซ็น	หมายเหตุ
1	นาย สหรัถ หงษ์อิน	24		ทำสวน
2	นาย อธิวัฒน์ หงษ์อิน	33/6		รับจ้าง
3	นาย วัฒน์ หงษ์อิน	23		รับจ้าง
4	นาย นิคม สุวรรณ	๑๕/1		ทำสวน
๕	นาย วิชาญ ทอแก้ว	32/2		ทำสวน
6	นาย วิชาญ จิตต์สง	๑๑/๑		ทำสวน
๗	นาย สุวิทย์ สมิตต์วงศ์	๓๐/12		ทำสวน
8	นาย วิชาญ แสงนวล	31/7		รับจ้าง
9	นาย อภิชาติ สอนวน	29		รับจ้าง
10	นาย ชูศักดิ์ สีตารอง	๑๒		รับจ้าง
11	นาย สอนวน จันทระ	33/15		ทำสวน
12	นาย สอนวน ส. 11ก. 11ค.	27/2		ทำสวน
13	นาย มาศมณฑลธรรม ดาหมาน	๑๓/		ทำสวน
14	นาย วิชาญ อภิสง	๑๖/๑		ทำสวน
15	นาย สอนวน จันทระ	31		ทำสวน
16	นาย สอนวน สอนวน	31/10		ทำสวน
1๗	นาย สอนวน สอนวน	๑๕/๑		ทำสวน
18	นาย สอนวน สอนวน	๑๖/16		ทำสวน
19	นาย สอนวน สอนวน	1๐๐		ทำสวน
20	ด.ญ. ไชยา แสนแก้ว	๑๐7		รับจ้าง
21	ด.ญ. สอนวน แสนแก้ว	๑๑/1		รับจ้าง
22	ด.ญ. อรุณา ลดา	๑๑		รับจ้าง
23	ด.ญ. สอนวน แสนแก้ว	๑๑ - ๑		รับจ้าง

ศึกษาการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านตะโล๊ะ
ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเตาะ จังหวัดสงขลา

วันที่ 22 เดือน มีนาคม พ.ศ. 2548
เรื่อง สรุปผลการจัดกิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการ
ที่ท่าอากาศยานกรมกุ่มบ้านตะโล๊ะ

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	บ้านเลขที่	หมายเหตุ
1.	นาย สุวิทย์ ภาดาณพท	ต.ต. 24ตังเบซาร์	
2	นาย สวัสดิ์ นมอื้อ	24	
3	นาง นุศรนาถ	95 / 1 ม.8	
4	นาง นุศรนาถ อังกรวง	22. ม.8	
5	นาย อภิรักษ์ สันนรินทร์	29	
6	นาย ก่อเกียรติ นามสตา	49 ม.6	
7	นาย วัชรินทร์ แสงสว่าง	24/4 ม.8	
8	นาย วัชรินทร์ นมอื้อ	21 ม.8	
9	นาย สวัสดิ์ นมอื้อ	25 ม.8	
10	อ.น. ไกรพงษ์ แสงสว่าง	107 ม.8	
11	นาย นมอื้อ นมอื้อ	33/8 ม.8	
12	นาย สวัสดิ์ นมอื้อ	33/6 ม.8	
13	นาย สวัสดิ์ นมอื้อ	114/1 ม.5	
14	นาย นมอื้อ นมอื้อ	28 . ม.8	
15	นาย สวัสดิ์ นมอื้อ	32/9 ม.8	
16	นาย นมอื้อ นมอื้อ	33/8 ม.8	
17	นาย นมอื้อ นมอื้อ	33/14 ม.8	
18.	นาย สวัสดิ์ นมอื้อ	31 ม.8	
19	นาย นมอื้อ นมอื้อ	31 / 8 ม.8	
20	นาย สวัสดิ์ นมอื้อ	27/2 ม.8	
21	นาย สวัสดิ์ นมอื้อ	23/1 ม.8	

ศึกษาการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านกะโล๊ะ

ตำบลป่าดงเบงการ์ อำเภอสะเตาะ จังหวัดสงขลา

วันที่ 22 เดือน มีนาคม พ.ศ. 2548

เรื่อง เที่ยมความพร้อมในการศึกษาฐานการท่องเที่ยว ณ ชุมชนคีรีวง
ณ บ้านเลขที่ 31 หมู่ 8 บ้านกะโล๊ะ

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	บ้านเลขที่	หมายเหตุ
1	คุณหญิง ชุมชนคีรีวง	242/8	
2	คุณหญิง ชุมชนคีรีวง	95/1 ม.8	
3	คุณหญิง ชุมชนคีรีวง	28	
4	คุณหญิง ชุมชนคีรีวง	24	
5	คุณหญิง ชุมชนคีรีวง	22. ม.8	
6	คุณหญิง ชุมชนคีรีวง	27. ม.8	
7	คุณหญิง ชุมชนคีรีวง		
8	คุณหญิง ชุมชนคีรีวง	24/4 ม.8	
9	คุณหญิง ชุมชนคีรีวง	25 ม.8	
10	คุณหญิง ชุมชนคีรีวง	109 ม.8	
11	คุณหญิง ชุมชนคีรีวง	33/8 - 8	
12	คุณหญิง ชุมชนคีรีวง	114/1 ม.5	
13	คุณหญิง ชุมชนคีรีวง	231/8 ม.8	
14	คุณหญิง ชุมชนคีรีวง	222 ม.8	
15	คุณหญิง ชุมชนคีรีวง	0 ม.8	
16	คุณหญิง ชุมชนคีรีวง	0 ม.8	
17	คุณหญิง ชุมชนคีรีวง	24/2 ม.8	
18	คุณหญิง ชุมชนคีรีวง	28 ม.5	

ศึกษาการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านตะโล๊ะ

ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเตาะ จังหวัดสงขลา

วันที่ 10 เดือน เมษายน พ.ศ. 2548
 เรื่อง สรุปผลที่ได้จากการศึกษาทูลงงานการท่องเที่ยว ณ ชุมชนคีรีวง
 ณ หน้าที่การกิจกรรมชุมชนบ้านตะโล๊ะ

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	บ้านเลขที่	หมายเหตุ
1	นาย นายมงคล วัฒน	27 ม. 8	
2	นาย สุ่มชน	29	
3	นาย นอริก นาก	44 ม. 5.	
4	น.ส. อัญญา แสง	24/5 ม. 8	
5	นาย วัฒน	24 ม. 8	
6	นาย สืบ	25 ม. 8	
7	ส.น. ไตร	107 ม. 8	
8	นาย วัฒน	22 ม. 8	
9	นาย วัฒน	24	
10	นิคม	95/1 ม. 8	
11	นาย วัฒน	31 ม. 8.	
12	นาย วัฒน	33/8 . 8	
13	นาย วัฒน	114/1 ม. 5	
14	นาย วัฒน	36/4 ม. 8	
15	นาย วัฒน	32/2 ม. 9.	
16	นาย วัฒน	22/5 ม. 8	
17	นาย วัฒน	2/3 ม. 8	
18	นาย วัฒน	31 ม. 8	
19	นาย วัฒน	28/2 ม. 8	
20	นาย วัฒน	27/2 ม. 8	
21	นาย วัฒน	28 ม. 5	

ศึกษาการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านตะโล๊ะ
ตำบลปางเบงขาร์ อำเภอสะเตาะ จังหวัดสงขลา

วันที่ 5 เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. 2548
เรื่อง เกรียมนความพร้อมการทดลองการจัดการการท่องเที่ยว ครั้งที่ 1
ณ บ้านเลขที่ 31 หมู่ 8 บ้านตะโล๊ะ

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	บ้านเลขที่	หมายเหตุ
1	นาย นรงค์ไธม์ นามนตทอวอ	33/8 ม.8	
2	นาย สัมพันธ์ สันหมื่น	27	
3	นาย ก่อริก นามนต	หมู่ 8 ม.5	
4	นาย กะทิง นามนต	24	
5	นาย นามนตทอวอ นามนตทอวอ	25 ม.8	
6	นาย นามนตทอวอ	95/1 ม.8	
7	นาย นามนตทอวอ	33/8 ม.8	
8	นาย นามนตทอวอ	22 ม.8	
9	นาย นามนตทอวอ	24 ม.8	
10	นาย นามนตทอวอ	25 ม.8	
11	นาย นามนตทอวอ	114/1 ม.5	
12	นาย นามนตทอวอ	33/8 ม.8	
13	นาย นามนตทอวอ	32/2	
14	นาย สัมพันธ์ สันหมื่น	27/2 ม.8	
15	นาย ไชยม (นามนตทอวอ)	22/2 ม.8	
16	นาย นามนตทอวอ	28 หมู่ 5	

โครงการเสริมศักยภาพกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านตะไล้ะ
บ้านตะไล้ะ หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเตาะ จังหวัดสงขลา
วันที่ 12-13 พฤศจิกายน พ.ศ. 2548
การทดลองการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านตะไล้ะ
๗ บ้านตะไล้ะ หมู่ที่ 8 ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเตาะ จังหวัดสงขลา

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	บ้านเลขที่	ลายเซ็น	หมายเหตุ
1	นาง อรุณี สุวรรณวิภา	62/3		๗๗๗ ๐๖๓๓
2	นาย อำนวย ศรีระกา	14 ม.8		
3	นาย ชัยวัฒน์ สิงแก้ว	๒๐๙/5		
4	นาย สมชาย นพอนัน	๒4 ม.๘		
5	นาย มีดม สุ่มาก	๙๙/1 ม.8		
6	นาย ไชย โอษฐ์สารธรรม	148/2 ม.3		
๘	นาย ธีรอนันท์ ช่ออิน	53/6		
๙	นาย ชัยวัฒน์ โอษฐ์สารธรรม	53/8		
๑	นาย ธีรอนันท์ ช่ออิน	๒๗/6		
10	นาย ธีรอนันท์ ช่ออิน	124/1		
11	นาย ไชย โอษฐ์สารธรรม	22/2		
12	นาย สมชาย นพอนัน	29		
13	นาย สมชาย นพอนัน	23/18		
14	นาย สมชาย นพอนัน	๓๓/๑๓		
15	นาย สมชาย นพอนัน	๒๗/๒		
1๕	นาย สมชาย นพอนัน	24		
1๖	นาย สมชาย นพอนัน	๓๗/14		
1๗	นาย สมชาย นพอนัน	๒๓/๑		
1๘	นาย สมชาย นพอนัน	107		
๑๙	นาย สมชาย นพอนัน	๓๓/14		
๒๐	นาย สมชาย นพอนัน	๒๗/๒		
๒๑	นาย สมชาย นพอนัน	๒๗/๒		
๒๒	นาย สมชาย นพอนัน	๓๓/๒		
๒๓	นาย สมชาย นพอนัน	๓๑/1๐		

ศึกษาการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านตะโล๊ะ

ตำบลป่าดงเบงกาว อำเภอสระเค็ด จังหวัดสงขลา

วันที่ 3 เดือน มกราคม พ.ศ. 2549
 เรื่อง รูปผลที่ได้จากการจัดการการท่องเที่ยว ครั้งที่ 1
 ณ ที่ทำการผู้ใหญ่บ้านบ้านตะโล๊ะ หมู่ 8 บ้านตะโล๊ะ

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	บ้านเลขที่	หมายเหตุ
1	นาย สัมพันธ์ สุขพันธ์	29	
2	นาย กิ่งแก้ว นามอน	24	
3	นาย นงนิตย์ สันติสุข	22 ม.8	
4	นาย กิ่งแก้ว นามอน	44 ม.8	
5	นาย นงนิตย์ สันติสุข	24/1 ม.8	
6	นาย สันติสุข สุขมาก	95/1 ม.8	
7	นาย สันติสุข สุขมาก	24 ม.8	
8	นาย สันติสุข สุขมาก	107 ม.8	
9	นาย สันติสุข สุขมาก	33/8 - 8	
10	นาย สันติสุข สุขมาก	33/8 ม.8	
11	นาย สันติสุข สุขมาก	27 ม.8	
12	นาย สันติสุข สุขมาก	114/1 ม.5	
13	นาย สันติสุข สุขมาก	23/6 ม.8	
14	นาย สันติสุข สุขมาก	32/2 ม.8	
15	นาย สันติสุข สุขมาก	27/2 ม.8	
16	นาย สันติสุข สุขมาก	27/6 ม.8	
17	นาย สันติสุข สุขมาก	48 ม.8	
18	นาย สันติสุข สุขมาก	83/6 ม.8	
19	นาย สันติสุข สุขมาก	148/2 ม.8	
20	นาย สันติสุข สุขมาก	22/2 ม.8	
21	นาย สันติสุข สุขมาก	88/14 ม.8	

ศึกษาการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านตะโล๊ะ

ตำบลป่าดงเบขาร์ อำเภอสะเตกา จังหวัดสงขลา

วันที่ 19 เดือน มีนาคม พ.ศ. 2549
 เรื่อง เติร์ยมพื้นที่เพื่อรองรับการท่องเที่ยวโครงการการท่องเที่ยว ครั้งที่ 2
 ณ บริเวณน้ำตกโกนอุหมุนและบริเวณอ่างเก็บน้ำ

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	บ้านเลขที่	หมายเหตุ
1	นาง พงษ์พันธ์ ขวอนันต์	24 ซ. 8	
2	นาง สัมพันธ์ สันนงษ์	29	
3	พริตม กุศลภร	95/1 ม.8	
4	นาง มาศมาศเกษม งามแสงพันธ์	27 ม.8	
5	นาง กษัตริย์ นูนอน	24	
6	นาง มลลิกา นอนนง	22. ม.8	
7	นาง นงนิตย์ นอนนง	48 ซ. 6	
8	นาง สันติ นอนนง	85 ม.8	
9	นาง นงนิตย์ นอนนง	33/8 . 8	
10	นาง กอฉิม วัชระ	114/1 ม.5	
11	นาง กานท์ นอนนง	24 ม.8	
12	นาง สันติภรณ์ ส.บ.และส.:	27/2 ม.8	
13	นาง อรุณี นอนนง	91 ม.8	
14	นาง รชนี นอนนง	28/2 ม.8	
15	นาง นงนิตย์ นอนนง	22/2 ม.8	
16	นาง นงนิตย์ นอนนง	24/1 ม.8.	
17	นาง นงนิตย์ นอนนง	28 ม. 5	

โครงการเสริมศักยภาพกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านตะไล้
 บ้านตะไล้ หมู่ที่ 8 ตำบลป่าคังเขว้า อำเภอสะเตกา จังหวัดสงขลา
 วันที่ 10 มิถุนายน พ.ศ. 2549

การทดลองจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านตะไล้ ครั้งที่ 2
 ณ บ้านตะไล้ หมู่ที่ 8 ตำบลป่าคังเขว้า อำเภอสะเตกา จังหวัดสงขลา

ลำดับที่	ชื่อ-สกุล	บ้านเลขที่	ลายเซ็น	หมายเหตุ
1	เช็กม สังกมา	95/1 ม.8	A Sam	
2	วิรัช นพาททองอ่อน	33/8 ม.8	วิรัช	
3	นงน พงษ์ นมอ้อม	24	นงน	
4	นงน สอนพ/ สันพันธ์	29		
5	นงน อ่อง นนงน	48 ม.5		
6	นงน นพาททองอ่อน นนงน 27. ม.8			
7	นงน นพาททองอ่อน	33/14 ม.8	นงน	
8	นงน นพาททองอ่อน	107 ม.8		
9	นงน นพาททองอ่อน	200 ม.8		
10	นงน นพาททองอ่อน	25 ม.8		
11	นงน นพาททองอ่อน	33/8 ม.8	นงน	
12	นงน นพาททองอ่อน	33/8 ม.8	นงน	
13	นงน นพาททองอ่อน	114/1 ม.5		
14	นงน นพาททองอ่อน	24/4 ม.8		
15	นงน นพาททองอ่อน	3/ ม.8	นงน	
16	นงน นพาททองอ่อน	32/2	นงน	
17	นงน นพาททองอ่อน	48 ม.8	นงน	

ศึกษาการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านตะโล๊ะ

ตำบลปางเงา อำเภอสะเตาะ จังหวัดสงขลา

วันที่ 18 เดือน มิถุนายน พ.ศ. 2549

เรื่อง.....สรุปผลที่ได้จากการทดลองจัดการการท่องเที่ยว ครั้งที่ 2
ณ.....ที่ทำการผู้ใหญ่บ้านบ้านตะโล๊ะ หมู่ 8 บ้านตะโล๊ะ.....

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	บ้านเลขที่	หมายเหตุ
1	ทอม สุ่มพันธ์ สุ่มพันธ์	24 ม. 8	
2	วิรัตน์ สุ่มพันธ์ สุ่มพันธ์	33/8 ม. 8	
3	พิน ทรัพย์ สุ่มพันธ์	44 ม. 6	
4	น.ค. นงนิตย์ สุ่มพันธ์	24	
5	นิคม สุ่มพันธ์	95/1 ม. 8	
6	อภิสรา สุ่มพันธ์ สุ่มพันธ์	31 ม. 8	
7	ไพโรจน์ สุ่มพันธ์	33/14 ม. 8	
8	นงนิตย์ สุ่มพันธ์ สุ่มพันธ์	22 ม. 8	
9	นงนิตย์ สุ่มพันธ์ สุ่มพันธ์	27 ม. 8	
10	นงนิตย์ สุ่มพันธ์ สุ่มพันธ์	29	
11	นงนิตย์ สุ่มพันธ์ สุ่มพันธ์	24/4 ม. 8	
12	นงนิตย์ สุ่มพันธ์ สุ่มพันธ์	25 ม. 8	
13	นงนิตย์ สุ่มพันธ์ สุ่มพันธ์	107 ม. 8	
14	นงนิตย์ สุ่มพันธ์ สุ่มพันธ์	33/8 ม. 8	
15	นงนิตย์ สุ่มพันธ์ สุ่มพันธ์	114/1 ม. 5	
16	นงนิตย์ สุ่มพันธ์ สุ่มพันธ์	32/3 ม. 8	
17	นงนิตย์ สุ่มพันธ์ สุ่มพันธ์	27/2 ม. 8	
18	นงนิตย์ สุ่มพันธ์ สุ่มพันธ์	24 ม. 8	
19	นงนิตย์ สุ่มพันธ์ สุ่มพันธ์	28/2 ม. 8	
20	นงนิตย์ สุ่มพันธ์ สุ่มพันธ์	31 ม. 8	
21	นงนิตย์ สุ่มพันธ์ สุ่มพันธ์	2/3 ม. 8	

ศึกษาการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านตะโล๊ะ
ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเตาะ จังหวัดสงขลา

วันที่ 9 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2549
เรื่อง เกรียมความพร้อมในการศึกษาทูลงานการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเกาะยอ
ณ บ้านเลขที่ 31 หมู่ 8 บ้านตะโล๊ะ

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	บ้านเลขที่	หมายเหตุ
1	นาย กิตติ วัฒน	24	
2	นาย อดิสร นพคุณ	48 ม. 6.	
3	นาย นพคุณ วัฒน	22. ม. 8	
4	นาย กิตติ วัฒน	21	
5	นาย นพคุณ วัฒน	24 ม 8	
6	นาย นพคุณ วัฒน	95/1 ม. 8	
7	นาย นพคุณ วัฒน	28 ม. 8	
8	นาย นพคุณ วัฒน	24/4 ม. 6	
9	นาย นพคุณ วัฒน	25 ม. 8	
10	นาย นพคุณ วัฒน	107 ม. 8	
11	นาย นพคุณ วัฒน	33/8 ม. 8	
12	นาย นพคุณ วัฒน	114/1 ม. 5	
13	นาย นพคุณ วัฒน	32/2 ม. 8	
14	นาย นพคุณ วัฒน	ต.ม. ปาดังเบซาร์	
15	นาย นพคุณ วัฒน	2/9 ม. 8	
16	นาย นพคุณ วัฒน	31 ม. 8	
17	นาย นพคุณ วัฒน	28/2 ม. 8	
18	นาย นพคุณ วัฒน	100 ม. 8	
19	นาย นพคุณ วัฒน	27/2 ม. 8	
20	นาย นพคุณ วัฒน	48 ม. 8	

โครงการเสริมศักยภาพกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านตะไล๊ะ
บ้านตะไล๊ะ หมู่ที่ 8 ตำบลป่าดงเบขาร์ อำเภอสะเตกา จังหวัดสงขลา

วันที่ 22 สิงหาคม พ.ศ. 2549

การศึกษาดูงานการจัดการการท่องเที่ยวเกษตรเกาะขย

ณ ตำบลเกาะขย อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	บ้านเลขที่	ลายเซ็น	หมายเหตุ
1	นาย กิ่งแก้ว มาน้อย	24	[ลายเซ็น]	
2	นาย มาน้อย อิศวรรธ	22 ม.8	[ลายเซ็น]	
3	นาย กิ่งแก้ว มาน้อย	49 ม.6	[ลายเซ็น]	
4	นาย พงศกฤต (แก้ว) มาน้อย 29 ม.8		[ลายเซ็น]	
5	นาย กิ่งแก้ว มาน้อย	24 ม.8	[ลายเซ็น]	
6	นาย กิ่งแก้ว มาน้อย	25 ม.8		
7	นาย สมบัติ มาน้อย 33/8 ม.8		[ลายเซ็น]	
8	นาย กิ่งแก้ว มาน้อย	114/1 ม.5		
9	นาย กิ่งแก้ว มาน้อย	24/4 ม.8	[ลายเซ็น]	
10	นาย กิ่งแก้ว มาน้อย	29	[ลายเซ็น]	
11	นาย กิ่งแก้ว มาน้อย	95/1 ม.8	[ลายเซ็น]	
12	นาย กิ่งแก้ว มาน้อย	15/9 ม.4	[ลายเซ็น]	
13	นาย กิ่งแก้ว มาน้อย	99/9 ม.8	[ลายเซ็น]	
14	นาย กิ่งแก้ว มาน้อย	31 ม.8	[ลายเซ็น]	
15	นาย กิ่งแก้ว มาน้อย	31/7 ม.8	[ลายเซ็น]	
16	นาย กิ่งแก้ว มาน้อย	24/1 ม.8	[ลายเซ็น]	
17	นาย กิ่งแก้ว มาน้อย	2/8 ม.8	[ลายเซ็น]	
18	นาย กิ่งแก้ว มาน้อย	90/3 ม.8	[ลายเซ็น]	
19	นาย กิ่งแก้ว มาน้อย	22/5 ม.8	[ลายเซ็น]	
20	นาย กิ่งแก้ว มาน้อย	27/2 ม.8	[ลายเซ็น]	
21	นาย กิ่งแก้ว มาน้อย	48 ม.8	[ลายเซ็น]	

ศึกษาการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านตะโล๊ะ
ตำบลป่าดงเขนาร์ อำเภอสะเตาะ จังหวัดสงขลา

วันที่ 29 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2549
เรื่อง รูปผลที่ได้จากการศึกษาคุณภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเกาะขอม
ณ ที่ทำการกิจกรรมกลุ่มบ้านตะโล๊ะ

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	บ้านเลขที่	หมายเหตุ
1	นาย กะวีร์ นามอดี	24	
2	นาย นพพดกประสิทธิ์ ตาแดง	27	
3	นิคม พังมาก	95/1 ม.8	
4	สารี 10711 อีตรตรง.	31 ม.8.	
5	นาย ล้นชัย รัชชนิคม	29	
6.	นาย นพพร นพพร นพพร	22. ม.8	
7	น.ส. นพพร นพพร นพพร	24/1 ม.8	
8	นาย นพพร นพพร นพพร	24 ม.8.	
9	นาย นพพร นพพร นพพร	25 ม.8	
10	นาย นพพร นพพร นพพร	33/14 ม.8.	
11	นาย นพพร นพพร นพพร	48 ม.8	
12	นาย นพพร นพพร นพพร	107 ม.8	
13	นาย นพพร นพพร นพพร	33/8 - 8	
14	นาย นพพร นพพร นพพร	33/6 ม.8	
15	นาย นพพร นพพร นพพร	114/1 ม.5	
16	นาย นพพร นพพร นพพร	32/2 ม.8.	
17	นาย นพพร นพพร นพพร	ต.บ. ปาดังเบซาร์	
18	นาย นพพร นพพร นพพร	27/2 ม.8	
19.	นาย นพพร นพพร นพพร	31/7 ม.8.	
20	นาย นพพร นพพร นพพร	48 ม.8	

ศึกษาการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านตะโล๊ะ
ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเตกา จังหวัดสงขลา

วันที่ 16 เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2549
เรื่อง รวมแลกเปลี่ยนแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวบ้านตะโล๊ะ
ณ บ้านเลขที่ 31 หมู่ 8 บ้านตะโล๊ะ

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	บ้านเลขที่	หมายเหตุ
1	นางสาว รุ่งเรือง วัฒนวิภา	64 ม.3	
2	นาย วัฒนวิภา วัฒนวิภา	29 ม.8	
3	นาย ก่อเกียรติ นามศรี	49 ม.6	
4	นาย วัฒนวิภา วัฒนวิภา	25 ม.8	
5	นาย วัฒนวิภา วัฒนวิภา	24 ม.8	
6	นาย วัฒนวิภา วัฒนวิภา	33/8 ม.8	
7	นาย วัฒนวิภา วัฒนวิภา	28 ม.8	
8	นาย วัฒนวิภา วัฒนวิภา	22 ม.8	
9	นาย วัฒนวิภา วัฒนวิภา	29	
10	นาย วัฒนวิภา วัฒนวิภา	33/6 ม.8	
11	นาย ก่อเกียรติ นามศรี	49 ม.6	
12	นาย วัฒนวิภา วัฒนวิภา	29/4 ม.8	
13	นาย วัฒนวิภา วัฒนวิภา	32/2	
14	นาย วัฒนวิภา วัฒนวิภา	33/8 ม.8	
15	นาย วัฒนวิภา วัฒนวิภา	24	
16	นาย ก่อเกียรติ นามศรี	114/1 ม.5	
17	นาย วัฒนวิภา วัฒนวิภา	20/2 ม.8	
18	นาย วัฒนวิภา วัฒนวิภา	100 ม.8	
19	นาย วัฒนวิภา วัฒนวิภา	31 ม.8	
20	นาย วัฒนวิภา วัฒนวิภา	95/1 ม.8	
21	นาย วัฒนวิภา วัฒนวิภา	48 ม.5	

ศึกษาการเรียนรู้การจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านตะโล๊ะ
ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเตา จังหวัดสงขลา

วันที่ 20 เดือน มกราคม พ.ศ. 2550
เรื่อง การจัดการการท่องเที่ยวบ้านตะโล๊ะ
ณ บ้านเลขที่ 31 หมู่ 8 บ้านตะโล๊ะ

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	บ้านเลขที่	หมายเหตุ
1	นาย นพรัตน์ นพรัตน์	33/8 ม.8	
2	นาย สดิมรัมย์ กระจ่างพญ.	ต.ต. ปาดังเบซาร์	
3	นาย สมนต์ นพรัตน์	24 ม.8	
4	นาย สมนต์ สันนิตย์	29	
5	นาย นพรัตน์ นพรัตน์	24	
6	นาย นพรัตน์ นพรัตน์ ต.ต. ปาดังเบซาร์	27 ม.8	
7	นาย สดิมรัมย์ กระจ่างพญ.	95/1 ม.8	
8	นาย นพรัตน์ นพรัตน์	33/8 ม.8	
9	นาย นพรัตน์ นพรัตน์	22 ม.8	
10	นาย นพรัตน์ นพรัตน์	44 ม.8	
11	นาย นพรัตน์ นพรัตน์	24/4 ม.8	
12	นาย นพรัตน์ นพรัตน์	25 ม.8	
13	นาย นพรัตน์ นพรัตน์	107 ม.8	
14	นาย นพรัตน์ นพรัตน์	33/8 ม.8	
15	นาย นพรัตน์ นพรัตน์	114/1 ม.8	
16	นาย นพรัตน์ นพรัตน์	39/2 ม.8	
17	นาย นพรัตน์ นพรัตน์	27/2 ม.8	
18	นาย นพรัตน์ นพรัตน์	28/2 ม.8	
19	นาย นพรัตน์ นพรัตน์	31 ม.8	
20	นาย นพรัตน์ นพรัตน์	2/3 ม.8	
21	นาย นพรัตน์ นพรัตน์	22/2 ม.8	

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ นางสาวฐิติดานันท์ ชื่อสกุล นาคแก้ว
เกิดวันที่ 21 ตุลาคม พุทธศักราช 2511
สถานที่เกิด ตำบลคูขุด อำเภอสังขaling พระ จังหวัดสงขลา
สถานที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 226 หมู่ที่ 1 ตำบลเขารูปช้าง อำเภอเมืองสงขลา
จังหวัดสงขลา 90000
สถานที่ทำงานปัจจุบัน กลุ่มงานทันตกรรม โรงพยาบาลสงขลา ตำบลพะวง
อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา
ตำแหน่ง ผู้ช่วยทันตแพทย์ 6
ประวัติการศึกษา
พ.ศ. 2534 มัธยมศึกษาตอนปลาย ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน
จังหวัดสงขลา อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา
พ.ศ. 2537 ประกาศนียบัตรวิชาชีพผู้ช่วยทันตแพทย์ มหาวิทยาลัยมหิดล
กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2543 อ.ศ.ศ. (การพัฒนารุมน) จากสถาบันราชภัฏสงขลา
อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา
พ.ศ. 2545 ศ.ศ.บ. (การพัฒนารุมน) จากสถาบันราชภัฏสงขลา
อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา
พ.ศ. 2551 ศ.ศ.ม. (ไทยคดีศึกษา) จากมหาวิทยาลัยทักษิณ
อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา